

ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ : ΝΗΣΟΣ ΛΕΣΒΟΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΕΣΒΟΥ Α.Ε. (ΕΤΑΛ Α.Ε.)

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Π3-77-4.1 «ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER (ΤΑΠΤΟΚ – ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)» ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2023-2027

ΦΑΚΕΛΟΣ Β: ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ

«ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕ ΌΡΑΜΑ". ΑΛΛΑΖΟΥΜΕ ΕΞΥΠΝΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ»

ΕΡΜΟΥ 4, ΜΥΤΙΛΗΝΗ 81 131, ΛΕΣΒΟΣ- ΕΛΛΑΣ

ΤΗΛ/ΦΑΧ +30 22510 29400/29577

E-Mail : inquiries@etal-sa.gr

Web site: www.etal-sa.gr

ΜΥΤΙΛΗΝΗ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΙΟΣ 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	5
1.1	ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΠ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ, ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	6
1.2	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΟΡΑΜΑ-ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ.....	20
1.3	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.....	21
1.3.1	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1. "ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ".....	22
1.3.2	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1. "ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ"	27
1.3.3	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2. "ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ".....	29
1.3.4	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2. "ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ"	32
1.3.5	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3. "ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ"	34
1.3.6	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3. "ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ"	38
1.3.7	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4. "ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ-ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ-ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ"	40
1.3.8	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ- ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4. "ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ-ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ-ΚΑΙΝΟΜΙΑ".....	45
1.4	ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	47
2	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	50
2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΓΤΑΑ - ΤΕΧΝΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ.....	50
2.2	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. ΤΕΧΝΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ Σ.Σ. Κ.Α.Π.....	50
2.2.1	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	50
2.2.2	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	52
2.2.3	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΙΔΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 1Η ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	54
2.2.4	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ	55
2.2.5	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	56
2.2.6	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	57
2.2.7	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟΝ 1-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	58
2.2.8	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟΝ 2-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	59
2.2.9	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟΝ 3-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	60
2.2.10	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	61
2.2.11	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΣΤΟΧΕΥΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ, ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ / ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	62
2.2.12	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ, ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ.....	63
2.2.13	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ Η ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	64
2.2.14	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ.....	65

2.2.15	ΈΡΓΑ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ “GREEN INFRASTRUCTURE” ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ.....	66
2.2.16	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΜΙΚΡΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	67
2.2.17	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΠΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ Η/ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ Η/ΚΑΙ ΜΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ Η / ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ Η / ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ, ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΣΠΑΤΑΛΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	68
2.2.18	ΈΞΥΠΝΑ ΧΩΡΙΑ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ.....	69
2.2.19	ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΑΤΟΠΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	70
2.2.20	ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	71
2.2.21	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΟΤΔ ΚΑΙ ΕΜΨΥΧΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	72
2.3	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΕΓΤΑΑ & ΕΤΘΑ)	73
3	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ	74
3.1	ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	74
3.2	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ	76
3.3	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ.....	77

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η μελέτη που ακολουθεί είναι το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας από τα στελέχη της Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου. Συντάσσεται στο πλαίσιο της με αρ.πρωτ. 2545/10.10.2022: "ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Π3-77-4.1 «ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER (ΤΑΠΤΟΚ – ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)» ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2023-2027. Αφορά στην τεκμηρίωση του Φακέλου Α (και στη συνέχεια ολοκληρώνεται με το φάκελο Β0Στρατηγική), της πρόσκλησης - Παράρτημα Ι, Προετοιμασία Τοπικού προγράμματος για την τεκμηρίωση: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΟΡΕΑ, ΠΕΡΙΟΧΗΣ, SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ & ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ.

Ειδικότερα αναφέρεται στη ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ με Πρωτοβουλία Τοπικών κοινοτήτων CLLD/LEADER, για τη προσέγγιση LEADER, στην επιλεγείσα περιοχή παρέμβασης που αποτελεί η **Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου** ως μια ενιαία χωρική ενότητα στο επίπεδο NUTSIII που περιλαμβάνει τον Δήμο Μυτιλήνης και τον Δήμο Δυτικής Λέσβου. Η πρώτη φάση της μελέτης (φάκελος Α), περιγράφει την Εταιρικότητα που έχει επιλεγεί και την Ομάδα Τοπικής Δράσης που υποβάλει τη σχετική πρόταση. Αναλύει τη SWOT και τις ανάγκες μιας νησιωτικής περιοχής ιδιαίτερα μια περιοχή η οποία χαρακτηρίζεται από χαμηλούς οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες και από πιέσεις και προκλήσεις που καθορίζουν ουσιαστικά την φυσιογνωμία της αναπτυξιακής διαδικασίας και περιγράφει την διαδικασία ανεκτικτικής προσέγγισης μέσω διαβούλευσης.

Η πρόταση βασίζεται στην ικανότητα των τοπικών κοινωνιών να δημιουργούν προϋποθέσεις ανάπτυξης με μια συναινετική προσπάθεια με χαρακτηριστικό την πρωτοτυπία, τη συλλογικότητα και το μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό μοντέλο και όραμα. Η αδιάλειπτη παρουσία της φιλοσοφίας LEADER στην αναπτυξιακή πορεία της Λέσβου από το 1992, έχει διαμορφώσει και έχει επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τον αναπτυξιακό σχεδιασμό με την φιλοσοφία της "από κάτω προς τα πάνω" προσέγγισης. Η περιοχή παρέμβασης που επελέγη στο πλαίσιο της παρούσας πρότασης τοπικού προγράμματος CLLD-LEADER, για την περίοδο 2021-2027, προέρχεται από μια εκτεταμένη διαβούλευση με την τοπική αυτοδιοίκηση, τους φορείς, την μικρή επιχειρηματικότητα που ασκείται και στους τρεις τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, πρωτογενή-δευτερογενή-τριτογενή με την αντίληψη της αλληλο-τροφοδότησης τους αλλά και με επικέντρωση σε τομείς με ειδικό ενδιαφέρον όπως αυτός της Αλιείας και της Αγροτικής οικονομίας αλλά και με τους κατοίκους της περιοχής. Σε μια περίοδο πολλαπλών κρίσεων και δοκιμασιών για την κοινωνικό-οικονομική συνοχή της Χώρας και ειδικότερα απομακρυσμένων περιοχών της περιφέρειας η άσκηση επιχειρηματικότητας καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη σε εξαιρετικά ασταθείς συνθήκες και βαθιές επιδράσεις με ασύμμετρα αποτελέσματα στην οικονομική δραστηριότητα της περιοχής.

Το σημείο εκκίνησης στη διαμόρφωση Τοπικής Αναπτυξιακής στρατηγικής βασίζεται στο **Κοινωνικό Κεφάλαιο**, τον Άνθρωπο, την **προστιθέμενη αξία** των πόρων και τα **πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα**. Είναι πεποίθησή μας ότι εφαρμογές προγραμμάτων όπως αυτό που προτείνεται είναι πολύ σημαντικές για την περιοχή, λόγω του τοπικού σχεδιασμού και της τοπικής παρακολούθησης. Η εφαρμογή παρόμοιων προγραμμάτων, έχει προσδώσει εξαιρετικά οφέλη στο παρελθόν που παραμένουν ενεργά και στο παρόν, και αναμένεται να προσδώσει ακόμη περισσότερα στο μέλλον με την αέναη αναζήτηση της βελτίωσης και της αναβάθμισης των όρων ζωής στη νησιωτική ύπαιθρο.

Το σχέδιο το χαρακτηρίζουν οι παρακάτω εκφράσεις:

- ✓ Ταυτότητα, Ιδιαιτερότητα, Εξωστρέφεια, Ελκυστικότητα
- ✓ Ανθεκτικότητα, αλυσίδες αξίας, προστιθέμενη αξία, εξειδίκευση
- ✓ τοπική ενεργοποίηση, συνεργασία, ενίσχυση εταιρικής σχέσης,
- ✓ πιλοτική διάσταση, ποιότητα, διαφοροποίηση, απασχολησιμότητα
- ✓ τοπικός χαρακτήρας, συνυπευθυνότητα, επαγγελματική προσέγγιση
- ✓ ολοκληρωμένη διάσταση, ανταγωνιστικότητα,
- ✓ διαφάνεια, φερεγγυότητα,
- ✓ βιωσιμότητα, αειφορία, αποτελεσματικότητα,

Το σχέδιο αυτό αποτελεί το όραμα της εταιρείας μας για τη Λέσβο, για ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης βασισμένο στον άνθρωπο και το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον του σε μια τοπική κοινότητα με την προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω.

1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η παρέμβαση LEADER αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για την επίτευξη στόχων όπως αυτοί θα καθορισθούν βασιζόμενοι στην ανάλυση των αναγκών της περιοχής.

Η Τοπική Αναπτυξιακή στρατηγική πρέπει να είναι ευέλικτη λόγω της βασικής αρχής της «εκ των κάτω προς τα επάνω» διαδικασίας και μπορούν να συμβάλουν σε οποιοδήποτε από τους 9 ειδικούς στόχους όπως αυτοί περιγράφονται στο άρθρο 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.

1. στήριξη του βιώσιμου εισοδήματος γεωργικής εκμετάλλευσης και της **ανθεκτικότητας** του γεωργικού τομέα σε ολόκληρη την Ένωση, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης επισιτιστικής ασφάλειας και της γεωργικής ποικιλότητας, καθώς και για τη διασφάλιση της **οικονομικής βιωσιμότητας** της γεωργικής παραγωγής στην Ένωση,
2. ενίσχυση του προσανατολισμού στην αγορά και αύξηση της **ανταγωνιστικότητας** των γεωργικών εκμεταλλεύσεων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην **έρευνα**, την **τεχνολογία** και την **ψηφιοποίηση**,
3. βελτίωση της θέσης των γεωργών στην **αλυσίδα αξίας**,
4. συμβολή στον μετριασμό της **κλιματικής αλλαγής** και στην προσαρμογή σε αυτή, μεταξύ άλλων μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και προώθηση της **βιώσιμης ενέργειας**,
5. προώθηση της **βιώσιμης ανάπτυξης** και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της εξάρτησης από χημικές ουσίες,
6. συμβολή στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας **βιοποικιλότητας**, ενίσχυση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και διατήρηση των οικοτόπων και των τοπίων,
7. προσέλκυση και διατήρηση γεωργών **νεαρής ηλικίας** και νέων γεωργών και διευκόλυνση της βιώσιμης επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές,
8. προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της **ισότητας των φύλων**, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία, της **κοινωνικής ένταξης** και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της **κυκλικής βιοοικονομίας** και της **αειφόρου δασοκομίας**,
9. βελτίωση της ανταπόκρισης της γεωργίας της Ένωσης στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά τα τρόφιμα και την υγεία, μεταξύ άλλων για **ασφαλή και θρεπτικά τρόφιμα υψηλής ποιότητας** που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, για τη **μείωση της σπατάλης τροφίμων**, καθώς και για τη βελτίωση της **καλής διαβίωσης των ζώων** και την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής.

Τους παραπάνω στόχους συμπληρώνει και διασύνδει ο εγκάρσιος στόχος του εκσυγχρονισμού της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών με την προώθηση και την ανταλλαγή γνώσεων, καινοτομίας και ψηφιοποίησης στη γεωργία και τις αγροτικές περιοχές και με την ενθάρρυνση της υιοθέτησής τους από τους γεωργούς, μέσω της βελτιωμένης πρόσβασης στην έρευνα, την καινοτομία, την ανταλλαγή γνώσεων και την κατάρτιση

Η Τ.Α.Σ. της Λέσβου επικεντρώνεται στον ειδικό στόχο του Σ.Σ. Κ.Α.Π. της Ελλάδας, παρέμβαση Π3-77-4.1 «ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER (ΤΑΠΤΟΚ – ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)» ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2023-2027:

Ειδικός Στόχος Τοπικής Στρατηγικής

8: Προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές συμπεριλαμβανομένης της βιο-οικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT για την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης, όπως αυτή προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων που αφορούν στην περιοχή αλλά και τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων, καθώς και την ιεράρχηση των αναγκών θα καθοριστούν στη **Β ΦΑΣΗ της Πρότασης Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής, οι στόχοι του τοπικού προγράμματος LEADER ΛΕΣΒΟΥ**, καθώς και η στρατηγική που υιοθετείται για την επίτευξη των στόχων αυτών όπως αναδείχθηκαν κατά τη συστηματική διαδικασία αναγνώρισης της περιοχής από την ομάδα σύνταξης της πρότασης αλλά και από την εντατική διαδικασία διαβούλευσης.

Η Τ.Α.Σ Λέσβου όπως διαμορφώνεται από την ΟΤΔ εξυπηρετεί και βασικές ανάγκες που προκύπτουν από τους 9 ειδικούς στόχους όπως αυτοί περιγράφονται στο άρθρο 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115

Πρέπει να σημειωθεί ότι ένα Τ.Π. CLLD/LEADER, δεν μπορεί να αποτελέσει τη μείζονα παρέμβαση - δεν έχει τη χρηματοδοτική δυνατότητα - για την επίδραση στο σύνολο των αναγκών που έχει η περιοχή της Λέσβου. Παρεμβαίνει με πιλοτική και στοχευμένη διαδικασία σε συγκεκριμένες επιλεξιμότητες, όρους και προϋποθέσεις και σύμφωνα με αυτές γίνεται η εξέταση και διαμόρφωση των αναγκών μιας περιοχής (spatial needs).

1.1 ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΙΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ, ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Το Τοπικό Πρόγραμμα που σκιαγραφείται για τη Νήσο Λέσβο, τοποθετείται έναντι ζητημάτων που αφορούν σε ανάγκες μιας νησιωτικής απομακρυσμένης κοινωνίας η οποία έχει όμως δυνατότητες και την επαρκή κρίσιμη μάζα για διαφοροποίηση και ανταγωνιστική ανάπτυξη. Από το 1992 η ΟΤΔ ΕΤΑΛ Α.Ε. στο πλαίσιο της "φιλοσοφίας" LEADER, συμμετέχει ενεργά στο σχεδιασμό και την εφαρμογή πρωτοβουλιών που πλέον αποτελούν συνείδηση στον τόπο. Η δραστηριότητα της ΟΤΔ, αλλά και η αναγνώριση των εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων, αποτελούν πλέον αναπόσπαστο κομμάτι των τοπικών σχεδιασμών και διαμόρφωση κινήτρων.

Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί το υπόβαθρο, όπου επιχειρείται η στήριξη της αναπτυξιακής στρατηγικής για την αιεφόρο ανάπτυξη της Λέσβου, με πρακτικές διαστάσεις για τη θεμελίωσή της πάνω σε αρχές όπως:

- Κοινωνικό Κεφάλαιο - Κοινωνική Καινοτομία
- Έξυπνη εξειδίκευση και επιχειρηματική ανακάλυψη
- Δημιουργία αλυσίδων αξίας - διασύνδεση τομέων
- Προστιθέμενη αξία - Ανθεκτικότητα
- Συνεργασία τομέων και κλάδων, συνεργασία Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα

Η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική δεν είναι μια αυτοτελής διαδικασία η οποία εξελίσσεται σε απόσταση από την πραγματική κοινωνικοοικονομική διαδικασία και εξέλιξη (in vitro), διαμορφώνεται μελετώντας τις τοπικές δυναμικές παραμέτρους πάνω σε ένα όραμα που βασίζεται στην ανάγκη βελτίωσης της υφιστάμενης κατάστασης της κοινωνίας και οικονομίας, μέσω της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και τη μεγιστοποίηση των ωφελειών από ευκαιρίες, με παράλληλη αντιμετώπιση αδυναμιών και απειλών, όπως έχουν καταγραφεί στα προηγούμενα κεφάλαια. Επιχειρείται η σκιαγράφηση των πλέον πρόσφορων μορφών μιας αποτελεσματικής δημόσιας και ιδιωτικής δραστηριοποίησης και ενεργοποίησης παρεμβάσεων από τις διαθέσιμες των Προγραμμάτων και ταμείων που υποστηρίζουν τη στρατηγική (ΕΓΤΑΑ, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, ΕΤΘΑΥ). Σκοπός είναι, μέσα από την στοιχειοθέτηση στόχων, στρατηγικών αλλά και τακτικών, να προβλεφθούν και να δομηθούν παρεμβάσεις, οι οποίες αποτελούν την ενδογενή έκφραση των αναγκών και των προσπαθειών για την επιζητούμενη «βιώσιμη και αιεφόρο» ανάπτυξη. Το σχέδιο του τοπικού προγράμματος δεν επιδιώκει ούτε να αποτελέσει τη λύση για όλα τα προβλήματα και τις δυσκολίες ούτε και να αποτελέσει απλά το μέσο για την απορρόφηση πόρων. Φιλοδοξεί να αποτελέσει τη συνισταμένη της έκφρασης των τοπικών αναγκών για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου οράματος.

Το Βόρειο Αιγαίο χαρακτηρίζεται από υψηλή ανεργία και τη χαμηλότερη ΑΠΑ μεταξύ των περιοχών μετάβασης, η οποία μάλιστα μειώθηκε την περίοδο 2011-2017 με ταχύτερο ετήσιο ρυθμό από ότι στις υπόλοιπες νησιωτικές περιοχές. Επιπλέον, ο πληθυσμός της περιοχής σημείωσε τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των νησιών μεταξύ 2011 και 2016. Η εν λόγω πληθυσμιακή συρρίκνωση, παρότι βάσει στοιχείων φαίνεται να έχει αναστραφεί, στην πραγματικότητα έχει παγιωθεί, καθώς η όποια λογιστική αύξηση είναι αποτέλεσμα πρόσκαιρων πληθυσμιακών μεταβολών λόγω της μεταναστευτικής κρίσης.

Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης/μείωσης το πληθυσμού και της προστιθέμενης αξίας της οικονομίας των περιοχών μετάβασης

Διασύνδεση	Περιοχή NUTS 3	Πληθυσμός (%)		Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, 2011-2017 (%)
		2011-2016	2017-2020	
2023 / 2024	Ηράκλειο	0,2%	0,3%	-1,3%
	Λασιθή	-0,3%	-0,2%	0,2%
	Ρέθυμνο	0,2%	0,1%	-0,7%
	Χανιά	0,2%	0,1%	-1,2%
	Κυκλάδες	0,0%	0,0%	-1,1%
2027 / 2028	Δωδεκάνησα	0,1%	1,1%	-1,1%
	Λέσβος, Λήμνος	-0,5%	3,1%	-2,1%
	Ικαρία, Σάμος	-0,4%	3,5%	-2,8%
	Χίος	-0,1%	2,4%	-3,0%
Σύνολο χώρας		-0,5%	-0,1%	-2,0%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από (Population on 1 January by age group, sex and NUTS 3 region – Eurostat), (στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων, 2017 – ΕΛΣΤΑΤ)

Η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική, δεν μπορεί παρά να αναδειχθεί μέσα από τις ευρωπαϊκές εξελίξεις και το διεθνές παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που πλέον επιδρά με πολύ πιο άμεσο τρόπο στις τοπικές κοινωνίες. Λαμβάνει υπόψη τις Ευρωπαϊκές, Εθνικές και Περιφερειακές Πολιτικές, για την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή, τις διαρθρωτικές αλλαγές για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την προσπάθεια για επίτευξη πραγματικής σύγκλισης με τις υπόλοιπες περιοχές της Ε.Ε.

✓ **ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΕΩΣ ΤΟ 2040**

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δηλώσει στο μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ έως το 2040 ότι «...Οι αγροτικές περιοχές αποτελούν τον ιστό της κοινωνίας μας και το σημείο όπου χτυπάει η καρδιά της οικονομίας μας. Αποτελούν βασικό στοιχείο της ταυτότητάς μας και του οικονομικού δυναμικού μας. Θα τιμήσουμε και θα διαφυλάξουμε τις αγροτικές περιοχές μας και θα επενδύσουμε στο μέλλον τους...».

Το μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές θέτει 10 στόχους-κοινές προσδοκίες των αγροτικών κοινοτήτων και των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με το πώς οραματίζονται τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ το 2040.

I. Να εξελιχθούν σε ελκυστικούς χώρους, που αναπτύσσονται στο πλαίσιο μιας αρμονικής εδαφικής ανάπτυξης, αξιοποιώντας τις ιδιαίτερες δυνατότητές τους, οι οποίες τους καθιστούν τόπους ευκαιριών και προσφέρουν τοπικές λύσεις που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των τοπικών επιπτώσεων των παγκόσμιων προκλήσεων.

II. Να αποτελέσουν φορείς μιας πολυεπίπεδης και τοποκεντρικής διακυβέρνησης, με παράλληλη ανάπτυξη ολοκληρωμένων στρατηγικών, μέσω της χρήσης συνεργατικών και συμμετοχικών προσεγγίσεων που επωφελούνται από εξατομικευμένα μείγματα πολιτικής και αλληλεξαρτήσεις μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

III. Να καταστούν πάροχοι επισιτιστικής ασφάλειας, οικονομικών ευκαιριών, αγαθών και υπηρεσιών για την ευρύτερη κοινωνία, όπως βιοπροϊόντων και ενέργειας, αλλά και τοπικών προϊόντων υψηλής ποιότητας με βάση την κοινότητα και ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, διατηρώντας δίκαιο μερίδιο από τη δημιουργούμενη αξία.

IV. Να καταστούν δυναμικές κοινότητες που εστιάζουν στην ευζωία, συμπεριλαμβανομένων των μέσω βιοπορισμού, της δικαιοσύνης, της ευημερίας και της ποιότητας ζωής, όπου όλοι οι άνθρωποι θα διαβιούν και θα εργάζονται μαζί αρμονικά και όπου θα υπάρχουν επαρκείς δυνατότητες αλληλοϋποστήριξης.

V. Να καταστούν κοινότητες χωρίς αποκλεισμούς, που διαπνέονται από πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, δικαιοσύνης και ανανέωσης, οι οποίες είναι ανοιχτές στους νεοαφιχθέντες και προάγουν ίσες ευκαιρίες για όλους.

VI. Να καταστούν ακμάζουσες πηγές φυσικών πόρων, οι οποίες ενισχύονται από τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας και συμβάλλουν στην επίτευξή τους, συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής ουδετερότητας, καθώς και της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων.

VII. Να επωφελούνται πλήρως από την ψηφιακή καινοτομία με ισότιμη πρόσβαση σε νεοεμφανιζόμενες τεχνολογίες, ευρέως διαδεδομένο ψηφιακό γραμματισμό και ευκαιρίες απόκτησης πιο προηγμένων δεξιοτήτων.

VIII. Να αποτελούνται από άτομα με επιχειρηματικό και καινοτόμο πνεύμα και επαρκείς δεξιότητες, συμβάλλοντας από κοινού στην τεχνολογική, οικολογική και κοινωνική πρόοδο.

IX. Να καταστούν δραστήρια μέρη που διαθέτουν αποδοτικές, προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών υπηρεσιών, προσφέροντας εξατομικευμένες λύσεις (π.χ. στους τομείς των μεταφορών, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της υγειονομικής περίθαλψης και της φροντίδας, συμπεριλαμβανομένης της μακροχρόνιας φροντίδας, της κοινωνικής ζωής και των επιχειρήσεων λιανικής).

X. Να καταστούν μέρη που χαρακτηρίζονται από ποικιλομορφία, και αξιοποιούν στο έπακρο τα μοναδικά τους πλεονεκτήματα και ταλέντα και τις μοναδικές τους δυνατότητες.

Είναι πια κοινώς αποδεκτό το γεγονός ότι οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούν την ραχοκοκαλιά της οικονομίας της Λέσβου ως μια από τις κοινότητες. Η μεγάλη σημασία των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση φαίνεται από το πλήθος ευρωπαϊκών και εθνικών πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί για την ενίσχυσή τους και ειδικότερα εν μέσω έκτακτων και απρόβλεπτων κρίσεων όπως η Υγειονομική κρίση της Πανδημίας covid, η Ενεργειακή και πληθωριστική κρίση του τελευταίου 18μήνου. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο σχεδιασμού της ευρωπαϊκής πολιτικής από το 2000 μέχρι και σήμερα, έχει αναπτυχθεί μια σειρά μέτρων στήριξης και ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών - Στρατηγικών.

✓ **ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ - GREEN DEAL**

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία καθόρισε το σχέδιο στρατηγικής για τον μετασχηματισμό της οικονομίας και των κοινωνιών, θεωρώντας ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση της εποχής μας. Ταυτόχρονα, όμως, αποτελεί ευκαιρία για την οικοδόμηση ενός νέου οικονομικού μοντέλου.

Και τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ δεσμεύτηκαν να μετατρέψουν την ΕΕ στην πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρο έως το 2050. Για να το επιτύχουν αυτό, δεσμεύτηκαν να μειώσουν τις εκπομπές κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Αυτό θα δημιουργήσει:

- νέες ευκαιρίες για καινοτομία,
- επενδύσεις και θέσεις εργασίας,
- θα μειώσει τις εκπομπές,
- θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας και ανάπτυξη,
- θα αντιμετωπίσει την ενεργειακή φτώχεια.
- θα μειώσει την εξωτερική ενεργειακή εξάρτηση
- θα βελτιώσει την υγεία και την ευημερία

Η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος αποτελούν απειλή για την ύπαρξη της Ευρώπης και του κόσμου. Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα μετατρέψει την ΕΕ σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία, εξασφαλίζοντας τα εξής:

μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050

οικονομική ανάπτυξη αποσυνδεδεμένη από τη χρήση πόρων

κανένας άνθρωπος και καμιά περιφέρεια δεν μένουν στο περιθώριο

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί επίσης τη σανίδα σωτηρίας μας από την πανδημία COVID-19. Ένα τρίτο των επενδύσεων ύψους 1,8 τρισ. ευρώ από το σχέδιο ανάκαμψης NextGenerationEU, καθώς και ο επταετής προϋπολογισμός της ΕΕ θα χρηματοδοτήσουν την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

✓ **ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΣΤΟ ΠΙΑΤΟ - FARM TO FORK - ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ**

Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» βρίσκεται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας με στόχο να καταστούν τα συστήματα τροφίμων δίκαια, υγιή και φιλικά προς το περιβάλλον.

Τα συστήματα τροφίμων δεν μπορούν να είναι ανθεκτικά σε κρίσεις όπως η πανδημία COVID-19 εάν δεν είναι βιώσιμα. Πρέπει να επανασχεδιάσουμε τα διατροφικά μας συστήματα, τα οποία σήμερα αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ένα τρίτο των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες φυσικών πόρων, οδηγούν σε απώλεια βιοποικιλότητας και αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία (λόγω τόσο του υποσιτισμού όσο και του υπερσιτισμού) και δεν επιτρέπουν δίκαιες οικονομικές αποδόσεις και μέσα διαβίωσης για όλους τους παράγοντες, ιδίως για τους πρωτογενείς παραγωγούς.

Η θέση των συστημάτων τροφίμων μας σε βιώσιμη πορεία προσφέρει επίσης νέες ευκαιρίες για τους φορείς εκμετάλλευσης στην αλυσίδα αξίας των τροφίμων. Οι νέες τεχνολογίες και οι επιστημονικές ανακαλύψεις, σε συνδυασμό με την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και της ζήτησης για βιώσιμα τρόφιμα, θα ωφελήσουν όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

και προώθηση του δίκαιου εμπορίου

Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» αποσκοπεί στην επιτάχυνση της μετάβασής μας σε ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων που θα πρέπει:

- έχουν ουδέτερο ή θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο
- συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογή στις επιπτώσεις της
- αντιστρέψτε την απώλεια της βιοποικιλότητας
- διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας, της διατροφής και της δημόσιας υγείας, διασφαλίζοντας ότι όλοι έχουν πρόσβαση σε επαρκή, ασφαλή, θρεπτικά, βιώσιμα τρόφιμα
- διατήρηση της οικονομικής προσιτότητας των τροφίμων, με παράλληλη επίτευξη δικαιότερων οικονομικών αποδόσεων, προώθηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα εφοδιασμού της ΕΕ

Η στρατηγική καθορίζει τόσο ρυθμιστικές όσο και μη κανονιστικές πρωτοβουλίες, με την κοινή γεωργική και αλιευτική πολιτική ως βασικά εργαλεία για τη στήριξη μιας δίκαιης μετάβασης.

Θα υποβληθεί **πρόταση νομοθετικού πλαισίου για βιώσιμα συστήματα τροφίμων για** τη στήριξη της εφαρμογής της στρατηγικής και της ανάπτυξης βιώσιμης πολιτικής τροφίμων. Λαμβάνοντας υπόψη τα διδάγματα από την

πανδημία COVID-19, η Επιτροπή θα αναπτύξει επίσης σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τη διασφάλιση του επισιτιστικού εφοδιασμού και της επισιτιστικής ασφάλειας. Η ΕΕ θα στηρίξει την παγκόσμια μετάβαση σε βιώσιμα αγροδιατροφικά συστήματα μέσω των εμπορικών πολιτικών της και των μέσων διεθνούς συνεργασίας.

Για να καταστεί δυνατή και να επιταχυνθεί η μετάβαση σε ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες, τα χρηματοδοτικά μέσα, αλλά και η έρευνα και η καινοτομία είναι καθοριστικής σημασίας, δεδομένου ότι μπορούν να συμβάλουν στην επίλυση των εντάσεων, στην ανάπτυξη και δοκιμή λύσεων, στην υπέρβαση των εμποδίων και στην αποκάλυψη νέων ευκαιριών στην αγορά.

✓ **ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

Τον Μάρτιο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την πρώτη δέσμη μέτρων για την επιτάχυνση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία, που συνάδει με τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 στα πλαίσια της Πράσινης Συμφωνίας. Τα προτεινόμενα μέτρα, όπως ανακοινώθηκαν στο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, συμπεριλαμβάνουν την προώθηση βιώσιμων προϊόντων, την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση, την αναθεώρηση του κανονισμού για τα προϊόντα του κατασκευαστικού τομέα και μια στρατηγική για βιώσιμη υφαντουργία.

Τον Νοέμβριο του 2022, η Επιτροπή πρότεινε νέους κανόνες για τις συσκευασίες σε επίπεδο ΕΕ, που στοχεύουν στη βελτίωση του σχεδιασμού συσκευασιών, την προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης προϊόντων. Ζητούν επίσης την μετάβαση προς τα πλαστικά βιολογικής προέλευσης, τα λιπασματοποιησίμα και τα βιοαποδομήσιμα πλαστικά.

Στις 9 Φεβρουαρίου, το Κοινοβούλιο ζήτησε τη θέσπιση αυστηρότερων κανόνων ανακύκλωσης και νομικά δεσμευτικών στόχων σχετικά με τη χρήση και κατανάλωση υλικών.

Τον Οκτώβριο του 2022, το Κοινοβούλιο ενέκρινε την αναθεώρηση των κανόνων για τους έμμορους οργανικούς ρύπους (POP) με στόχο τον περιορισμό της ποσότητας επιβλαβών χημικών ουσιών στις διαδικασίες παραγωγής προϊόντων και διαχείρισης αποβλήτων. Οι νέοι κανόνες προβλέπουν τη θέσπιση αυστηρότερων ορίων, την αφαίρεση έμμορων ρύπων από την αλυσίδα ανακύκλωσης και την κατάργηση της χρήσης ορισμένων χημικών ουσιών.

Μετάβαση προς βιώσιμα προϊόντα

Η διαδικασία παραγωγής ξεκινά με τις πρώτες ύλες, και η πανδημία του COVID-19 έπληξε σοβαρά τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες. Το 2021, οι ευρωβουλευτές ζήτησαν την κατάρτιση μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής στρατηγικής για τις πρώτες ύλες που να βασίζεται σε υψηλά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα και πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με παράλληλη συνεκτίμηση της έλλειψης των ορυκτών στη φύση. Στόχος τους η μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από εισαγόμενες κρίσιμες πρώτες ύλες, η συντήρηση και επαναχρησιμοποίηση πολύτιμων πρώτων υλών.

Για τη δημιουργία μιας αγοράς βιώσιμων, κλιματικά ουδέτερων και αποδοτικών από πλευρά πόρων προϊόντων, η Επιτροπή προτείνει την επέκταση του πεδίου των προϊόντων της οδηγίας οικολογικού σχεδιασμού (Ecodesign) ώστε να καλύπτει και μη συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα και τη δημιουργία ψηφιακών διαβατηρίων προϊόντων για την κοινοποίηση των σχετικών πληροφοριών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των προϊόντων.

Οι ευρωβουλευτές στηρίζουν επίσης πρωτοβουλίες που έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση της προγραμματισμένης απαξίωσης (planned obsolescence), τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και δυνατότητας επισκευής προϊόντων και την ενίσχυση των δικαιωμάτων του καταναλωτή μέσω της θέσπισης του "δικαιώματος στην επισκευή". Τονίζουν ότι οι καταναλωτές πρέπει να έχουν το δικαίωμα ορθής ενημέρωσης σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προϊόντων και υπηρεσιών που αγοράζουν, και κάλεσαν την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την καταπολέμηση του "περιβαλλοντικού ξεπλύματος" (greenwashing).

Εφαρμόζοντας τις αρχές της κυκλικής οικονομίας στους κρίσιμους τομείς

Οι αρχές της κυκλικής οικονομίας και της βιωσιμότητας πρέπει να εφαρμοστούν σε όλα τα στάδια μιας αλυσίδας αξίας για την επίτευξη μιας πλήρως κυκλικής οικονομίας: από το στάδιο του σχεδιασμού και της παραγωγής μέχρι τον καταναλωτή. Το σχέδιο δράσης Επιτροπής ορίζει τους παρακάτω επτά τομείς ως κρίσιμους για την επίτευξη μιας κυκλικής οικονομίας.

Πλαστικές ύλες

Οι ευρωβουλευτές στηρίζουν την ευρωπαϊκή στρατηγική για τις πλαστικές ύλες σε μια κυκλική οικονομία, που στοχεύει στη σταδιακή κατάργηση της χρήσης μικροπλαστικών.

Ηλεκτρονικά απόβλητα

Τα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά απόβλητα (e-waste) αποτελούν την ταχύτερα αναπτυσσόμενη ροή αποβλήτων στην ΕΕ και λιγότερο από το 40% ανακυκλώνεται. Η Ευρωβουλή καλεί την ΕΕ να προωθήσει τη μεγαλύτερη διάρκεια ζωής των προϊόντων μέσω της επαναχρησιμοποίησης και επισκευής τους.

Τρόφιμα, νερό & θρεπτικές ουσίες

Υπολογίζεται ότι το 20% της συνολικής παραγωγής τροφίμων χάνεται ή σπαταλείται στην ΕΕ. Η Ευρωβουλή ζητά τη μείωση της σπατάλης τροφίμων έως το 2030, στα πλαίσια της στρατηγικής "Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο".

Συσκευασίες

Στην Ευρώπη, η ποσότητα των απορριμμάτων συσκευασίας άγγιξε επίπεδα ρεκόρ το 2017. Οι νέοι κανόνες διασφαλίζουν ότι όλες οι συσκευασίες στην ΕΕ θα είναι επαναχρησιμοποιήσιμες ή ανακυκλώσιμες έως το 2030.

Μπαταρίες και οχήματα

Οι ευρωβουλευτές ενέκριναν νέους κανόνες που ορίζουν υποχρεωτικές προδιαγραφές για όλες τις μπαταρίες που διατίθενται στην ευρωπαϊκή αγορά. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι οι μπαταρίες θα πρέπει να παράγονται με τις μικρότερες δυνατές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τη χρήση υλικών που λαμβάνονται με πλήρη σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και των κοινωνικών και οικολογικών προτύπων.

Κτίρια και κατασκευές

Ο κατασκευαστικός τομέας αντιπροσωπεύει πάνω από το 35% των συνολικών αποβλήτων της ΕΕ. Η Επιτροπή ανακοίνωσε την αναθεώρηση του κανονισμού για τα προϊόντα του κατασκευαστικού τομέα για να εκσυγχρονίσει τους κανόνες που ισχύουν από το 2011.

Η Ευρωβουλή ζητά την αύξηση της διάρκειας ζωής των κτιρίων, τη θέσπιση στόχων μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα των κατασκευαστικών υλικών και αυστηρότερες απαιτήσεις ελάχιστης ενεργειακής απόδοσης και απόδοσης πόρων.

Διαχείριση και μεταφορά αποβλήτων

Η ΕΕ παράγει πάνω από 2,5 δισ. τόνους αποβλήτων ετησίως. Το 2020, οι εξαγωγές αποβλήτων της ΕΕ προς τρίτες χώρες ανήλθαν σε 32,7 εκατομμύρια τόνους. Η πλειονότητα συνιστά σιδηρούχα και μη σιδηρούχα απορρίμματα μετάλλων, καθώς και απορρίμματα από χαρτί, πλαστικό, ύφασμα και γυαλί, και εξάγεται στην Τουρκία, την Ινδία και την Αίγυπτο.

Η Ευρωβουλή καλεί τις χώρες της ΕΕ να αυξήσουν την ανακύκλωση υψηλής ποιότητας, να καταργήσουν σταδιακά την υγειονομική ταφή και να ελαχιστοποιήσουν την αποτέφρωση αποβλήτων. Τον Ιανουάριο του 2023, το Κοινοβούλιο ενέκρινε τη διαπραγματευτική του θέση σχετικά με τους κανόνες για τις μεταφορές αποβλήτων, οι οποίοι στοχεύουν στην προώθηση της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης, και στη μείωση της ρύπανσης.

Σύμφωνα με τους νέους κανόνες, η διαχείριση των εξαγόμενων αποβλήτων θα πρέπει να πραγματοποιείται με περιβαλλοντικά ορθό τρόπο στις χώρες προορισμού ενώ κρίνεται αναγκαία η καλύτερη αντιμετώπιση των παράνομων μεταφορών αποβλήτων.

Η Ευρωβουλή ζητά περισσότερη διαφάνεια και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις μεταφορές εντός της ΕΕ και θέλουν να απαγορευτούν οι εξαγωγές επικίνδυνων αποβλήτων από την ΕΕ σε χώρες που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ. Επιθυμούν επίσης να απαγορεύσουν την εξαγωγή πλαστικών αποβλήτων σε χώρες εκτός ΟΟΣΑ και να καταργήσουν σταδιακά τις εξαγωγές τους στις χώρες του ΟΟΣΑ εντός τεσσάρων ετών.

✓ ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (SDGs)

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals- SDGs) θεσμοθετήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015, στο πλαίσιο της "2030 Agenda for Sustainable Development". Οι 17 ΣΒΑ περιλαμβάνουν θέματα όπως η πείνα, η φτώχεια, η υγεία & ευημερία, η εκπαίδευση, η ισότητα, το περιβάλλον και το κλίμα, ισχυρούς θεσμούς, ειρήνη και δικαιοσύνη. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί για την επίτευξη των ΣΒΑ, όπως αυτό αποτυπώνεται στις στρατηγικές 'Towards a Sustainable Europe by 2030', 'European Green Deal' και σε διάφορες εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της. Οι ΣΒΑ ενσωματώνονται σ' όλες τις προτάσεις, τις πολιτικές και τις στρατηγικές της Επιτροπής. Και οι 17 ΣΒΑ περιλαμβάνονται σε μία ή περισσότερες από τις έξι πρωταρχικές φιλοδοξίες που ανακοινώθηκαν στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της προέδρου Φον Ντερ Λάιεν, όπως απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:

Η Ελλάδα δίνει προτεραιότητα στους ΣΒΑ 6, 7, 11, 12, 13, 14 και 15, οι οποίοι σχετίζονται με το περιβάλλον, αναδεικνύοντας τη σημασία που αποδίδει η χώρα στην αξία του φυσικού περιβάλλοντος (χερσαίου και θαλάσσιου) ως μοχλού ανάπτυξης π.χ. μέσω της ανάπτυξης ποιοτικού τουρισμού και της παραγωγής αγροτικών προϊόντων και τροφίμων υψηλής αξίας, τομείς που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της Ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, οι παραπάνω ΣΒΑ συνδέονται με την κοινωνική ευημερία καθώς διασφαλίζουν την ανθρώπινη υγεία, υψηλό επίπεδο οικοσυστημικών υπηρεσιών και πρόσβαση σ' ένα περιβάλλον υψηλής ποιότητας.

✓ **ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ 2030**

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2030 βρίσκεται στον πυρήνα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Στρατηγικής και της Στρατηγικής 'Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο' και της ΣΣ ΚΑΠ. Η βασική στόχευση είναι η δημιουργία υγιών και ανθεκτικών φυσικών οικοσυστημάτων τα οποία να μπορούν να υποστηρίξουν τις ανάγκες των πολιτών και της βιώσιμης ανάπτυξης της ΕΕ. Ανάμεσα τους, η αύξηση των φυσικών οικοσυστημάτων και η αποκατάσταση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, η μείωση της χρήσης χημικών στη γεωργία, η προστασία των επικονιαστών, η ουσιαστική ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας και η ενίσχυση της βιοποικιλότητας των αγροτικών περιοχών. Πάνω από 20 δις ευρώ αναμένεται να κατευθύνονται κατ'έτος στην υποστήριξη της στρατηγικής για την βιοποικιλότητα, ενθαρρύνοντας επιχειρήσεις, δημόσια διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση να ενσωματώσουν τις θεωρήσεις της στις αποφάσεις τους.

✓ **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΣΣ ΚΑΠ) ΕΛΛΑΔΑΣ**

Το Στρατηγικό Σχέδιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, αποτελεί το βασικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και των αγροτικών περιοχών της Χώρας. Μέσω των παρεμβάσεων του επιχειρεί να σηματοδοτήσει την στροφή σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο για την Ελληνική Γεωργία αλλά και το σύνολο του αγρο-διατροφικού τομέα, που α) εδράζεται στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, διασφαλίζοντας παράλληλα ένα δίκαιο γεωργικό εισόδημα στον παραγωγό, β) είναι προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις – προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, με μείωση του περιβαλλοντικού και κλιματικού αποτυπώματος της γεωργίας παρέχοντας παράλληλα

στον καταναλωτή ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα. Σηματοδοτεί, σε συνέργεια με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ και τους πόρους του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», την κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών.

Βασικός στόχος του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) της περιόδου 2023-2027, είναι η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των τομέων της Γεωργίας και των τροφίμων, με τη διασφάλιση βιώσιμων αγροτικών εισοδημάτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καθώς και με την ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού των αγροτικών περιοχών, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι ειδικοί στόχοι της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής είναι :

Η Διασφάλιση ενός βιώσιμου Γεωργικού Εισοδήματος

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας

Η βελτίωση της των γεωργών στην αλυσίδα αξίας

Οι περιβαλλοντικοί και κλιματικοί προστασία

Η δημογραφική ανανέωση των απασχολημένων στη γεωργία

Η προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων

Η παραγωγή υγιεινών και υψηλής διατροφικής αξίας προϊόντων

Αναβάθμιση δεξιοτήτων, AKIS και Ψηφιοποίηση του Αγροτικού Τομέα

Η Τ.Α.Σ ενσωματώνεται στο ΠΥΛΩΝΑ 2 του ΣΣ ΚΑΠ, και εντάσσεται στον ειδικό στόχο 8. Προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές συμπεριλαμβανομένης της βιο-οικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας.

✓ **ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ - ΕΣΠΑ 2021-2027**

Σύμφωνα με τον Εθνικό Σχεδιασμό (ΕΣΠΑ 2021-2027), ο κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία, κατά τα επόμενα χρόνια, είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα και την καινοτομία.

Ειδικότερα, οι οικονομικές και πολιτικές προτεραιότητες της χώρας είναι:

- αύξηση των επενδύσεων και των εξαγωγών ως ποσοστό του ΑΕΠ
- ενίσχυση της μισθωτής εργασίας και η μείωση της παραοικονομίας
- επένδυση στην εκπαίδευση και τη γνώση
- αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων
- προώθηση της τεχνολογίας αιχμής, της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης
- επίτευξη φιλόδοξων περιβαλλοντικών στόχων
- υποστήριξη των αδύναμων νοικοκυριών
- ενίσχυση της βασικής έρευνας μέσω της άρσης αγκυλώσεων στα πανεπιστήμια
- κίνητρα για ενίσχυση της καινοτομίας
- ριζική αναβάθμιση του συστήματος κατάρτισης για ανέργους και εργαζόμενους
- συνέχιση και εμπάθυνση της ψηφιακής μεταρρύθμισης στη δημόσια διοίκηση
- εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες
- αναδιάρθρωση του συστήματος υγείας με προτεραιότητα στην ψηφιοποίηση
- ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων
- στροφή σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με άμβλυση του κόστους μετάβασης και στήριξη των τοπικών κοινωνιών κατά την απολιγνιτοποίηση.

Το Σχέδιο Ανάπτυξης αποτελεί βασικό κείμενο αναφοράς για τις στρατηγικές επιλογές του ΕΣΠΑ και κατ' επέκταση των Προγραμμάτων του.

Παράλληλα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική οικονομία ολοκληρώθηκε και το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) για την περίοδο 2021-2025. Το ΕΠΑ θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα για το σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ 2021-2025 αναπτύσσονται σε πέντε πυλώνες: Έξυπνη Ανάπτυξη, Πράσινη Ανάπτυξη, Κοινωνική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη

Υποδομών και Εξωστρέφεια. Τα διαλαμβανόμενα στο ΕΠΑ επίσης επηρεάζουν το σχεδιασμό ΕΣΠΑ και Προγραμμάτων επιδιώκοντας την ανάπτυξη συνεργειών και συμπληρωματικοτήτων.

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και για την ώθηση της ευρωπαϊκής οικονομίας να ανακάμψει από την πανδημία, οι Αρχηγοί των Κρατών-Μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμφώνησαν με βάση τη σχετική πρόταση της Επιτροπής, σε ένα σημαντικότερο πακέτο ανάκαμψης για την περίοδο 2021-2027, το οποίο συνδυάζει το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) με το νέο μέσο ανάκαμψης "Next Generation EU". Η κεντρική ιδέα του Ευρωπαϊκού πακέτου ανάκαμψης βασίζεται σε τέσσερις στόχους πολιτικής:

- Προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης
- Ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας
- Μετριασμός των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης
- Υποστήριξη του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού.

Η ΕΕ στο πλαίσιο του νέου εργαλείου "Next Generation EU" θα δανειστεί κεφάλαια για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις κεφαλαιαγορές, έτσι ώστε να χρηματοδοτηθεί η προσπάθεια ανάκαμψης και προκειμένου να παράσχει στην ΕΕ τα μέσα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που έχει δημιουργήσει η πανδημία COVID-19. Κάτι τέτοιο θα επιτρέψει τη μεταφορά νέων αυξημένων πόρων σε προγράμματα όπως ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το REACT-EU, το πρόγραμμα Horizon Ευρώπη, το InvestEU η Αγροτική Ανάπτυξη, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το RescEU κ.α.

✓ **ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (RECOVERY AND RESILIENCE FACILITY - RRF)**

Συστάθηκε για την αντιμετώπιση της COVID-19 κρίσης και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με συνολικό προϋπολογισμό 672,5 δις ευρώ (εκ των οποίων 312,5 δις ευρώ επιχορηγήσεις και 360 δις ευρώ με τη μορφή δανείων) θα στηρίζει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της Ένωσης.

Το 70% των πόρων του RRF πρέπει να δεσμευτεί τα έτη 2021 και 2022 και το 30% των πόρων το έτος 2023. Για την υλοποίηση, τα Κράτη-Μέλη καταρτίζουν εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αναλύοντας τις προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και τα οποία εγκρίνονται από την Επιτροπή.

Συμπληρωματικά με το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το REACT-EU αφορά πιο βραχυπρόθεσμες δράσεις αντιμετώπισης της κρίσης σε τομείς που χαρακτηρίζονται καίριας σημασίας για να τεθούν οι βάσεις μιας υγιούς ανάκαμψης (δημιουργία θέσεων απασχόλησης, πράσινη συμφωνία, ψηφιακή μετάβαση). Το REACT-EU περιλαμβάνει πρόσθετα κονδύλια ύψους 47,5 δις ευρώ σε επίπεδο ΕΕ, τα οποία θα διατεθούν στα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΤΕΒΑ. Τα εν λόγω πρόσθετα κονδύλια θα χορηγηθούν από το Next Generation EU για την περίοδο 2021-2022.

Το Ελλάδα 2.0 είναι ένας θεμελιώδης οικονομικός και κοινωνικός μετασχηματισμός, που επιδρά στην οικονομική δραστηριότητα, αλλά και στις τεχνολογίες, τις συμπεριφορές και τους θεσμούς με στόχους:

- Τον περιορισμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας covid και της κρίσης που δημιούργησε.
- Την αντιμετώπιση υπαρχόντων παραγωγικών και επενδυτικών κενών
- Την ενίσχυση ανάπτυξης, δημιουργίας θέσεων εργασίας, βελτίωση οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας.

ΠΥΛΩΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

Πυλώνας 1: Πράσινη Μετάβαση

Πυλώνας 2: Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Πυλώνας 3: Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή

Πυλώνας 4: Ιδιωτικές Επενδύσεις και Μετασχηματισμός της Οικονομίας

ΤΑ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ:

✓ **ΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ» 2021-2027**

Βασική κατεύθυνση της Συνολικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου στην Π.Π. 2021-2027 είναι η ενδυνάμωση & η λειτουργική διασύνδεση των παραγωγικών δραστηριοτήτων της, για μία ανταγωνιστική, εξωστρεφή, καινοτόμα αειφόρο οικονομία, συνδεδεμένοι όλοι οι τομείς της οικονομίας στο πλαίσιο της αλυσίδας αξιών ανά νησί, με έμφαση στην εμβάθυνση & διεύρυνση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για το παραγωγικό μετασχηματισμό & τη κοινωνική συνοχή της Περιφέρειας.

Στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής του Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο»

Στην παραπάνω κατεύθυνση έρχεται να συμβάλει και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ως μέρος της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής της ΠΒΑ, η στρατηγική του Προγράμματος, έχει ως στόχο την ενδυνάμωση της «τοπικότητας» του σχεδιασμού & της εφαρμογής του, με τη μέγιστη δυνατή σχετική κινητοποίηση όλου του δυναμικού των νησιών, καθώς και την ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Στόχος Πολιτικής (ΣΠ) 5: Χωρική Συνοχή & Τοπική Ανάπτυξη και η Στρατηγική Επιλογή της Περιφέρειας

Αποτελεί στρατηγική επιλογή της Περιφέρειας η διευρυμένη εφαρμογή και μεγαλύτερη εμβάθυνση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Στρατηγικών τη νέα περίοδο στο πλαίσιο της άμβλυνσης σε σημαντικό βαθμό των προβλημάτων διπλής περιφερειακότητας της Περιφέρειας και της συμβολής στην αποτελεσματικότητα των πόρων. Βάσει αυτής της επιλογής, στο πλαίσιο του Προγράμματος αξιοποιούνται όλα τα «εργαλεία» χωρικού σχεδιασμού της νέας προγραμματικής περιόδου, όπως είναι η Τοπική Ανάπτυξη με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων_ΤΑΠΤΟΚ).

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο της Π.Π., στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ θα χρηματοδοτηθούν κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά από τον Στόχο Πολιτικής (ΣΠ) 5 και το Ταμείο ΕΔΕΤ ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης). Στο από τον Αύγουστο 2022 εγκεκριμένο Πρόγραμμα «Βόρειο Αιγαίο» 2021-2027, η εφαρμογή των στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ εκτός από το ΕΤΠΑ θα χρηματοδοτηθεί και με πόρους του Κοινωνικού Ταμείου (ΕΔΕΤ ΕΚΤ+). Συγκεκριμένα, οι στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ στο Βόρειο Αιγαίο καλούνται να εξυπηρετήσουν του στόχους που το Πρόγραμμα θέτει στο πλαίσιο των Προτεραιοτήτων :

- 5 / 'Ενίσχυση της Χωρικής Συνοχής των νησιών της Περιφέρειας μέσω ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών και με την συμμετοχή των πολιτών' (ΕΤΠΑ) (κυρίως),
- 1 / 'Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας, με αύξηση του μεγέθους και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, κυρίως μέσω και της έξυπνης εξειδίκευσης' (ΕΤΠΑ) και
- 4B / 'Κοινωνική Ένταξη και Αντιμετώπιση της Φτώχειας' (ΕΚΤ+)

Το εγκεκριμένο Πρόγραμμα προβλέπει τέσσερις Στρατηγικές Χωρικής Ανάπτυξης με χρήση του εργαλείου ΤΑΠΤΟΚ αντίστοιχα για τα νησιά Σάμου, Λήμνου, Χίου & Λέσβου (πλην των αστικών κέντρων των δύο τελευταίων). Η επιλογή στηρίζεται στην ύπαρξη των αντίστοιχων τεσσάρων Ομάδων Τοπικής Δράσης (Αναπτυξιακών Εταιρειών) στα νησιά αυτά και στην θετική τους εμπειρία από την εφαρμογή του LEADER, αλλά και στην αντιπροσωπευτικότητα & συμμετοχή των τοπικών φορέων σε αυτές.

✓ **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ, ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2021-2027 (ΠΑΛΥΘ)**

Το Πρόγραμμα Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας 2021-2027 (ΠΑΛΥΘ), αναπτύσσεται και χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ), ακολουθώντας το θεσμικό πλαίσιο των «Κοινών Διατάξεων» Καν(ΕΕ)1380/2021, καθώς και της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ) Καν(ΕΕ)1380/2013, που έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι δραστηριότητες στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμες από περιβαλλοντική άποψη και υπόκεινται σε διαχείριση που

είναι συμβατή με τους στόχους της επίτευξης οικονομικών και κοινωνικών οφελών, καθώς και οφελών στον τομέα της απασχόλησης.

Το Πρόγραμμα, εξυπηρετεί επίσης την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική της ΕΕ, καθώς και σειρά διεθνών και ευρωπαϊκών στρατηγικών και δεσμεύσεων, που θέτουν ευρύτερους στόχους για την βιώσιμη ανάπτυξη, τη βιοποικιλότητα, την πράσινη μετάβαση, και τη θαλάσσια διακυβέρνηση.

Η στρατηγική για την χωρική ανάπτυξη με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων εξειδικεύεται στη προτεραιότητα 3.

Προτεραιότητα: 3. Προώθηση μιας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας σε παράκτιες, νησιωτικές και εσωτερικές περιοχές και προαγωγή της ανάπτυξης κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

Ειδικός στόχος 3.1. Ενθάρρυνση μιας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας σε παράκτιες, νησιωτικές και εσωτερικές περιοχές και προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

Ο Ειδικός Στόχος περιλαμβάνει έναν τύπο δράσεων που αφορά στην ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων σε στοχευμένες περιοχές για την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής, του πολιτισμού, την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και την επίτευξη της **καλής περιβαλλοντικής κατάστασης (GES)**.

Περιλαμβάνει δράσεις για την ενίσχυση των **οικονομιών** των τοπικών κοινοτήτων και της κοινωνικής της συνοχής, καθώς και προπαρασκευαστικές δράσεις για την ανάπτυξη των ΤΑΠΤΟΚ, ενέργειες για την οργάνωση και αποτελεσματική λειτουργία των Ομάδων Τοπικής Δράσης, δράσεις συνεργασίας κλπ.

Επίσης με στόχο την στήριξη και την ανάπτυξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της γαλάζιας οικονομίας που προέρχονται από την Έξυπνη Εξειδίκευση (S3) θα συμπεριληφθούν δράσεις από την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS), για την κατάρτιση της οποίας διενεργείται από την ΕΑΣ εμπειρογνωμοσύνη που θα περιλαμβάνει αναφορά στην αλιεία, της υδατοκαλλιέργειας και στη **Γαλάζια Οικονομία**.

Αναλυτικότερα, στο πλαίσιο των ΤΑΠΤΟΚ δύναται να χρηματοδοτηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- Προπαρασκευαστικές δράσεις για τις ΤΑΠΤΟΚ (Εκπόνηση στρατηγικών για της περιοχές παρέμβασης, μελέτες για της περιοχές, δράσεις επικοινωνίας και διαβούλευσης, κ.α.).
- Ενέργειες για την οργάνωση και αποτελεσματική λειτουργία των Ομάδων Τοπικής Δράσης (κάλυψη λειτουργικού κόστους ΟΤΔ, δράσεις κατάρτισης στελεχών ΟΤΔ, κ.α.).
- Στήριξη της δικτύωσης και της συνεργασίας με άλλες τοπικές κοινότητες με παρόμοια χαρακτηριστικά και ανταλλαγή καλών πρακτικών σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, στο πλαίσιο διεδαφικών και διακρατικών συνεργασιών των ΟΤΔ.
- Δράσεις ενίσχυσης της μικρής παράκτιας αλιείας
- Υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας, με έμφαση στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών που αντιμετωπίζουν κοινωνικές ανάγκες, προωθούν την ένταξη και ωφελούν την τοπική κοινωνία.
- Ανάπτυξη ικανοτήτων (εκπαίδευση, κατάρτιση) σε επιλεγμένες δραστηριότητες κομβικές για τις περιοχές παρέμβασης.
- Εισαγωγή καινοτομίας, ορθών πρακτικών ή/και υλοποίηση επενδύσεων για την αξιοποίηση και ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος.
- Παρεμβάσεις και έργα για την αύξηση της ελκυστικότητας και της προσβασιμότητας των περιοχών, την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, την βελτίωση της καθημερινότητας μέσω χρήσης ΤΠΕ και της ανάπτυξης του επιπέδου υγείας και εκπαίδευσης, κλπ.

Σε αυτό το πλαίσιο των παραπάνω πολιτικών διαμορφώνεται η Τοπικής Αναπτυξιακή Στρατηγική της Λέσβου- μάλλον η αναδιάρθρωση και προσαρμογή της με κεντρική κατεύθυνση που οφείλει να εισφέρει στην επίτευξη των στόχων των Ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών που εισφέρουν για την χρηματοδότηση του Τ.Π.

1. **"LEADER ΓΕΩΡΓΙΑΣ" - CLLD/LEADER** στο πλαίσιο της παρέμβασης Π3-77-4.1 «Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤΟΚ – τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων)» του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027. (Ταμείο Ε.Ε. ΕΓΤΑΑ)
2. **"LEADER ΠΕΠ" - ΤΑΠΤΟΚ** στο πλαίσιο του Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο» 2021 – 2027», Προτεραιότητα 6 «Ενίσχυση της Χωρικής Συνοχής των νησιών της Περιφέρειας μέσω ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών

και με την συμμετοχή των πολιτών», Ειδικός Στόχος 5.ii - Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών (Ταμεία Ε.Ε. ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+)

3. **"LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ"** - **CLLD/LEADER** στο πλαίσιο του Προγράμματος Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας 2021 - 2027, προτεραιότητα του Ε.Τ.Θ.Α.Υ.: «3. Ενθάρρυνση της ανάπτυξης βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας και προώθηση της ανάπτυξης κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας σε παράκτιες και εσωτερικές περιοχές» συνδέεται με τον ειδικό στόχο 3.1 όπως αυτός έχουν οριστεί βάσει του παραρτήματος II του Κανονισμού 2021/1139 του Ταμείου. Ειδικός Στόχος 3.1. Ενθάρρυνση μιας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας σε παράκτιες και νησιωτικές περιοχές καθώς και σε περιοχές εσωτερικών υδάτων, και προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. (Ταμείο Ε.Ε. ΕΤΘΑΥ)

Το Σχέδιο του Τοπικού προγράμματος για τη Λέσβο εκκινεί από την αντίληψη ότι τα γεωγραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της περιοχής, σε συνδυασμό με τους διαθέσιμους και τους εν δυνάμει οικονομικούς πόρους, την ιστορική κληρονομιά και την πολιτιστική παράδοση, προδιαγράφουν «δεσμευτικά» τις κατευθύνσεις που μπορεί να ακολουθήσει η ανάπτυξη της περιοχής. Ασφαλώς, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, καμία πρόταση διαμόρφωσης αναπτυξιακής στρατηγικής δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής, αν δεν λαμβάνει υπόψη της και τις επιπτώσεις που ασκεί η παγκόσμια αναδιοργάνωση της οικονομίας και ο παγκόσμιος ανταγωνισμός.

Καμιά τοπική, εθνική ή υπερεθνική οικονομία δεν μπορεί να αναπτυχθεί σε συνθήκες απομόνωσης. Ωστόσο, η διαμόρφωση της στρατηγικής ανάπτυξης κάθε περιοχής δεν μπορεί παρά να θεμελιώνεται στο στέρεο έδαφος των τοπικών δυνατοτήτων.

Με τη συνεκτίμηση όλων αυτών των διαστάσεων, δεδομένων, δυνατοτήτων και περιορισμών, η πρόταση αναπτυξιακής στρατηγικής της ΕΤΑΛ Α.Ε. για την Λέσβο επιχειρείται να αποτελέσει ένα σχέδιο κατευθυνόμενης, ισόρροπης, ενδογενώς στηριζόμενης ανάπτυξης, στη βάση δραστηριοτήτων μικρής κλίμακας και πολλαπλών πηγών εισοδήματος, τη συνεργασία των δημόσιων και ιδιωτικών παρεμβάσεων και τη δημιουργία αλυσίδων αξίας, προστιθέμενη αξία και συνθήκες ανθεκτικότητας.

Ο όρος κατευθυνόμενη ανάπτυξη σημαίνει ότι η αναπτυξιακή προσπάθεια δεν μπορεί, και συνεπώς δεν πρέπει, να αφεθεί στις δυνάμεις και τους αυτοματισμούς της αγοράς. Ο όρος ισόρροπη ανάπτυξη χρησιμοποιείται με ελαφρώς παραλλαγμένο από το σύνηθες περιεχόμενο. Δεν περιγράφει απλώς την επιβαλλόμενη από τις αναπτυξιακές παραμέτρους συνύφανση τομέων και κλάδων, ή μια αντίστοιχη πολιτική ανάπτυξης, η οποία προωθεί με κάποια έννοια ισομέρειας όλο το φάσμα των οικονομικών δραστηριοτήτων. Υποδηλώνει επίσης μια αντίληψη που διακρίνεται για την ευαισθησία απέναντι στα κοινωνικά (π.χ. οργανωτικά και ιδιοκτησιακά) χαρακτηριστικά του τοπικού οικονομικού σχηματισμού και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της ιδιαίτερης ταυτότητας της περιοχής.

Με τη διάσταση της ενδογενούς στήριξης, νοείται ένας τρόπος ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, βασιζόμενος κατά προτεραιότητα στους διαθέσιμους τοπικούς, φυσικούς και ανθρώπινους, πόρους αλλά και σε όσους μπορούν να δημιουργηθούν. Πρόκειται για μια μέθοδο ανάπτυξης που θα είναι σε θέση να δημιουργεί και να αναπαράγει τις γνωστικές και λοιπές προϋποθέσεις τοπικής αυτοδυναμίας, χωρίς να θέτει εμπόδια στον εθνικό και διεθνή ανταγωνισμό.

Ο όρος δραστηριότητες μικρής κλίμακας αντανάκλα τα δομικά χαρακτηριστικά και τους διαρθρωτικούς περιορισμούς του τοπικού οικονομικού σχηματισμού. Υποδηλώνει ότι οποιαδήποτε αναπτυξιακή πρωτοβουλία οφείλει να ξεκινήσει, σε πρώτη τουλάχιστον φάση, από τις υπάρχουσες μικρές οικονομικές μονάδες.

Η παρούσα αναπτυξιακή πρόταση δεν θεωρεί ότι η μεγάλη επιχείρηση δεν έχει λόγο ύπαρξης. Δέχεται απλώς, ότι, στη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία, δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις άμεσης δημιουργίας ή προσέλκυσης μεγάλων επιχειρήσεων στην περιοχή αυτή. Στο μέλλον μπορεί να καταστεί δυνατή, επιθυμητή, χρήσιμη, ή και απολύτως αναγκαία η εγκατάστασή τους. Ωστόσο, στην παρούσα φάση η οικονομία της περιοχής δύναται να αναπτυχθεί χωρίς την παρουσία τους. Ούτως ή άλλως, η στρατηγική προσέγγιση αφορά τις αρχές της τοπικής συσπείρωσης, τοπικής ενδυνάμωσης, της «από κάτω προς τα πάνω προσέγγισης».

Η Λέσβος αποτελεί μια περιοχή με ιδιαίτερα πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Οι κοινωνικές και οικονομικές συγκυρίες της εποχής δημιουργούν απειλές αλλά και ευκαιρίες. Τα ερωτήματα στα οποία επιχειρεί να δώσει αποτελεσματική απάντηση η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική είναι: Ποιος είναι ο παράγοντας ο οποίος διαφοροποιεί τη Λέσβο; ποια είναι η ιστορική της διαδρομή και δυναμική και πώς μπορούν οι σχεδιαζόμενες

παρεμβάσεις κάθε είδους, να επηρεάσουν αυτήν την πορεία και να της δώσουν θετική κατεύθυνση κάτω από ένα όραμα.

Η Λέσβος προέρχεται από μια ιστορικό-πολιτική μετάλλαξη και έντονη δημογραφική αλλοίωση, με βασικά σημεία αναφοράς την αλλαγή των συνόρων και του βιώσιμου χώρου την δεκαετία του 1920, τις επιδράσεις του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και της δύσκολης μεταπολεμικής περιόδου που ακολούθησε, καθώς και την ιδιαίτερα έντονη εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση που παρατηρήθηκε έως την ένταση των τελευταίων ετών της μείζονος εθνικής κρίσης με την επιπλέον προβολή επί της Λέσβου του Προσφυγικού-μεταναστευτικού ζητήματος όπως εντατικοποιήθηκε το 2015 και αποτελεί μια σύγχρονη πραγματικότητα με διάφορες επιπτώσεις.

Η Λέσβος ιστορικά αποτελούσε μία ακμάζουσα κοινωνία, οικονομικά αλλά και πολιτιστικά. Αποτέλεσε έδαφος όπου αναπτύχθηκαν πολλαπλές οικονομικές δραστηριότητες, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις, εξαιτίας σημαντικών ιστορικών γεγονότων και διαρθρωτικών μεταβολών ανεκόπησαν και επήλθε οικονομική υστέρηση, με εξέχοντα φαινόμενα την εσωτερική μετανάστευση και αστικοποίηση.

Το αποτέλεσμα ήταν και παραμένει μια έντονη εσωστρέφεια της οικονομίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν και οι ερειπωμένες πλέον εγκαταστάσεις παραγωγικών μονάδων, όπως η βιομηχανία επεξεργασίας δέρματος Σουρλάγκα στη Γέρα (στην ακμή της απασχολούσε έως και 1.600 εργάτες), το Σαπωνοποιείο Αλεπουδέλλη (Ελύτη) και άλλες μεγάλες εγκαταλελειμμένες παραγωγικές εγκαταστάσεις.

Επίσης, το ακμάζον εμπόριο και η παρακμή της θέσης του νομού Λέσβου ως διαμετακομιστικό κέντρο, αλλά και η ανασφάλεια που προκαλεί η πολιτική αστάθεια με την γειτονική ακτή (και τις τρέχουσες πολιτικές συνθήκες που θα διαμορφώσουν μια νέα πραγματικότητα - άγνωστη - για το μέλλον) συντέιναν στη συνεχή συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και την εξάρτηση από τα οικονομικά και παραγωγικά κέντρα.

Σύμφωνα με την ανάλυση και αποτύπωση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης, τη διαχρονική εξέλιξή τους και τη σύγκρισή τους με τις χωρικές ενότητες στις οποίες ανήκει (το σύνολο της Χώρας, αλλά και την Ευρωπαϊκή Ένωση), διαπιστώνεται ότι τόσο η περιοχή, όσο και η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, βρίσκεται σε υστέρηση σε σχέση τόσο ως προς τους Μέσους Όρους της Χώρας, όσο και ως προς αυτούς της Ε.Ε., καθώς και σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της Χώρας και της Ε.Ε.

Το φαινόμενο αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου δεν συγκλίνει τόσο όσο χρειάζεται, τουλάχιστον ονομαστικά, προς τις αναπτυγμένες Περιφέρειες, ιδιαίτερα όσον αφορά στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ και στους γενικούς δείκτες της Αγοράς Εργασίας. Παραμένει ωστόσο, στο στόχο «Σύγκλιση» για τη νέα Προγραμματική Περίοδο, με βάση όμως την αναθεώρηση που ακολουθεί αφού το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, έχει συρρικνωθεί κατά μεγάλο ποσοστό μεταβάλλοντας την θέση σε σχέση με τον μέσο όρο των της Ε.Ε. των 27, με συνέπεια η Λέσβος να πρέπει να εκκινήσει προσπάθειες ανάκαμψης μετά από τη δεύτερη μεγαλύτερη μείωση ΑΕΠ 2010-2019 σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα (INSETE, ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας 2019).

Επιπρόσθετα, από τη λεπτομερέστερη διερεύνηση των διαρθρωτικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της προτεινόμενης περιοχής, σε τομεακό/θεματικό, αλλά και χωρικό / τοπικό επίπεδο, διαπιστώνονται εγγενείς αδυναμίες, οι οποίες, στο πλαίσιο του έντονα ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με το νησιωτικό χαρακτήρα και το βαθμό «περιφερειακότητας» που χαρακτηρίζει την περιοχή, και τις επάλληλες περιόδους κρίσης δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους ανθεκτικότητας αλλά και αναστροφής ακόμα και της οποιασδήποτε ονομαστικής σύγκλισης είχε επιτευχθεί.

Ακόμη εντονότεροι είναι οι κίνδυνοι για την ένταση των ενδο-νησιωτικών ανισοτήτων, αλλά και των δια-νησιωτικών και ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων και κατ' ακολουθία για την άμβλυνση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της περιοχής και της χωρικής ενότητας στην οποία εντάσσεται, και την ένταση της απομόνωσης που είναι επακόλουθο της δημοσιονομικής κρίσης και της ανατροπής του συστημικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος από μια σειρά από έντονες μεταρρυθμίσεις χωρίς περίοδο προσαρμογής και αναδιάταξης όπως εντοπίστηκε στην ανάλυση SWOT.

Δεν θα πρέπει δε, να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η οικονομία της περιοχής στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στον αγροτικό και αλιευτικό τομέα, παρόλη τη φθίνουσα τάση που αυτοί παρουσιάζουν και παρόλα τα προβλήματα διάθεσης των παραγόμενων προϊόντων.

Τα Αγροτικά και Αλιευτικά προϊόντα της περιοχής χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη ποιότητα, σε σχέση με τον ανταγωνισμό των αγορών και τις παραγωγικές διαδικασίες που ακολουθούνται. Το «γηρασμένο» ή/και υποαπασχολούμενο εργατικό δυναμικό που απασχολείται στον αγροτικό και αλιευτικό τομέα, σε σχέση με τα

διαρθρωτικά προβλήματα τους, όπως το πλήθος των μικρών σκαφών και της αποδοτικότητάς τους όπως και του αγροτικού κλήρου, η καχεξία σε νέες μεθόδους παραγωγής και βασικές υποδομές, έχουν σαν αποτέλεσμα τη χαμηλή ακόμα αποδοτικότητα της εργασίας, αλλά και του κεφαλαίου όπως αποτυπώνεται όχι μόνο στους στατιστικούς δείκτες, αλλά κυρίως στη δυσανασχέτηση των νέων στην ιδέα ενασχόλησης επαγγελματικά με την γεωργία και αλιεία και την έλλειψη ευκαιριών για τους νέους και γυναίκες οδηγώντας στην ένταση του φαινομένου φυγής των νέων (brain drain),

Επιπρόσθετα, οι περισσότερες, σε πλήθος και σε ειδικό βάρος απασχόλησης, παραγωγικές-οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής είναι νησιωτικής και τοπικής εμβέλειας. Εξάριση αποτελούν εκείνες που αναφέρονται στην παραγωγή ορισμένων βασικών γεωργικών προϊόντων. Εξέχουσα θέση κατέχουν κυρίως το ελαιόλαδο και το ούζο, και σε αναπτυσσόμενο βαθμό τα τυροκομικά προϊόντα, τα οποία κατευθύνονται προς το μητροπολιτικό κέντρο της χώρας, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο και αυτά αντιμετωπίζουν προβλήματα διάθεσης ή περαιτέρω μεγέθυνσης της παραγωγής.

Στο δευτερογενή τομέα της κυριαρχούσαν οι κατασκευές που πλέον έχουν υποστεί καθίζηση και λόγω των πληθωριστικών πιέσεων και τη μείωση της ονομαστικής αγοραστικής αξίας, δραστηριότητα με καθαρά τοπικό χαρακτήρα και εξαρτώμενο από εξωγενείς παράγοντες, η οποία επηρεάζει σημαντικό μέρος της οικονομίας. Η μεταποίηση γεωργικών προϊόντων προβάλλει ως μια σοβαρή προοπτική ανάσχεσης και στον γεωργικό τομέα αλλά και στον τομέα των αλιευτικών προϊόντων όπου έχουν γίνει προσπάθειες, και αναμένεται να διαπιστωθεί τι εύρος της επίδρασης και της μεταβολής των δεικτών.

Όσον αφορά στον τριτογενή τομέα, ο οποίος μεγεθύνεται πλέον στατιστικά ως αποτέλεσμα της συρρίκνωσης των άλλων τομέων, αυτός στηρίζεται κυρίως στη δημόσια διοίκηση, σε μεταπρατικές δραστηριότητες με βάση στην δραστηριοποίηση του κατασκευαστικού τομέα, και ακολουθούν υπηρεσίες και ο Τουρισμός.

Ιδιαίτερα δε, όσον αφορά στον τουρισμό, παρά τα σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιοχής, ως προς τη διάθεση εξαιρετικά πλούσιων φυσικών και κυρίως πολιτιστικών πόρων, αλλά και σε σχέση με το νησιωτικό της χαρακτήρα, εμφανίζεται άτονος έως και φθίνων, σε σύγκριση με την εξέλιξη των μέσων όρων της Χώρας, τόσο σε αριθμούς αφίξεων και διανυκτερεύσεων τουριστών, όσο και σε προσφορά τουριστικών υπηρεσιών με την εκκωφαντική ανατροπή των γνωστών συνθηκών λόγω του προσφυγικού ζητήματος (Μείωση στην τουριστική αγορά κατά μ.ο. 65% το καλοκαίρι 2016) της πανδημίας 2020-2021 και της ενεργειακής και πληθωριστικής πίεσης τη τελευταία διετία.

Εκτός όμως από τα βασικά, μακροοικονομικά και παραγωγικά χαρακτηριστικά, σε επίπεδο τομέων ή / και οικονομικών δραστηριοτήτων, η Περιοχή, συνεχίζει να παρουσιάζει έντονα διαρθρωτικά προβλήματα στην επί μέρους παραγωγική της δομή, στην αξιοποίηση καινοτομιών, νέων τεχνολογιών, στον κοινωνικό-οικονομικό της ιστό και στις υποδομές της, τα οποία έχουν αναφερθεί αναλυτικά στα προηγούμενα κεφάλαια της swot.

Τα παραπάνω αναφερθέντα και παραμένοντα επί σειρά ετών αρνητικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιοχής, εκ των οποίων ορισμένα επιδεινώνονται, σε συνδυασμό με την ένταση του διεθνούς ανταγωνισμού και την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, τεκμηριώνουν την ανάγκη προσανατολισμού της αναπτυξιακής στρατηγικής του σχεδίου στο πλαίσιο της αναγκαίας Κοινωνικής Συνοχής.

Θα πρέπει να υπάρξει επικεντρωμένη στόχευση στο πλαίσιο των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, με σκοπό τη συμμετοχή του τοπικού προγράμματος στη συνολική προσπάθεια που συντελείται για είσοδο σε τροχιά ανάπτυξης, η οποία θα συμβάλλει στη μεγέθυνση του συνόλου της οικονομίας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της, έτσι ώστε να οδηγηθεί η περιοχή στην πραγματική σύγκλιση με τις ανεπτυγμένες περιφέρειες της Χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να καθοδηγείται από την αναπτυξιακή δυναμική σε τομείς της πολιτικής και σε δράσεις που μπορεί και πρέπει η περιοχή να αξιοποιήσει, να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται και να δράσει για την άμβλυση των απειλών.

Η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική όπως έχει διαφανεί από το "κοινό αίσημα" της περιοχής (που αντιλαμβάνεται και καταγράφει η ΟΤΔ από την δραστηριότητα της διαβούλευσης στο πεδίο), θα πρέπει να εστιάζει στο να

μετατρέψει το μέχρι σήμερα συγκριτικό μειονέκτημά της, που είναι ο νησιωτικός χαρακτήρας της, σε συγκριτικό πλεονέκτημα, στηριζόμενη παράλληλα στα αντικειμενικά συγκριτικά πλεονεκτήματά της, όπως:

- Την εκτεταμένη και αξιόλογη αγροτική και αλιευτική φυσιογνωμία και φυσικό περιβάλλον, το πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό υπόβαθρο και τους θαλάσσιους πόρους, που δεν έχουν πληγεί σε ιδιαίτερα από τις μέχρι σήμερα ανθρωπογενείς παρεμβάσεις. Οι παραπάνω παράγοντες δημιουργούν προϋποθέσεις για διεύρυνση, εμπλουτισμό και διαφοροποίηση του τουριστικού κυρίως προϊόντος, με την κατάλληλη αξιοποίηση των εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού, αλλά και την αύξηση της εν γένει ανταγωνιστικότητας του.
- Την υψηλή ποιότητα των γεωργικών, κτηνοτροφικών και αλιευτικών προϊόντων που έχουν αποκτήσει φήμη σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο, έχουν παγιωθεί σε διατροφικές συνήθειες και έχουν συνδεθεί με άλλα προϊόντα (π.χ. ούζο Λέσβου), φέρουν δηλαδή χαρακτηριστικά που εγείρουν σημαντικές προσδοκίες και προοπτικές αλληλοτροφοδότησης των τομέων και της εικόνας της περιοχής.
- Την κατάλληλη διαδικασία μεταποίησης και εμπορίας, η οποία θα ενισχύσει τη διασύνδεση των επιμέρους τομέων και κλάδων της παραγωγικής / οικονομικής δραστηριότητας, έτσι ώστε να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία του συνόλου των παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Την ενίσχυση και αξιοποίηση του πληθυσμού που βρίσκεται σε παραγωγική ηλικία και άμβλυση της ανεργίας που αποτελεί το μείζον κοινωνικό πρόβλημα για τη περιοχή. Με την εξειδίκευση και τη σταδιακή βελτίωση του επιπέδου κατάρτισης και των δεξιοτήτων του, δημιουργεί σημαντικά θετικές προοπτικές ανάληψης παραγωγικών και κοινωνικών πρωτοβουλιών για αυτοτροφοδοτούμενη, αειφόρο ανάπτυξη και την εισαγωγή καινοτομιών.
- Την ομοιογένεια του πληθυσμού της περιοχής και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του, βασισμένα σε ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία, τα οποία δημιουργούν ελκυστικό κοινωνικό πρότυπο για ανάπτυξη παραγωγικών και κοινωνικό-πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
- Την ύπαρξη αλιευτικών κοινοτήτων και παραγωγικής αγροτικής βάσης στο ανθρώπινο δυναμικό που εξαρτώνται από την αγροτική και αλιευτική δραστηριότητα και την επιτακτική ανάγκη στήριξης τους με ενίσχυση της πολυαπασχόλησης.

1.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΟΡΑΜΑ-ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ.

Έχοντας ως βάση και οδηγό προσανατολισμού τα παραπάνω δεδομένα.

Η αναπτυξιακή στρατηγική του τοπικού προγράμματος απαιτεί τον κατάλληλο συγκερασμό πολιτικών και σχεδιασμού, που θα συμβάλλει στην επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης, στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, στην εξωστρέφεια της οικονομίας και στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης, με παράλληλη άμβλυση των τοπικών και ενδονησιωτικών κοινωνικό-οικονομικών ανισοτήτων αλλά και των διαπεριφερειακών ανισοτήτων. Σύμφωνα με τα παραπάνω και κάτω από τον προβληματισμό χάραξης ενός ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΟΡΑΜΑΤΟΣ που λαμβάνει υπόψη:

- ✓ Την ιστορικότητα εφαρμογής της ανελκτικής προσέγγισης - LEADER - στη Λέσβο.
- ✓ Την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης - αναγνώριση και εξέταση της SWOT ανάλυσης.
- ✓ Τους προβληματισμούς που θέτει η ίδια η κοινωνία με τη διαδικασία συμμετοχής τόσο των φορέων όσο και των κατοίκων στη χάραξη της στρατηγικής και τη διαμόρφωση αναγκών.
- ✓ Την Επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Ε.Ε.
- ✓ Τον σχεδιασμό και τις προτεραιότητες των ΣΣ ΚΑΠ, Βόρειο Αιγαίο 2021-2027, ΠΑΛΥΘ 2021-2027.
- ✓ Τις οριζόντιες πολιτικές για ενίσχυση της απασχόλησης, ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση ίσων ευκαιριών.

Η τοπική αναπτυξιακή στρατηγική δεν μπορεί να είναι μια απλή καταγραφή μέτρων και δράσεων αλλά μια σταθερή και μακροπρόθεσμη θέση έναντι των χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης. Για τη Λέσβο το **Αναπτυξιακό Όραμα** το οποίο συσπειρώνει τις δυνάμεις της περιοχής και πάνω στο οποίο αρθρώνονται οι προτάσεις του Τ.Π. είναι:

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ. ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό το όραμα, απαιτείται η δημιουργία συνθηκών κινήτρων, απαιτείται στοχευμένη χρηματοδοτική ενίσχυση σε ειδικούς τομείς και κλάδους αλλά κυρίως σε διαφοροποιημένες δράσεις και συντονισμένες ενέργειες, τόσο των τοπικών και περιφερειακών φορέων, όσο και των κεντρικών φορέων που εφαρμόζουν τομεακές πολιτικές, καθώς και ένα μέσο-μακροπρόθεσμο διάστημα που να υπερβαίνει τη διάρκεια μιας προγραμματικής περιόδου.

Όμως, κατά τη νέα προγραμματική περίοδο (2021-2027), είναι δυνατό να τεθούν οι βάσεις και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μια δυναμική και αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη της περιοχής. Είναι μια ευκαιρία να δημιουργηθούν αντιστάσεις έναντι της σαρωτικής κοινωνικοοικονομικής κρίσης που ανέδειξε όχι μόνο τις δομικές ατέλειες του οικονομικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος αλλά δημιούργησε και φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και φαινόμενα φτώχειας τα οποία αποσαθρώνουν τους κοινωνικούς δεσμούς. Σε ένα νησιωτικό και μικρό ουσιαστικά κοινωνικό σύστημα όπως η Λέσβος τα φαινόμενα αυτά είναι εξαιρετικά επικίνδυνα και πρέπει να δοθεί έμφαση σε ζητήματα κοινωνικής συνοχής.

Επιπλέον η συγκέντρωση και επικέντρωση των πόρων του τοπικού προγράμματος σε δράσεις πολλαπλασιαστές, ο συνδυασμός παρεμβάσεων από το σύνολο των ταμείων της Ε.Ε. μέσω των 3 προγραμμάτων και ιδιαίτερα η σχέση Δημόσιων Παρεμβάσεων στις οποίες δίνει έμφαση το ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ 2021-2027 με την έμφαση στις παρεμβάσεις ιδιωτικού χαρακτήρα σε αγροτικές και παράκτιες περιοχές δημιουργούν πιλοτικές παρεμβάσεις και μπορούν να οδηγήσουν προς την οικονομική και κατά συνέπεια κοινωνική ανάκαμψη και θα αποτελέσουν σημείο αναφοράς για μελλοντικές προσπάθειες.

Η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική καλείται να αντιμετωπίσει με αποτελεσματικό τρόπο τα αναπτυξιακά προβλήματα και τις αδυναμίες της περιοχής και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την κινητοποίηση των δυνάμεών της, με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της. Στόχος είναι, στο τέλος της προγραμματικής περιόδου 2021-2027, να προκύψουν σαφείς δείκτες, μετρήσιμοι για τη ανάδειξη των αποτελεσμάτων που θα αποτελέσουν παραδείγματα ενός μοντέλου ανάπτυξης βασισμένο στην διαφοροποίηση την τοπική φυσιογνωμία και ταυτότητα αλλά και στην ενεργοποίηση της ικανότητας των τοπικών κοινοτήτων να αντιστέκονται σε αρνητικές συνθήκες και να προτάσσουν λύσεις στην εποχή μιας βαθιάς κρίσης και παγκόσμιων επιρροών.

1.3 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Για να υλοποιηθεί με ρεαλισμό η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική, θα πρέπει να επιτευχθούν σαφείς Στρατηγικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι που συνοπτικά αποτυπώνονται ως εξής:

1. **ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ, ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΝ ΑΞΙΑΣ.**
2. **ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ, ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΥΛΩΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ, ΜΕ ΕΞΥΠΝΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.**
3. **ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΖΕΙΣ.**
4. **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.**

Στο κάθε στρατηγικό στόχο συνδέονται οι Θεματικοί Στόχοι της ΣΣ ΚΑΠ, του Βόρειο Αιγαίο, και του ΠΑΛΥΘ, και σε αυτούς τους 4 θεματικούς στόχους της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής **συνδέονται** οι **ανάγκες** που αναγνωρίστηκαν από τη τοπική κοινωνία στη διαδικασία της **διαβούλευσης** και της εκ νέου **αναγνώρισης** της περιοχής από την ΟΤΔ (**SWOT**).

Η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική τεκμηριώνεται με την ανάλυση των στρατηγικών στόχων για την προτεινόμενη περιοχή και βασίζεται στις τοπικές ανάγκες.

Η μεθοδολογία αναλύεται και εξειδικεύεται περαιτέρω στην ανάπτυξη των **ειδικών όρων στα Τεχνικά Δελτία** που ακολουθούν.

Το παρόν αρχείο αποτελεί παράρτημα που επισυνάπτεται στο πληροφοριακό όπου παρουσιάζεται αναλυτικά συνολικά ο στρατηγικός προσανατολισμός - η πλήρης ανάπτυξη της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής.

1.3.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1. "ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ"

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΔΑ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΣ ΚΑΠ	[ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ (ΕΝΤΟΣ Θ.Σ.) ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ].	ΙΕΡΑΡΧΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ
1. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ, ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΝ ΑΞΙΑΣ.	ΘΣ-1	Ενίσχυση παραγωγής και τυποποίησης προϊόντων αγροδιατροφής υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πιστοποίηση ποιότητας και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους για βελτιστοποίηση της ανταγωνιστικότητάς τους.	1	1.1, 1.2
	ΘΣ-1	Ενίσχυση της εξωστρέφειας των τοπικών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και ενίσχυση της γαστρονομίας ως εργαλείου προσέλκυσης τουριστικού ενδιαφέρον (αλληλοτροφοδότηση τομέων).	2	1.1, 1.2
	ΘΣ-2	Αξιοποίηση τουριστικών πόρων μέσω ανάπτυξης/διασύνδεσης με θεματικές – βιωματικές μορφές τουρισμού, ανάπτυξη πολιτιστικών δημιουργικών βιομηχανιών (ιαματικών, περιηγητικών, καταδυτικός κ.α.)	3	1.5, 1.6, 5.1, 5,2
	ΘΣ-2	Ενίσχυση νεανικής επιχειρηματικότητας, ίδρυση (από νέους), ποιοτικός εκσυγχρονισμός (συνολικά) επιχειρήσεων στο τριτογενή τομέα, έμφαση σε ποιοτικό τουρισμό, μείωση ενεργειακού αποτυπώματος, δράσεις για μείωση σπατάλης τροφίμων στο τουρισμό.	4	1.5, 1.6, 1.7, 7.2
	ΘΣ-1	Ειδικά κίνητρα για νέους και γυναίκες και για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες για την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον τομέα της χειροτεχνίας, της βιοτεχνίας και της παραγωγής προϊόντων μετά την 1η μεταποίηση.	5	1.4
	ΘΣ-2	Ενίσχυση ίδρυσης νέων και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων επιχειρήσεων παροχής βασικών υπηρεσιών στα χωριά της Λέσβου με στόχο την βελτίωση της ελκυστικότητάς τους.	6	1.6
	ΘΣ-2	Αναβάθμιση με ποιοτικό εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων εστίασης που διαφοροποιούνται αξιοποιώντας τοπικά υλικά και τοπική γαστρονομία.	9	1.5
	ΘΣ-1	Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.	10	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7
	ΘΣ-1	Ενίσχυση επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα για την μείωση εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα, μείωση ενεργειακής κατανάλωσης και κατανάλωσης νερού και ορθολογική διαχείριση πόρων.	13	1.7

Η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική ως μεθοδολογία επίτευξης στόχων, μεσοπρόθεσμα, οφείλει να δημιουργεί κίνητρα σε ένα οικονομικό περιβάλλον με τα εθνικά και τοπικά χαρακτηριστικά κρίσης της εποχής μας. Η όποια προσπάθεια, προκειμένου να έχει βάσιμες προσδοκίες επιτυχίας, οφείλει να ενθαρρύνει τις μικρές μονάδες παραγωγής να προσανατολιστούν στην παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων ή/και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας τα οποία θα απευθύνονται σε ειδικές αγορές (niche markets).

Θα πρέπει επίσης όπως αναγνωρίζεται από την ανάλυση της περιοχής να επιτευχθεί μεγιστοποίηση της αξιοποίησης των υφιστάμενων δομών και υποδομών επιχειρηματικότητας συνεπώς **διαπιστώθηκε ότι προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί όσον αφορά τη μεταποίηση, τυποποίηση και εμπορία στις επιχειρήσεις αγροδιατροφής που εκσυγχρονίζονται και καθίστανται ανταγωνιστικές και όχι σε νέες ιδρύσεις.**

Τα προϊόντα της Λέσβου λόγω της θέσης της και της απόστασης της από τα σημεία συγκέντρωσης δραστηριοτήτων και συνεπώς το αυξημένο κόστος παραγωγής, θα πρέπει για να γίνουν πιο ανταγωνιστικά να δημιουργήσουν ισχυρές συνδέσεις με τη τοπική γαστρονομία, τη τοπική ταυτότητα να εισάγουν νέες μορφές καινοτομίας όχι απαραίτητα ή μόνο τεχνολογικές αλλά και μεθοδολογική οργανωτική και κοινωνική καινοτομία. Θα πρέπει να υποστηρίξουν συνεργασίες με επιστημονικούς φορείς για έρευνα και ανάπτυξη και να επιδιώξουν εξωστρέφεια για την προσέγγιση υπερ-τοπικών αγορών.

Ποιές μπορούν να είναι κάποιες από τις προτεραιότητες. (τεχνικές "more with less")

Καινοτόμες τεχνολογίες (διασφάλιση υγιεινής/ποιότητας, βελτίωση των κατεργασιών και επεξεργασιών, συστήματα ακριβείας, τεχνολογίες τηλεπισκόπησης, τεχνολογίες προηγμένων υλικών, συστήματα ήπιας διαχείρισης φυτικών προϊόντων, συστήματα υποστήριξης λήψης απόφασης), Ολιστική διαχείριση (αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής, βιολογική παραγωγή, βιο-δυναμικά και βιο-κυκλικά συστήματα, αξιοποίηση υπο-χρησιμοποιούμενων και παραπροϊόντων ελληνικών πρώτων υλών, πιστοποιούμενα συστήματα

παραγωγής). Ανασύνθεση τροφίμων & Παραγωγή τροφίμων με βελτιωμένα βιοδραστικά χαρακτηριστικά (μείωση χρήσης πρόσθετων / βοηθητικών μέσων επεξεργασίας, αντιμετώπιση κοινών αιτιών των μη μεταδιδόμενων ασθενειών). Βιοασθητήρες, βιοτεχνολογικές μέθοδοι και συστήματα μικροβιακής ζύμωσης (Βιοασθητήρες για τη διασφάλιση της ποιότητας της ασφάλειας και της αυθεντικότητας των τροφίμων στο χώρο της παραγωγής και της επεξεργασίας τους, βιοτεχνολογικές μέθοδοι και συστήματα μικροβιακής ζύμωσης). Σύγχρονες τεχνολογίες μείωσης κόστους και αύξησης της παραγωγικότητας στην μεταποίηση τροφίμων.

Αξιοποίηση αναδυόμενων/ σύγχρονων τεχνολογιών (π.χ. IoT, Blockchain, A.I., Big data) σε όλη την αγροδιατροφική αλυσίδα (Συστήματα: πρωτογενούς παραγωγής, μεταποίησης, τυποποίησης, σήμανσης, συσκευασίας, πιστοποίησης, αποθήκευσης, διανομής, ιχνηλασιμότητας, ενημέρωσης καταναλωτών): Αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών (Blockchain, Internet of Things, Augmented Reality, Big data analytics, Machine learning etc.) για την εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων ιχνηλασιμότητας, πιστοποίησης, αποθήκευσης και διανομής τροφίμων αλλά και συστημάτων ενημέρωσης των καταναλωτών. Χρήση αισθητήρων και υπηρεσιών Internet of Things και Data Analytics για την παρακολούθηση αποθηκών και διανομής (logistics) τροφίμων. Υλοποίηση υπηρεσιών ιχνηλασιμότητας και ψηφιακής πιστοποίησης από το «χωράφι στο ράφι» με ενσωμάτωση blockchain.

Προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας & βιωσιμότητα του φυσικού περιβάλλοντος:

Ενίσχυση της φυσικής παραγωγής τροφίμων υψηλής διατροφικής αξίας που ανταποκρίνονται στο σύγχρονο τρόπο ζωής. Νέες προσεγγίσεις, μέθοδοι, τεχνολογίες για την παραγωγή ασφαλών τροφίμων υψηλής διατροφικής αξίας οι οποίες σέβονται τη βιωσιμότητα του φυσικού περιβάλλοντος (Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος, μείωση της χρήσης επιβλαβών χημικών και πρακτικών για τον άνθρωπο, τα ζώα και το υπόλοιπο φυσικό περιβάλλον, τοπικές αλυσίδες παραγωγής, αξιοποίηση παρα/υποπροϊόντων)

Παραγωγή τροφίμων υψηλής διατροφικής αξίας και ενίσχυση διατροφικών μοντέλων που ανταποκρίνονται στο σύγχρονο τρόπο ζωής, προάγουν την υγεία και την ευζωία, βασίζονται στην καλύτερη αξιοποίηση των τοπικών/εθνικών πρώτων υλών ή/και των τοπικών/εθνικών παραγωγικών δυνατοτήτων και λαμβάνουν υπ' όψιν το φυσικό περιβάλλον και την κοινωνία αλλά και το τοπικό, εθνικό, διεθνές οικονομικό περιβάλλον.

Βιώσιμη Παραγωγή & Ορθή Περιβαλλοντική Διαχείριση:

Μείωση κατανάλωσης ενέργειας, Αξιοποίηση συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, Ορθολογική διαχείριση αποβλήτων, Εφαρμογή συστημάτων κυκλικής οικονομίας, Ανάπτυξη νέων προϊόντων με βάση το χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, Μετριασμός επιβάρυνσης περιβάλλοντος, Μείωση έκτακτων κινδύνων, Προώθηση της βιώσιμης κατανάλωσης τροφίμων στους καταναλωτές, Χρήση σύγχρονων τεχνολογιών παραγωγής βασισμένων στις ΤΠΕ, ώστε να καταστεί η παραγωγή πιο βιώσιμη από πλευράς καταναλισκόμενων πόρων, υλικών και ενέργειας, Ψηφιακή παρακολούθηση και πιστοποίηση αειφόρων πρακτικών (χρήση ενέργειας, εκπομπές GHG).

Βιώσιμη συσκευασία τροφίμων

Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των συσκευασιών τροφίμων, Δημιουργία μοντέλων κόστους vs περιβαλλοντικής επίπτωσης συσκευασιών, Βελτίωση της τεχνολογίας συσκευασιών, Ανακυκλώσιμη συσκευασία, συσκευασία από φυσικούς πόρους, βιώσιμα υλικά συσκευασίας, βιοαποικοδομήσιμη συσκευασία. Ανάπτυξη μεθόδων επέκτασης διάρκειας ζωής προϊόντων (επαναχρησιμοποίηση, επιδιόρθωση, ανακατασκευή, νέα λειτουργικότητα κ.α.).

Είναι δεδομένη η ανάγκη αλλά και η δυνατότητα που δίνει η περιοχή για τη σύνδεση της πρωτογενούς παραγωγής με τον δευτερογενή τομέα και ιδιαίτερα τη μεταποίηση, τόσο για την παραγωγή εισροών προς την μεταποίηση, όσο και για την επεξεργασία της πρωτογενούς παραγωγής. Ωστόσο, η μεταποιητική δραστηριότητα είναι αδύναμη σε σχέση με τις δυνατότητες που υπάρχουν, με τάσεις μείωσης, που κινδυνεύουν να οδηγήσουν σε πλήρη αποδυνάμωση λόγω της εκρηκτικής μείωσης των πάγιων επενδύσεων ενεργητικού που παρατηρήθηκε την περασμένη δεκαετία με αποτέλεσμα επιπτώσεις στη ποιότητα, το κόστος παραγωγής και την προσαρμογή σε νέα δεδομένα όπως την ενεργειακή κρίση.

Επιπρόσθετα, λόγω της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, αλλά και της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, σταδιακά η αγροτική και αλιευτική δραστηριότητα θα αντιμετωπίσουν στο μέλλον έντονα προβλήματα με τη μείωση έως και εξάλειψη των επιδοτήσεων-ενισχύσεων, σε συνδυασμό με την ένταση του ανταγωνισμού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και την τάση εντατικοποίησης της παραγωγής την οποία δεν είναι εφικτό να ακολουθήσει στον ίδιο βαθμό μια περιοχή όπως η Λέσβος. Ως εκ τούτου, μαζί με τον αγροδιατροφικό τομέα, συνολικά ο Δευτερογενής τομέας χρειάζεται κίνητρα, ένταση ενίσχυσης και πιλοτικές δράσεις για την αναστροφή αυτής της κατάστασης και τη δημιουργία τάσεων διεύρυνσης-αύξησης της παραγωγικής βάσης της περιοχής.

Απαιτείται η προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων και ικανού κατηρτισμένου σε σύγχρονες μεθόδους εργατικού και στελεχιακού δυναμικού για αξιοποίηση των ανταγωνιστικών παραγωγικών δραστηριοτήτων σε όλη τη Λέσβο, ανάλογα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει, για καθένα από αυτά σε παραγωγικούς συντελεστές (περιβάλλον, πρώτες ύλες κλπ).

Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να στηρίζει και την μικρή/πολύ μικρή επιχειρηματικότητα η οποία αποτελεί τη ραχοκοκαλιά τους δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα της τοπικής οικονομίας. Μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις οι οποίες πρέπει να αναζωογονηθούν, τεχνίτες και επαγγέλματα που στηρίζουν τον κοινωνικό ιστό και πρέπει να είναι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και βιώσιμες εισάγοντας νέες μεθοδολογίες και εξειδίκευση αξιοποιώντας γνώσεις, εμπειρία και καινοτομίες. Η συνέχεια μιας μικρής επιχείρησης ή η ίδρυση νέων από νέους σε ηλικία πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα σε κάθε σχεδιασμό κινήτρων.

Το μέγεθος, ο όγκος αλλά και το είδος των παραγωγικών δραστηριοτήτων σε κάθε επιμέρους ενότητα συνδέεται σε πρώτη φάση με τις ανάγκες και δυνατότητες κάλυψης της εσωτερικής ζήτησης και στη συνέχεια με την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών που θα απευθύνονται και θα διατίθενται εκτός της περιοχής, συνδυάζοντας έτσι την παραγωγική δραστηριότητα με την εξωστρέφεια.

Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και για τις επιχειρήσεις στην παροχή υπηρεσιών. Η επιχειρηματική κοινότητα στη Λέσβο θα πρέπει να υποστηριχθεί στη διαδικασία να παράγει ποιοτικές υπηρεσίες, αναγκαίες υπηρεσίες για να υποστηριχθεί μια κοινότητα ολοκληρωμένα, να παρέχονται ευκαιρίες σε νέους, ειδικά νέους υψηλής κατάρτισης που φέρουν την ικανότητα να εισάγουν καινοτομίες και νέες ιδέες που είναι πολύ πιο δεκτικοί στις συνέργειες και συνεργασίες.

Με την ίδια προσέγγιση της επιχειρηματικής ανακάλυψης και της δημιουργίας αλυσίδων αξίας (αλληλοτροφοδότηση τομέων) θα πρέπει να ενισχυθεί και η ελκυστικότητα της Λέσβου όσον αφορά τον τομέα του τουρισμού, της Εστίασης/Αναψυχής και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Δεν αρκεί να συζητείται μόνο στις διαβουλεύσεις η διάγνωση της αυθεντικότητας του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος που δεν έχει υποστεί τη φθορά του μαζικού τουρισμού και επισκεψιμότητας, πρέπει να υπάρξει ουσιαστική ποιοτική αναβάθμιση στις παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες αλλά και δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις που δεν θα καθοδηγούνται μόνο από την "επιλεξιμότητα" αλλά κυρίως από τη διάγνωση των επιπτώσεων στην ελκυστικότητα και την εικόνα της περιοχής.

Η δυναμική της Τοπικής Στρατηγικής σύμφωνα με την SWOT ανάλυση δεν μπορεί και δεν πρέπει να εξαντληθεί στην ίδρυση νέων κλινών αλλά στην ποιοτική αναβάθμιση υφισταμένων ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητά τους. Πέρα από δημόσιες παρεμβάσεις η επιχειρηματικότητα στον τουρισμό θα πρέπει να ανακαλύψει την "ιδέα": σχεδίαση και ανάπτυξη τεχνικών και συστημάτων «αφήγησης» (story telling) για την καινοτόμο/ διαδραστική παρουσίαση των παρεχόμενων υπηρεσιών, με έμφαση στην χρήση τεχνικών δημιουργίας πολυτροπικών αφηγημάτων που βασίζονται όμως στην **ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑ**, την οποία μπορεί να στηρίξει αποτελεσματικά η Λέσβος ακολουθώντας ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης.

Η ΤΑΣ οφείλει να εισάγει στη περιοχή σχεδιασμό και κίνητρα για ανάπτυξη και αξιοποίηση του καινοτόμου σχεδιασμού (Design) και των εργαλείων και διαδικασιών της «Σχεδιαστικής Σκέψης» (Design Thinking), μέσω και της δημιουργίας αλυσίδων αξίας, για την ανάπτυξη προϊόντων, εφαρμογών, συστημάτων και υπηρεσιών που αποβλέπουν στην υποστήριξη και ενίσχυση του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανικής και βιοτεχνικής παραγωγής και της χειροτεχνίας (Arts and Crafts) (π.χ. ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής, καινοτομίας σχεδιασμού, καινοτομίας παραγωγικής διαδικασίας, διασφάλιση και πιστοποίηση ταυτότητας, τεχνολογίες αξιοποίησης ανακυκλώσιμων υλικών, γενικότερα κυκλικής οικονομίας κ.α.).

Στη διαδικασία διαφοροποίησης των προγραμμάτων που εισφέρουν στη Τοπική Στρατηγική (demarcation), στα Τεχνικά Δελτία περιγράφεται στους ειδικούς όρους η επιλογή ποιοτικού εκσυγχρονισμού στο ΣΣ ΚΑΠ και η ίδρυση με διαμόρφωση συνθηκών αλυσίδας αξίας στο Βόρειο Αιγαίο 2021-2027. Η έννοια αλυσίδας αξίας αποτελεί μια από τις βασικές αρχές της φιλοσοφίας LEADER, την διασύνδεση τομέων και κλάδων όπως έχει αναπτυχθεί και στο θεματικό στόχο 7. Η διασύνδεση του τουρισμού και των προϊόντων της Λέσβου πρέπει να βασίζονται σε ρεαλιστική κλίμακα βάση της τοπικής δραστηριότητας και στη τοπική ταυτότητα.

Μια περιοχή όπως η Λέσβος δεν είναι εφικτό να ανταγωνισθεί την μαζική και εντατική διαδικασία παραγωγής προϊόντων και προσφοράς υπηρεσιών, οφείλει να διεκδικήσει την ανταγωνιστική τοποθέτηση σε αγορές όπου κύριο κριτήριο αξίας είναι η ποιότητα και η ειδίκευση και η έρευνα και ανάπτυξη μεθόδων, εργαλείων,

εφαρμογών, ψηφιακών πλατφορμών, με στόχο την ανάκαμψη από τις δυσμενείς επιπτώσεις πανδημιών στην οικονομία και την προστασία της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας.

Θα πρέπει επομένως να αξιοποιηθούν, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τόσο οι προσφερόμενοι πόροι της περιοχής όσο και τα αναφυόμενα νέα πρότυπα διαφοροποιημένης κατανάλωσης. Απαραίτητος όρος για την επιτυχία σε αυτόν τον τομέα είναι η συνεχής διαφοροποίηση και η βελτίωση της ποιότητας των τοπικών προϊόντων παρακολουθώντας τις τάσεις της κατανάλωσης. Σε αυτές τις παραγωγικές δραστηριότητες, η περιοχή, με την προϋπόθεση κατάλληλων ιδεών και σχεδιασμών, με εφαρμογή καινοτομίας και σύγχρονης αντίληψης στη παραγωγική διαδικασία και προώθηση για την τοποθέτηση στις αγορές, μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο συγκριτικό, αλλά ακόμη και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Στο τουρισμό πλέον η "πράσινη" επιχείρηση, η επιχείρηση που εισάγει τις αρχές "Sustainable Development Goals - SDGs", παγκόσμιους στόχους αειφόρου ανάπτυξης θα πρέπει να εισάγει αρχές μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα, βιο-οικονομίας, κυκλικής οικονομίας, μείωσης και αξιοποίησης αποβλήτων κ.α., δίκαιη εργασία και τοπική απασχολησιμότητα και μείωση των τροφικών αποβλήτων, μικρές εφοδιαστικές αλυσίδες με τοπικά και εποχικά προϊόντα. Θέματα που θα εξειδικευθούν ως επιλεξιμότητα στα τεχνικά δελτία υποδράσεων με αντικειμενικό σκοπό τη μεγιστοποίηση της αξιοποίησης των ευκαιριών.

Το ζήτημα των πολλαπλών πηγών εισοδήματος αποτελεί μία ακόμα επιδίωξη της αναπτυξιακής στρατηγικής. Η επιτυχία της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής και πολύ περισσότερο η βιωσιμότητα του πληθυσμού των κοινοτήτων της Λέσβου, εξαρτώνται αποφασιστικά από τη δημιουργία πολλαπλών πηγών εισοδήματος, ειδικά στον γεωργικό και αλιευτικό τομέα (π.χ. Αλιευτικός Τουρισμός). Μόνο με αυτό τον τρόπο θα δημιουργηθούν δυνατότητες απόκτησης τέτοιου ύψους εισοδήματος που θα καθιστά ελκυστική την παραμονή οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην περιοχή.

Όσοι γνωρίζουν από κοντά τη ζωή στην ύπαιθρο και δη τη νησιωτική πραγματικότητα - όχι μόνο κατά τους θερινούς μήνες -, γνωρίζουν επίσης ότι μια από τις κύριες δυνάμεις που μπορεί να καταστήσει τη ζωή στην ύπαιθρο ελκυστική και να ανακόψει την έξοδο των νέων ανθρώπων, είναι η διαμόρφωση ευκαιριών και η εισοδηματική αποζημίωση. Πρόκειται για μια τέτοιου μεγέθους βελτίωση των εισοδημάτων, η οποία θα επιτρέπει στους νέους να καλύπτουν τις δαπάνες διαβίωσης που διαχρονικά αυξάνονται στις απομακρυσμένες από τα αστικά κέντρα περιοχές, καθώς επίσης και τις διάφορες, μη ποσοτικοποιήσιμες και μετρήσιμες μορφές κόστους – όχι μόνο οικονομικού – που δημιουργεί η διαμονή μακριά από τα κέντρα κοινωνικής, πολιτιστικής, πολιτικής κ.λ.π. ζωής.

Η διασύνδεση των τομέων και κλάδων της οικονομίας πρέπει επίσης να βασίζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, συνεπώς και ο τουρισμός εφόσον δεν υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες και υποδομές υποστήριξης μαζικής επισκεψιμότητας, θα πρέπει να βασιστεί στη διαφοροποίηση του με έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών για τη διασύνδεση του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς με τον τομέα της υγείας, της ευεξίας και της θεραπείας και στην ανάδειξη ειδικών μορφών βιωματικού τουρισμού (κρουαζιέρα, yachting, πολιτιστικός, θρησκευτικός, καταδυτικός και θαλάσσιος τουρισμός, τουρισμός υπαίθρου, επιστημονικός/εκπαιδευτικός τουρισμός, αστικός τουρισμός, οικοτουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, οινοτουρισμός, ιατρικός, αθλητικός, βιωματικός, εναλλακτικός τουρισμός, διαδραστικές εφαρμογές, περιβάλλοντα για εμπειρίες εμπύθισης/immersive experiences) και στον πολιτισμό και την παραγωγή πολιτισμού που θα πρέπει να υποστηριχτεί ως βασικό σημείο διατήρησης της κοινωνικής συνοχής.

Τα παραδοσιακά επαγγέλματα της Λέσβου αντανακλούν τις ιδιαίτερες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν σε ένα ιστορικό πλαίσιο συνεχών και κομβικών αλλαγών, από το 19ο στον 20ό αιώνα. Ως νησιωτικός κόμβος, η Λέσβος, παρουσίαζε σημαντική ανάπτυξη στη ναυτιλία, στη ναυπηγική και το εμπόριο. Επιπλέον όμως, η ιδιαίτερη γεωμορφολογία του εδάφους που μπορεί να χαρακτηριστεί γενικά ημιορεινή και δύσβατη, κατακερματίζοντας διακριτές και σχετικά απομονωμένες περιφέρειες, συνετέλεσε στη δημιουργία μιας κοινωνίας με σύνθετη οικονομική οργάνωση, που περιελάμβανε ποικίλες δραστηριότητες, όπως αγροτική καλλιέργεια, κτηνοτροφία και βιοτεχνική δραστηριότητα.

Σ' αυτό το πλαίσιο, είναι χαρακτηριστική η ανάπτυξη μιας ακολουθίας νέων επαγγελματικών ειδικοτήτων, που συνδέονται άμεσα με τη διαδικασία επεξεργασίας του καρπού της ελιάς, μετά τα μέσα του 19ου αιώνα, όταν επεκτείνεται η ελαιοκαλλιέργεια και αναπτύσσεται η παράγωγή βιομηχανία του ελαιολάδου, του σαπουνιού και του πυρηνέλαιου και γύρω από αυτές τις δραστηριότητες αναπτύχθηκαν μια σειρά επαγγελμάτων που επιβιώνουν και προσδίδουν στον αυθεντικό χαρακτήρα της περιοχής παρέμβασης.

Σε μεγάλο βαθμό τα επαγγέλματα αυτά προσδίδουν ταυτότητα στη περιοχή συνεπώς η ενίσχυση τους και ο εκσυγχρονισμός τους χωρίς την απώλεια της ταυτότητας τους αποτελούν σημαντικό δείκτη για τη τοπική στρατηγική, για τη τοπική βιοτεχνία, χειροτεχνία, και παραγωγή προϊόντων μετά τη πρώτη μεταποίηση συνολικά στο δευτερογενή τομέα. Κατά κανόνα οι επιχειρηματικότητα αυτή ασκείται κάτω από ανταγωνιστικές πιέσεις από οικογενειακές επιχειρήσεις και με την ανάδειξη και αξιοποίηση ευκαιριών για να κερδίσουν νέες υπέρ-τοπικές αγορές συνεισφέρουν στη διατήρηση της κοινωνικής ποικιλομορφίας και συνοχής, στην σταθερότητα μιας τοπικής οικονομίας και στη παροχή ευκαιριών σε νέους και γυναίκες.

Σε μεγάλο βαθμό όπως διαφάνηκε στη διάγνωση των αναγκών της περιοχής η ένταση για ειδικά κίνητρα για νέους και γυναίκες και για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες για την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον τομέα της χειροτεχνίας, της βιοτεχνίας και της παραγωγής προϊόντων μετά την 1η μεταποίηση, τον τουρισμό και σε υπηρεσίες.

Ο στρατηγικός στόχος 1 συσχετίζεται άμεσα με τον στρατηγικό στόχο 4 όσον αφορά την ανάγκη για μεταφορά γνώσης σε όλους τους τομείς της τοπικής οικονομίας. Εκπαίδευση και απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού σε νέες δεξιότητες στους τομείς της πράσινης ενέργειας, του βιώσιμου τουρισμού και της γαλαζίας οικονομίας. Μεταφορά γνώσης/επιμόρφωση ομάδων τοπικού πληθυσμού στην ανάπτυξη δεξιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης, βιοοικονομίας, κυκλικής οικονομίας, στο πρωτογενή και δευτερογενή τομέα). Μεταφορά γνώσης και ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα, βελτίωση δεξιοτήτων στην άσκηση επιχειρηματικότητας με περιβαλλοντικό πρόσημο αξιοποιώντας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας, ειδικά ανέργων, μακροχρόνια ανέργων, νέων και νέων με υψηλή κατάρτιση και δράσεις mentoring και αξιοποίηση της θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Λέσβου. Μεταφορά γνώσης και αναβάθμιση δεξιοτήτων κυρίως ψηφιακών, στο τριτογενή τομέα με έμφαση στην βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι επιχειρήσεις σε όλο το φάσμα της οικονομίας θα πρέπει να έχουν κίνητρα για την πρόσληψη νέων και γυναικών, νέων ικανών και κατηρτισμένων που υποαπασχολούνται χωρίς να αξιοποιούν την ειδική τους κατάρτιση. Η εισαγωγή νέου ανθρώπινου δυναμικού στην οικονομία, δημιουργεί ευκαιρίες, εισάγει ιδέες, καινοτομία και αποδίδει προστιθέμενη αξία.

Το τοπικό πρόγραμμα με σαφήνεια διαχωρίζει την αντίληψη της απλής "οικονομικής" αποζημίωσης όπως οι επιδοτήσεις, και εμφατικά υποστηρίζει την αντίληψη της διαμόρφωσης δύσκολων μεν αλλά αποδοτικών κινήτρων επιχειρηματικότητας σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο με έμφαση την ενίσχυση του ΑΕΠ σε ένα κρίσιμο οικονομικό περιβάλλον.

~~Στο παράρτημα που επισυνάπτεται στο πληροφοριακό παρουσιάζεται αναλυτικά συνολικά ο στρατηγικός προσανατολισμός η πλήρης ανάπτυξη της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής.~~

1.3.2 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1. "ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ"

	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης / συμπληρωματικότητας με το ΣΣ ΚΑΠ και τις ανάγκες αυτού
A/A 1.1.	ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ, ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΝ ΑΞΙΑΣ.	Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από με τον Ειδικό Στόχο 8: Προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές συμπεριλαμβανομένης της βιο-οικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας. Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται έμμεσα ή έμμεσα με: Ανθεκτικότητα, οικονομική βιωσιμότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα/τεχνολογία/ψηφιοποίηση, αλυσίδες αξίας-έξυπνη εξειδίκευση, συνεργασίες και δίκτυα, κλιματική αλλαγή, βιώσιμη ενέργεια, ποιοτικά προϊόντα και υπηρεσίες, αύξηση παραγωγικότητας, βιώσιμη ανάπτυξη, βιοποικιλότητα, υποστήριξη νέων και ισότητα φύλων, κοινωνική ένταξη, ενίσχυση κοινωνικού κεφαλαίου αγροτικών κοινοτήτων άρση αποκλεισμών, βιοοικονομία και ενθάρρυνση για την ανταλλαγή γνώσεων, καινοτομίας και εξωστρέφεια στις αγροτικές περιοχές.
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές εθνικές στρατηγικές
A/A 1.2.	ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ, ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΝ ΑΞΙΑΣ.	Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα με τον Εθνικό Σχεδιασμό (ΕΣΠΑ 2021-2027).), ο οποίος συνδέεται άμεσα με το Σχέδιο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 'Ελλάδα 2.0' και δομείται γύρω από τους ειδικούς στόχους ΣΠ1, ΣΠ2, ΣΠ4 για μια έξυπνότερη, πιο πράσινη και πιο κοινωνική Ευρώπη, μέσω της προώθησης του έξυπνου,πράσινου οικονομικού μετασχηματισμού, και τον Ειδικό Στόχο Δίκαιης Μετάβασης μέσω της υποστήριξης της διαφοροποίησης και του εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων επιχειρήσεων. Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται έμμεσα ή έμμεσα με: Ανθεκτικότητα, ψηφιακό μετασχηματισμό, επιχειρηματική καινοτομία, κυκλική οικονομία, βιώσιμη ανάπτυξη, εξωστρέφεια, συνεργασίες και δίκτυα, ανάπτυξη τουριστικού οικοσυστήματος και αλυσίδων αξίας, εξοικονόμηση νερού και ενέργειας, προσαρμογή δεξιοτήτων και υποστήριξη νέων και ανέργων στην απασχόληση, ενίσχυση του φυσικού και κοινωνικού κεφαλαίου των αγροτικών και παράκτιων νησιωτικών περιοχών, έξυπνη παραγωγή και εξειδίκευση.
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές περιφερειακές στρατηγικές
A/A 1.3	ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ, ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΝ ΑΞΙΑΣ.	ΠΕΠ 2021-2027 και RIS3 Β.ΑΙΓΑΙΟΥ Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου βασίζεται σε τέσσερεις άξονες: καινοτομία και επιχειρηματικότητα, αγροδιατροφή, τουρισμός-φύση-πολιτισμός και ίσες ευκαιρίες οι οποίοι αντανακλούν τόσο τους θεματικούς στόχους της Τ.Α.Σ., όσο και τον οριζόντιο στόχο για άρση των ανισοτήτων. Επιπλέον συνδυαζόμενο με τη Τ.Α.Σ αποτελεί η ενσωμάτωση ψηφιακού μετασχηματισμού, εξειδίκευσης και εξωστρέφειας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομικών δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα. Άμεση συσχέτιση υπάρχει με τις παρακάτω προτεραιότητες: 5/Ενίσχυση της Χωρικής Συνοχής των νησιών της Περιφέρειας μέσω

		<p>ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών και με την συμμετοχή των πολιτών' (ΕΤΠΑ) (κυρίως), (ΕΜΜΕΣΑ)</p> <p>1/Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας, με αύξηση του μεγέθους και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, κυρίως μέσω και της έξυπνης εξειδίκευσης' (ΕΤΠΑ) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>4B/Κοινωνική Ένταξη και Αντιμετώπιση της Φτώχειας' (ΕΚΤ+) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>Με τις οποίες δημιουργείται ειδικός διαχωρισμός στην ενεργοποίηση υποδράσεων όπου απαιτείται ή και εφαρμογή ειδικών όρων στα Τεχνικά Δελτία Υποδράσεων.</p>
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις κοινοτικές στρατηγικές
A/A 1.4	ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ, ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΛΥΣΙΔΩΝ ΑΞΙΑΣ.	<p>Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από τις βασικές Ευρωπαϊκές Στρατηγικές: 'Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία', με τις επιμέρους Στρατηγικές 'από το Αγρόκτημα στο Πιάτο' και 'Κυκλική Οικονομία, καθώς και τη 'Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030 (SDGs)' και το 'Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις Αγροτικές Περιοχές' Οι παραπάνω διασυνδεδεμένες ευρωπαϊκές στρατηγικές εκφράζονται μέσα από τους προτεινόμενους αναπτυξιακούς στόχους και τις προτεινόμενες παρεμβάσεις της Τ.Α.Σ.: Κλιματική ουδετερότητα, προστασία οικοσυστημάτων και βιοποικιλότητας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πράσινες μεταφορές, ασφαλή και ανταγωνιστικά προϊόντα, βιώσιμη διατροφή, μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος, κυκλική οικονομία και βιοοικονομία, ψηφιακή και πράσινη καινοτομία, δίκτυα και συνεργασίες, ψηφιοποίηση και έξυπνη εξειδίκευση, έξυπνα χωριά, αλυσίδες αξίας και αλληλοτροφοδότηση. Η βελτίωση των ανθρώπινων δεξιοτήτων, η αύξηση της απασχολησιμότητας, η ισότιμη πρόσβαση, η συμπεριληπτικότητα διατρέχουν τους θεματικούς στόχους της Τ.Α.Σ., δημιουργούν τις συνθήκες για αξιοποίηση των ευκαιριών τοπικών δυνατοτήτων και στηρίζουν την βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.</p>

1.3.3 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2. "ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ"

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΤΔ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΣ ΚΑΠ	[ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ (ΕΝΤΟΣ Θ.Σ.) ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ].	ΙΕΡΑΡΧΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ
2. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΜΕ ΕΞΥΠΝΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΘΣ-4	Ενίσχυση κοινόχρηστων υποδομών μικρής κλίμακας (υγείας, κοινωνικής μέριμνας, ύδρευσης κ.α) για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την εξυπηρέτηση των πολιτών στα χωριά της Λέσβου	24	4.1, 4.2
	ΘΣ-3	Υποδομές για κοινωνική δραστηριότητα και εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού.	26	3.1, 3.2
	ΘΣ-3	Ενίσχυση υποδομών για παροχή κοινωνικής μέριμνας και προστασίας σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και δράσεις καταπολέμησης της ένδειας.	31	3.1, 3.2
	ΘΣ-3	Ενίσχυση δράσεων εθελοντισμού από συλλογικούς φορείς για την αναβάθμιση της κοινωνικής ζωής.	32	3.2, 7.2, 7.3
	ΘΣ-4	Υλοποίηση μικρών έργων και ενίσχυση υποδομών αναψυχής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής με έξυπνες προσαρμογές (σήμανση, ΔΙΚΤΥΟ περιηγητικών, περπατητικών και ορεινών ποδηλατικών διαδρομών)	34	4.1, 4.2, 7.2
	ΘΣ-4	Διασύνδεση φορέων και δημιουργία υποδομών για την ενσωμάτωση προσφύγων/μεταναστών στην τοπική αγορά εργασίας και ιδιαίτερα στον πρωτογενή γεωργικό τομέα	37	3.2, 7.2
	ΘΣ-3	Υποδομές παροχής υπηρεσιών για την ένταξη στη κοινωνικό-οικονομική ζωή της περιοχής αιτούντων ασύλου, δικτυώσεις και συνεργασίες.	39	3.1, 7.2
	ΘΣ-3	Δράσης κοινωνικής ένταξης και προστασίας ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ΑΜΕΑ, ρομά, αιτούντων άσυλο, αστέγων)	40	3.2
	ΘΣ-4	Ενίσχυση δημιουργίας θέσων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης για νέους και αξιοποίηση της θετικής εικόνας της Λέσβου, ως "Νησί της Αλληλεγγύης	42	4.1

Η έννοια της ελκυστικότητας της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης αποκτά διττό χαρακτήρα, καθώς σχετίζεται τόσο με την προσέλκυση επενδύσεων και απασχόλησης, όσο και με την «κατανάλωση»-χρήση τουριστικών κυρίως, αλλά και άλλων υπηρεσιών. Ο διττός αυτός χαρακτήρας της έννοιας της ελκυστικότητας, φέρει το χαρακτηριστικό της αλληλεπίδρασης, αφού, η «κατανάλωση»-χρήση τουριστικών και άλλων υπηρεσιών συμβάλλει αφ' ενός στην προσέλκυση επενδύσεων και αύξηση της απασχόλησης και αφ' ετέρου, σ' ένα βαθμό, στην ενίσχυση της εξωστρέφειας της περιοχής. Με βάση αυτά τα δεδομένα και σύμφωνα με τα στοιχεία της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής που έχει προηγηθεί, είναι εμφανής η σκοπιμότητα και η σημασία της διαχείρισης της «ελκυστικότητας» μιας περιοχής, ως κρίσιμου παράγοντα για την ανάπτυξη της.

Όμως στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου Υποδομές-Κοινωνία, η έννοια της ελκυστικότητας αντιστοιχίζεται στην ικανότητα της περιοχής να στηρίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων της. Το κράτος οφείλει να παρέχει βασικές υποδομές και υπηρεσίες που δεν αποτελούν σημείο εξέτασης της παρούσας στρατηγικής προσέγγισης τόσο όσο οι εξειδικεύσεις που δημιουργούνται από την "τοπικότητα" και τις ιδιαίτερες ανάγκες μιας περιοχής και μικρό-κλίμακας (spatial needs).

Η αναπτυξιακή διαδικασία μιας περιοχής είναι μια σύνθετη διαδικασία που χρειάζεται πολλαπλά στάδια σχεδιασμού. Η ποιότητα ζωής είναι μια βασική παράμετρος στο τοπικό σχεδιασμό μέσα από τη φιλοσοφία LEADER συνεπώς οι ανάγκες που αναγνωρίζονται όπως η ενίσχυση κοινόχρηστων υποδομών μικρής κλίμακας (υγείας, κοινωνικής μέριμνας, ύδρευσης κ.α) για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την εξυπηρέτηση των πολιτών στα χωριά της Λέσβου προϋποθέτουν παρεμβάσεις που συμπληρώνουν τις τομεακές παρεμβάσεις του κράτους.

Οι παρεμβάσεις της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής μπορούν να συμπληρώσουν βασικές υποδομές και υπηρεσίες για τους πολίτες και να ενισχύσουν το κοινωνικό κεφάλαιο εφαρμόζοντας κοινωνική καινοτομία και πιλοτική διάσταση στα χωριά της Λέσβου.

Υποδομές όπως οι παρεμβάσεις στην ολοκλήρωση και την διατήρηση του Δικτύου Περιηγητικών Διαδρομών που ξεκίνησε από το LEADER+, με έξυπνη εξειδίκευση αξιοποιώντας τη τεχνολογία μπορούν να δώσουν νέα διάσταση στη κοινωνική δραστηριότητα. Παρεμβάσεις υποδομών που υποστηρίζουν το περιβάλλον και αμβλύνουν

συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, παρεμβάσεις υποδομών για διαχείριση περιβαλλοντικών πόρων όπως ενέργεια και νερό, παρεμβάσεις που ενισχύουν την διαχείριση αποβλήτων.

Ενίσχυση κοινόχρηστων υποδομών μικρής κλίμακας και αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την εξυπηρέτηση των πολιτών στα χωριά της Λέσβου, υποδομές για κοινωνική δραστηριότητα και εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού. Υλοποίηση μικρών έργων και ενίσχυση υποδομών αναψυχής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής με έξυπνες προσαρμογές.

Η Κοινωνική συνοχή διατηρείται όταν παρέχεται ειδικά με την από κάτω προς τα πάνω διαδικασία κοινωνική μέριμνα και προστασία σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και δράσεις καταπολέμησης της φτώχειας η οποία παρουσιάζεται πλέον με πολλές μορφές όπως πχ ενεργειακή φτώχεια, με λύσεις όπως οι ενεργειακές κοινότητες. Ξ ΤΑΣ, πρέπει να δημιουργεί προϋποθέσεις ανελκτικής διαδικασίας στις λύσεις των τοπικών προβλημάτων να δίνει περιθώριο να προβάλλονται απαντήσεις σε προβλήματα από τους ίδιους τους κατοίκους και φορείς για να δημιουργείται συνέπεια και αποτελεσματικότητα.

Βασική προϋπόθεση για τη κοινωνική συνοχή είναι η ενίσχυση δράσεων εθελοντισμού από συλλογικούς φορείς για την αναβάθμιση της κοινωνικής ζωής, η διασύνδεση φορέων και δημιουργία υποδομών για την ενσωμάτωση αιτούντων ασύλου στην τοπική αγορά εργασίας και ιδιαίτερα στον πρωτογενή γεωργικό τομέα.

Οι επιπτώσεις της κρίσης του Προσφυγικού/μεταναστευτικού όπως έχουν παρουσιασθεί στην SWOT ανάλυση και την αναγνώριση της υφιστάμενης κατάστασης οδηγούν σε μια πραγματικότητα την οποία δεν μπορεί ο σχεδιασμός να αγνοήσει. Είναι απαραίτητες υποδομές παροχής υπηρεσιών για την ένταξη στη κοινωνικό-οικονομική ζωή της περιοχής αιτούντων ασύλου μέσα από δικτυώσεις και συνεργασίες δημιουργώντας θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης για νέους στον κοινωνικό τομέα της εργασίας και αξιοποίηση της θετικής εικόνας της Λέσβου, ως "Νησί της Αλληλεγγύης". Μια κοινωνία μια τοπική κοινότητα θα πρέπει να λαμβάνει κίνητρα από τον στρατηγικό σχεδιασμό και η ίδια να προβάλλει δράσεις κοινωνικής ένταξης και προστασίας ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ΑΜΕΑ, ρομά, αστέγων) μέσα από υποδομές και εξειδικευμένες υπηρεσίες.

Η ΤΑΣ έχει ένα ολιστικό χαρακτήρα στο πλαίσιο μιας ενιαίας αλλά όχι κοινής προσέγγισης και εφαρμογής η οποία αξιοποιεί συμπληρωματικά πόρους για να δημιουργήσει ικανές συνθήκες που θα απαντήσουν σε τοπικές εξειδικευμένες ανάγκες και προβλήματα της κοινωνίας/κοινότητας όπως:

- ✓ Ενίσχυση της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου και του mentoring για την ίδρυση και την αρχική λειτουργία των επιχειρήσεων.
- ✓ Ενίσχυση της συμβουλευτικής, υποστήριξη των επιχειρήσεων για την αναδιοργάνωση και αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού τους με κίνητρα για να εισάγουν στο ανθρώπινο δυναμικό τους νέους και γυναίκες υψηλής εξειδίκευσης που είναι άνεργοι ή υποαπασχολούμενοι.
- ✓ Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, σύμφωνα με προγράμματα εξειδικευμένης αναδιοργάνωσης.
- ✓ Ενίσχυση των επιχειρήσεων για διατήρηση των θέσεων απασχόλησης κατόπιν εξειδικευμένης αναδιοργάνωσης
- ✓ Δράσεις μεταφοράς γνώσης για ενίσχυση πρόσβασης στην αγορά εργασίας για ευπαθείς ομάδες, για ένταξη στην αγορά εργασίας ή / και στην αυτα-απασχόληση.
- ✓ Στοχευμένα προγράμματα μεταφοράς γνώσεις και ανάπτυξης δεξιοτήτων με πρακτική άσκηση για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, που οδηγούν σε πιστοποίηση προσόντων όπως ένταξη μαθητών με αναπηρία σε ευκαιρίες απασχόλησης.
- ✓ Υποστήριξη δομών φιλοξενίας και φροντίδας ΑμεΑ.
- ✓ Καινοτόμες ή πιλοτικές δράσεις σε τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση νέων ή αναδυόμενων αναγκών στο τομέα της ψυχικής υγείας.
- ✓ Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις καταπολέμησης των διακρίσεων.
- ✓ Λειτουργία δικτύου δομών αντιμετώπισης της φτώχειας.
- ✓ Υποστήριξη λειτουργίας Δομών Φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο.
- ✓ Υποστήριξη της λειτουργίας Κέντρων ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων.
- ✓ Ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και κατάρτιση σε θέματα κοινωνικής οικονομίας.
- ✓ Ενίσχυση της απασχόλησης κοινωνικά ευπαθών ομάδων σε κοινωνικές επιχειρήσεις.
- ✓ Δράσεις δικτύωσης επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας.

✓ Δράσεις κοινωνικής καινοτομίας.

Η ύπαρξη και δράση οργανώσεων και συλλόγων, τοπικών και διεθνών, με πολυετή εμπειρία στις υλοποιήσεις κοινωνικών δράσεων, η ύπαρξη έδρας κοινωνικών επιστημών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Λέσβο, έχουν διαμορφώσει κατάλληλες συνθήκες και έδαφος στη τοπική κοινωνία σε συνδυασμό με τη δράση της ΟΤΔ και την συνέργεια δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την εφαρμογή στοχευμένων παρεμβάσεων με κοινωνικό πρόσημο.

Υπάρχει η κρίσιμη μάζα, το ικανό πλήθος ενεργών ζωντανών χωριών και τοπικών συλλόγων με έντονη δραστηριοποίηση σε κοινωνικές-πολιτιστικές-περιβαλλοντικές δράσεις και πολιτισμό που αποτελούν πηγή δυναμικών δικαιούχων μαζί με τη τοπική αυτοδιοίκηση για τη διαμόρφωση παρεμβάσεων που αποδεδειγμένα και με μετρήσιμο τρόπο συνεισφέρουν στη κοινωνική συνοχή, τη ποιότητα ζωής και την ελκυστικότητα της περιοχής που μπορούν να βοηθήσουν στη διαμόρφωση της περιοχής παρέμβασης ως μια κοινότητα ως ένας τόπος που αξίζει να ζεις.

1.3.4 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2. "ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ"

	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης / συμπληρωματικότητας με το ΣΣ ΚΑΠ και τις ανάγκες αυτού
A/A 1.1.	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΜΕ ΕΞΥΠΝΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από με τον Ειδικό Στόχο 8: Προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές συμπεριλαμβανομένης της βιοοικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας. Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται έμμεσα ή άμεσα με: Ανθεκτικότητα, οικονομική βιωσιμότητα, ψηφιοποίηση, συνεργασίες και δίκτυα, κοινωνικές υπηρεσίες, υποστήριξη νέων και ισότητα φύλων, κοινωνική ένταξη, ενίσχυση κοινωνικού κεφαλαίου αγροτικών κοινοτήτων, βελτίωση όρων ποιότητας ζωής και κοινωνική συνοχή, απασχολησιμότητα, προστασία ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, άρση αποκλεισμών, ενθάρρυνση για την ανταλλαγή γνώσεων, καινοτομίας και εξωστρέφεια στις αγροτικές περιοχές.
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές εθνικές στρατηγικές
A/A 1.2.	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΜΕ ΕΞΥΠΝΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Εθνικός Σχεδιασμός (ΕΣΠΑ 2021-2027). Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα με τον Εθνικό Σχεδιασμό (ΕΣΠΑ 2021-2027).), ο οποίος συνδέεται άμεσα με το 'Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 'Ελλάδα 2.0' και δομείται γύρω από τον ειδικό στόχο ΣΠ4: βελτίωση απασχολησιμότητας, και εκπαίδευσης, κοινωνική αλληλεγγύη και υγειονομική κάλυψη του αγροτικού πληθυσμού μέσω της υποστήριξης νέων, προώθησης της ισότητας φύλων, κοινωνικής ένταξης, της υποστήριξης ευάλωτων και ευπαθών ομάδων, της άρσης αποκλεισμών και ενίσχυση κοινωνικού κεφαλαίου και της υγειονομικής/κοινωνικής κάλυψης των αγροτικών κοινοτήτων. Σχετίζεται επίσης και με τον Ειδικό Στόχο Δίκαιης Μετάβασης μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας μέσω της προώθησης καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης και των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων. Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται έμμεσα ή άμεσα με: Ανθεκτικότητα, οικονομική βιωσιμότητα, προσαρμογή δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, ενίσχυση εκπαίδευσης και δεξιοτήτων, κοινωνικές υπηρεσίες, διασφάλιση ποιοτικής συνθήκης διαβίωσης και συνδεσιμότητας, προσβασιμότητας και ισότιμης πρόσβασης σε ΑμΕΑ, ενθάρρυνση ανταλλαγής γνώσεων, καινοτομίας και εξωστρέφειας στις αγροτικές περιοχές.
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές περιφερειακές στρατηγικές
A/A 1.3	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΜΕ ΕΞΥΠΝΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΕΠ 2021-2027 και RIS3 Β.Αιγαίου Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου βασίζεται σε τέσσερις άξονες: καινοτομία και επιχειρηματικότητα, αγροδιατροφή, τουρισμός-φύση-πολιτισμός και ίσες ευκαιρίες οι οποίοι αντανακλούν τόσο τους θεματικούς στόχους της Τ.Α.Σ., όσο και τον οριζόντιο στόχο για άρση των ανισοτήτων. Επιπλέον συνδεδετικό κρίκο με τη Τ.Α.Σ αποτελεί η

		<p>ενσωμάτωση ψηφιακού μετασχηματισμού, εξειδίκευσης και εξωστρέφειας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομικών δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.</p> <p>Άμεση συσχέτιση υπάρχει με τις παρακάτω προτεραιότητες:</p> <p>5/Ενίσχυση της Χωρικής Συνοχής των νησιών της Περιφέρειας μέσω ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών και με την συμμετοχή των πολιτών' (ΕΤΠΑ) (κυρίως), (ΕΜΜΕΣΑ)</p> <p>1/Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας, με αύξηση του μεγέθους και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, κυρίως μέσω και της έξυπνης εξειδίκευσης' (ΕΤΠΑ) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>4B/Κοινωνική Ένταξη και Αντιμετώπιση της Φτώχειας' (ΕΚΤ+) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>Με τις οποίες δημιουργείται ειδικός διαχωρισμός στην ενεργοποίηση υποδράσεων όπου απαιτείται ή και εφαρμογή ειδικών όρων στα Τεχνικά Δελτία Υποδράσεων.</p>
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις κοινοτικές στρατηγικές
A/A 1.4	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΜΕ ΕΞΥΠΝΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<p>Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από τις βασικές Ευρωπαϊκές Στρατηγικές: 'Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία', με τις επιμέρους Στρατηγικές 'από το Αγρόκτημα στο Πιάτο' και 'Κυκλική Οικονομία, καθώς και τη 'Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030 (SDGs)' και το 'Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις Αγροτικές Περιοχές'. Οι παραπάνω διασυνδεδεμένες ευρωπαϊκές στρατηγικές εκφράζονται μέσα από τους προτεινόμενους αναπτυξιακούς στόχους και τις προτεινόμενες παρεμβάσεις της Τ.Α.Σ..Κλιματική ουδετερότητα, πράσινες μεταφορές, ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων, ψηφιακή,πράσινη και κοινωνική καινοτομία, δίκτυα και συνεργασίες, ψηφιοποίηση, έξυπνη εξειδίκευση, προσβασιμες και προσιτές κοινωνικές και δημόσιες υπηρεσίες, αλληλεγγύη, ανανέωση. Η βελτίωση των ανθρώπινων δεξιοτήτων, η αύξηση της απασχολησιμότητας, η ισότιμη πρόσβαση, η συμπεριληπτικότητα, οι ίσες ευκαιρίες διατρέχουν τους θεματικούς στόχους της Τ.Α.Σ., δημιουργούν τις συνθήκες για αξιοποίηση των ευκαιριών τοπικών δυνατοτήτων και στηρίζουν την βιώσιμη τοπική ανάπτυξη και ποιότητα ζωής των αγροτικών πληθυσμών.</p>

1.3.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3. "ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ"

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΤΔ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΣ ΚΑΠ	[ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ (ΕΝΤΟΣ Θ.Σ.) ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ].	ΙΕΡΑΡΧΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ
3. ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΖΕΙΣ.	ΘΣ-6	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	7	1.7, 7.1, 7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3
	ΘΣ-6	Ενίσχυση φορέων για έργα πράσινων υποδομών με σκοπό την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της ευαλωτότητας του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά από πυρκαγιές, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα.	8	6.1, 6.2, 2.1, 2.2, 2.3
	ΘΣ-6	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	12	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
	ΘΣ-6	Δημιουργία Φορέα Συντονισμού/Δικτύωσης, για την αξιοποίηση του δικτύου πεζοπορικών και ποδηλατικών διαδρομών, επέκτασή του με παρεμβάσεις διάνοιξης, βελτίωσης βατότητας, σήμανσης, χαρτογράφησης και προβολής μέσω ηλεκτρονικών εφαρμογών.	15	7.2, 4.2, 6.1
	ΘΣ-6	Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης και καταγραφής των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και δημιουργία βάσης δεδομένων που θα τεκμηριώνει επιμέρους αποφάσεις φορέων για έργα και παρεμβάσεις.	17	7.2, 7.3
	ΘΣ-5	Οργάνωση και ανάπτυξη θεματικών διαδρομών με διασύνδεση πολλαπλών πολιτιστικών πόρων, περιηγητικών διαδρομών στη γη και τη θάλασσα και φυσικών πόρων (Γεωπάρκο, Ιαματικές Πηγές, Θρησκευτικοί Προορισμοί, Γαστρονομία).	21	5.2
	ΘΣ-5	Άνοιγμα πολιτιστικών χώρων στο κοινό μέσω νέων χρήσεων, (υποδομές και άυλες δράσεις). Περιβαλλοντική μέριμνα και προσβασιμότητα σε όλους.	22	5.2
	ΘΣ-5	Ανάδειξη και βελτίωση των πολιτιστικών υποδομών, μνημείων και τοπόσημων και διασύνδεση με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας και επιχειρηματικότητας.	23	5.1, 7.2
	ΘΣ-5	Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και έξυπνων ψηφιακών εργαλείων (πλατφόρμα υπηρεσιών, διαδίκτυο πραγμάτων, επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα, ψηφιακός μετασχηματισμός)	25	5.2
	ΘΣ-5	Υποστήριξη δικτύωσης και συνεργασίας φορέων για την διαμόρφωση και ανάδειξη ολοκληρωμένου πολιτιστικού αφηγήματος /προϊόντος/εικόνας της Λέσβου. Ενίσχυση συλλογικών φορέων για την ανάδειξη της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής ιδιαίτερα μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων που κεφαλαιοποιούν τα πλεονεκτήματα και την ιδιαίτερη ταυτότητα της περιοχής.	30	5.1
ΘΣ-5	Συνεργασία και δικτύωση πολιτιστικών φορέων για ανάπτυξη κοινών δράσεων, για την αναβάθμιση και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτισμικού αποθέματος της περιοχής και ανάδειξης νέων ιδεών με χρήση κοινών πόρων. (υποδομές και άυλες δράσεις)	35	5.1, 5.2, 7.2	

Η αναπτυξιακή διαδικασία απαιτεί την αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος τα οποία μπορούν και πρέπει να συνεργάζονται αρμονικά. Στο πλαίσιο αυτό, ο σχεδιασμός του τοπικού προγράμματος θα πρέπει να είναι το κατάλληλο μίγμα δράσεων και παρεμβάσεων που θα ενοποιήσει αυτές τις έννοιες και θα αμβλύνει τα τυχόν «αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα». Ο Πολιτισμός με την ευρεία έννοια του είναι απόλυτα αλληλένδετος με το φυσικό περιβάλλον επηρεάζει και επηρεάζεται από αυτό δημιουργώντας την "Ταυτότητα" της Λέσβου και τη μοναδικότητα της.

Όπως έχει προκύψει από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και από τη SWOT Ανάλυση, η περιοχή παρέμβασης έχει την «τύχη», να είναι σχετικά ανεπηρέαστη από βαριές ανθρώπινες παρεμβάσεις. Η Λέσβος είναι ένα νησί με εξαιρετική ομορφιά, που βασίζεται στο συνδυασμό της πλούσιας βιοποικιλότητας τους και της σπάνιας ποικιλίας στη γεωμορφολογία τους, χαρακτηριστικά που προσδίδουν στην περιοχή μοναδικό χαρακτήρα. Στην περιοχή σημειώνεται σχετικά σημαντική αγροτική και αλιευτική παραγωγή.

Σύμφωνα με την εξειδίκευση του Περιεχομένου του Τοπικού προγράμματος, όπως αυτή παρουσιάζεται στο επόμενο κεφάλαιο, με την ανάπτυξη των δράσεων σχεδιάζεται να ενισχυθούν χαρακτηριστικά όπως η προσβασιμότητα, αξιοποίηση και προστασία του περιβάλλοντος φυσικού και πολιτιστικού. Πρόκειται για την αξιοποίηση των υποδομών με στόχο την ανάδειξη της ελκυστικότητας και τη δημιουργία νέων «πυρήνων» γύρω από τους οποίους θα επικεντρωθούν οι παρεμβάσεις, με οριζόντια διάχυση σε όλες τις δράσεις του προγράμματος.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι στρατηγικοί στόχοι έχουν κοινά ή αλληλοσυνδεόμενα χαρακτηριστικά, δεδομένου ότι για να είναι ελκυστική μια μικρή περιοχή, αναγκαία προϋπόθεση είναι να έχουν γίνει γνωστά τα θετικά χαρακτηριστικά της στο εξωτερικό της περιβάλλον. Η παράμετρος αυτή είναι ένα είδος ή μια περίπτωση εξωστρέφειας, στην οποία όμως δεν εξαντλείται η έννοια του όρου. Υπό τον όρο 'εξωστρέφεια', ως ένας από τους στρατηγικούς στόχους, νοείται η παραγωγή και διάθεση μεν προσαρμοσμένων προϊόντων αλλά και η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών σε αγορές υπερτοπικές, είτε εθνικές, είτε του εξωτερικού.

Παράλληλα όμως, στην περίπτωση της νησιωτικής περιοχής, ως εξωστρέφεια μπορεί να θεωρηθεί και η λειτουργική και παραγωγική διασύνδεση του συνόλου των μικρό-περιοχών που την αποτελούν, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματά τους, έτσι ώστε καθ' ένα από αυτά να μη λειτουργεί σε όρους «κλειστής οικονομίας» και η δίοδος για την επίτευξη αυτού του στόχου δεν είναι άλλη από την αξιοποίηση του Πολιτισμού της περιοχής παρέμβασης και την ανάδειξη του.

Οι ανάγκες της περιοχής όπως αναγνωρίστηκαν οδηγούν και τις δράσεις που δίνουν κίνητρα για παρεμβάσεις όπως:

Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών. Διαχείριση και ανάπτυξη συστημάτων χωριστής συλλογής διαφορετικών ειδών και διακριτών ρευμάτων αποβλήτων/υπολειμμάτων στερεών, υγρών, αερίων (όπως αγρο-κτηνοτροφικά, θαλάσσια, δασικά, τοξικά, από πολυμερή, βιομηχανικά, ηλεκτρονικά, υλικών συσκευασίας, κατασκευών και κατεδαφίσεων, κ.α.).

Ανάπτυξη μεθόδων και εφαρμογή συστημάτων επεξεργασίας αποβλήτων/υπολειμμάτων και αναβάθμιση τους σε προϊόντα προστιθέμενης αξίας). Ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών, υποδομών και συστημάτων για τη διαχείριση αποβλήτων με χρήση ψηφιακών εργαλείων προς βελτιστοποίηση των διεργασιών συλλογής και επεξεργασίας. Προώθηση μέσω μεταφοράς γνώσης καλών πρακτικών πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και επαναχρησιμοποίησης υλικών και μείωσης σπατάλης πόρων.

Ενίσχυση φορέων για έργα πράσινων υποδομών με σκοπό την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της ευαλωτότητας του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά από πυρκαγιές, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα. Παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση επιπτώσεων από φυσικές /ανθρωπογενείς καταστροφές στο περιβάλλον και τα κοινωνικοτεχνικά συστήματα με έμφαση για κοινωνική ανθεκτικότητα. Δράσεις για αντιμετώπιση επιπτώσεων από πυρκαγιές, καταρρακτώδεις βροχές και ποταμοχειμάρους. Παρεμβάσεις αξιολόγησης και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας υποδομών σε ακραία καιρικά φαινόμενα, με επίκεντρο την ανάπτυξη και εφαρμογή λύσεων βασισμένων στη Φύση (Nature Based Solutions). Εξέταση και προσέγγιση μεθόδων τεχνητής νοημοσύνης στην ολοκληρωμένη διαχείριση φυσικών πόρων.

Δημιουργία Φορέα Συντονισμού/Δικτύωσης, για την αξιοποίηση του δικτύου πεζοπορικών και ποδηλατικών διαδρομών, επέκτασή του με παρεμβάσεις διάνοιξης, βελτίωσης βατότητας, σήμανσης, χαρτογράφησης και προβολής μέσω ηλεκτρονικών εφαρμογών. Οργάνωση και ανάπτυξη θεματικών διαδρομών με διασύνδεση πολλαπλών πολιτιστικών πόρων, περιηγητικών διαδρομών στη γη και τη θάλασσα και φυσικών πόρων (Γεωπάρκο, Ιαματικές Πηγές, Θρησκευτικοί Προορισμοί, Γαστρονομία).

Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης και καταγραφής των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και δημιουργία βάσης δεδομένων που θα τεκμηριώνει επιμέρους αποφάσεις φορέων για έργα και παρεμβάσεις - ανάπτυξη μόνιμων παρατηρητηρίων περιβαλλοντικών/κοινωνικο-οικονομικών δεδομένων (κλιματικές παράμετροι, βιοποικιλότητα, ιστορικά, πολιτιστικά κ.α.) με στόχο την επίτευξη μακροχρόνιων και υψηλής συχνότητας μετρήσεων, σε διάφορα περιβάλλοντα και διασύνδεση με παρόμοια παρατηρητήρια. Παρακολούθηση και δημιουργία συστημάτων πρόληψης και ελέγχου υποβάθμισης εδαφών και υδάτων (θαλάσσιων, παράκτιων, εσωτερικών). Συστήματα αποκατάστασης εδαφών και υδάτων (θαλάσσιων, παράκτιων, εσωτερικών), συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης (αναγνώριση, παρακολούθηση, αντιμετώπιση) κυρίαρχων φαινομένων ποιοτικής υποβάθμισης φυσικών πόρων (αλατότητα, θρεπτικά, βαρέα μέταλλα, κ.α.), συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης (αναγνώριση, παρακολούθηση, αντιμετώπιση) αναδυόμενων ρύπων και μικροπλαστικών σε φυσικούς πόρους. Εφαρμογή καινοτόμων λύσεων βελτίωσης της ποιότητας εδαφικών πόρων

και της προστασίας των υδατικών πόρων, με τη χρήση φυσικών / επεξεργασμένων υλικών. Βελτίωση της παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα, αξιοποίηση δορυφορικών δεδομένων σχετικών με το περιβάλλον και τις φυσικές καταστροφές (φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, περιοχές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος).

Κυκλικά, έξυπνα και υγιή χωριά χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος βάσει των αρχών της κυκλικής οικονομίας ανάπτυξη υποδομών ενεργοποίησης της κυκλικότητας με χρήση καινοτόμων τεχνολογιών ψηφιοποίησης και εφαρμογής προωθημένων συστημάτων συλλογής για επαναχρησιμοποίησης ροών υλικών/αποβλήτων.

Ανάπτυξη πλατφορμών και συστημάτων για την απρόσκοπτη συμμετοχή πολιτών και επιχειρήσεων στην κυκλικότητα ροών υλικών, παραγωγής/κατανάλωσης προϊόντων. Μελέτη νέων μορφών κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας και κοινής χρήσης υποδομών (συνεργατική οικονομία), επιχειρηματικότητας και κοινωνικής ζωής/οργάνωσης.

Σχεδιασμός και ανακαίνιση νέων ή και υφιστάμενων κτιρίων στο πλαίσιο του «Κύματος Ανακαίνισης» (με χρήση ΑΠΕ, ανακυκλωμένων και βιο-υλικών) με ταυτόχρονη εφαρμογή εργαλείων για τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών αυτών. Προώθηση βιώσιμων τεχνολογιών χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος με επαναχρησιμοποίηση πόρων ειδικά στη νησιωτική και παράκτια περιοχή που οι πόροι είναι περιορισμένοι/συγκεκριμένοι.

Ο πολιτισμός είναι σε μεγάλο βαθμό αλληλένδετος με τον τουρισμό και την επισκεψιμότητα μιας περιοχής συνεπώς η αξιοποίηση των μνημείων και των πολιτιστικών πόρων είναι ένα από τα εργαλεία ανάπτυξης για τ Λέσβο επικεντρώνοντας όμως τη δυναμική του προγράμματος σε μετρήσιμες και ουσιαστικά λειτουργικές παρεμβάσεις.

Ο μαζικός τουρισμός έχει ανακαλύψει την Λέσβο, ή και αντίστροφα, και ως προς αυτή τη δραστηριότητα σημειώνεται μία πορεία που θα μπορούσε έως πρόσφατα να χαρακτηριστεί ανοδική, αλλά σίγουρα όχι χωρίς διακυμάνσεις και σαφώς ευάλωτη στις διάφορες συγκυρίες. Σχετικό παράδειγμα αποτελεί η πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση των διεθνών αγορών και του τραπεζικού τομέα το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα και η πανδημία. Η διαφοροποίηση της κατεύθυνσης του τουριστικού τομέα δημιουργώντας αλυσίδες αξίας με τον Πολιτισμό και την αλληλοτροφοδότηση των τομέων της οικονομίας, των υποδομών και υπηρεσιών, προβάλλει πλέον επιτακτική προκειμένου να διαμορφωθεί ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης συνολικά για τη Λέσβο.

Στόχος ειδικότερα της αναπτυξιακής προσπάθειας στον χώρο του Πολιτισμού πρέπει να είναι η προστασία των και διαφύλαξη των πολιτισμικών πόρων, γεγονός που σημαίνει προστασία του περιβάλλοντος, της τοπικής ιστορίας, της παράδοσης, του πολιτισμού, της θάλασσας, και πάνω από όλα με προσεκτική χρήση επί της φέρουσας ικανότητας που αποτελούν τον συνδεδετικό ιστό της Λέσβου.

Πρέπει να διαμορφωθεί ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται και στο Πολιτισμό, όχι στο φολκλόρ, και να διαφανεί διασύνδεση με το τουριστικό προϊόν που θα πρέπει να είναι δημιούργημα της φυσιογνωμίας της περιοχής και όχι αντίγραφο της αγοράς του τουρισμού, η οποία βασίζεται σε συγκυριακές εξωγενείς συνθήκες και απαιτήσεις.

Ασφαλώς, η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού που βασίζονται και στο Πολιτισμό και το Περιβάλλον απαιτεί συστηματική, ισορροπημένη και εκτεταμένη παρέμβαση της τοπικής και της κεντρικής διοίκησης. Επιπλέον, απαιτεί τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας ανάμεσα στους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, ανάμεσα στους διάφορους κλάδους δραστηριότητας, ανάμεσα στην πόλη και το χωριό.

Συνεπώς εξειδικεύοντας δράσεις για τον πολιτισμό - όχι όμως περιοριστικά οι παρεμβάσεις αναμένεται να επικεντρώνονται σε:

Άνοιγμα πολιτιστικών χώρων στο κοινό μέσω νέων χρήσεων, (υποδομές και άυλες δράσεις). Περιβαλλοντική μέριμνα και προσβασιμότητα σε όλους.

Ανάδειξη και βελτίωση των πολιτιστικών υποδομών, μνημείων και τοποσημων και διασύνδεση με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας και επιχειρηματικότητας.

Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και έξυπνων ψηφιακών εργαλείων (πλατφόρμα υπηρεσιών, διαδίκτυο πραγμάτων, επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα, ψηφιακός μετασχηματισμός)

Υποστήριξη δικτύωσης και συνεργασίας φορέων για την διαμόρφωση και ανάδειξη ολοκληρωμένου πολιτιστικού αφηγήματος /προϊόντος/εικόνας της Λέσβου. Ενίσχυση συλλογικών φορέων για την ανάδειξη της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής ιδιαίτερα μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων που κεφαλαιοποιούν τα πλεονεκτήματα και την ιδιαίτερη ταυτότητα της περιοχής και ενισχύουν τη συνοχή και το τοπικό κεφάλαιο.

Συνεργασία και δικτύωση πολιτιστικών φορέων για ανάπτυξη κοινών δράσεων, για την αναβάθμιση και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτισμικού αποθέματος της περιοχής και ανάδειξης νέων ιδεών με χρήση κοινών πόρων. (υποδομές και άυλες δράσεις).

Ενίσχυση των Πολιτιστικών Δημιουργικών Βιομηχανιών ως εργαλείο ανάπτυξης μιας απομακρυσμένης περιοχής που έχει ως εναλλακτική λύση την ανάδειξη της ταυτότητας της έναντι της μαζικοποίησης και της εξίσωσης της πολιτισμικής παραγωγής

Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών για ψηφιακούς οδηγούς, ειδικότερα για την ξενάγηση σε φυσικό ή/και εικονικό πολιτιστικό περιβάλλον (π.χ. μουσεία, εικονικά μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, φεστιβάλ, εκθέσεις, συλλογές, πολιτιστικά γεγονότα και διαδρομές, καθώς και σε άλλους πόλους και εκδηλώσεις πολιτιστικής δραστηριότητας, χώρους υψηλής επισκεψιμότητας και συγκέντρωσης /μετακίνησης πληθυσμού, κλπ.)

Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών για την ανάδειξη περιοχών τουριστικού & περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και την περιήγηση σε αυτές (π.χ. περιοχές φυσικού κάλλους, παραδοσιακοί οικισμοί, γεωμνημεία, γεωπάрко, ναύαγια, υποθαλάσσια αξιοθέατα κ.α.)

Ανάπτυξη προηγμένων ψηφιακών εφαρμογών διαδραστικής / απομακρυσμένης ξενάγησης, μέσω εικονικής πραγματικότητας ή άλλων τεχνολογιών για ιδιαίτερες κατηγορίες σημείων ενδιαφέροντος (υποβρύχια μουσεία, σπήλαια, ορυχεία, βιομηχανικές εγκαταστάσεις και γενικότερα δυσπρόσιτων αξιοθεάτων)

Ανάπτυξη εργαλείων, τεχνολογιών, εφαρμογών, και καινοτόμων προϊόντων για την υλοποίηση και προώθηση του ψηφιακού τουρισμού, την ανάπτυξη της αξιακής αλυσίδας και την οικονομοτεχνική ανάλυση του οικοσυστήματος του ψηφιακού τουρισμού, την υποστήριξη του ψηφιακού επισκέπτη, και την ταυτόχρονη αξιοποίηση του παραδοσιακού πολιτισμικού αποθέματος στο πλαίσιο του ψηφιακού τουρισμού.

Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών διαδραστικής μάθησης και συνοδευτικού εκπαιδευτικού υλικού κατάλληλων για υποστήριξη δραστηριοτήτων εκπαιδευτικού τουρισμού (π.χ. προβολή συγκεκριμένων περιόδων, λογοτεχνικού / ιστορικού περιεχομένου, συμβάντων και χώρων της ελληνικής ιστορίας, του πολιτισμού και των επιστημών, με διεθνές ενδιαφέρον) ή και για εκπαίδευση (re-skilling και up-skilling) σε νέες πρακτικές και τεχνολογίες στον υποτομέα του Τουρισμού ή/και στον Πολιτισμό με έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και στην δημιουργία νέων δεξιοτήτων (π.χ. εφαρμογές εκπαίδευσης τουριστικού προσωπικού αξιοποιώντας μεθόδους infotainment και edutainment, εφαρμογές εκπαίδευσης τεχνικών, webinars για εκπαίδευση προσωπικού προώθησης όπως tour operators και travel agents, εφαρμογές για digital special effects και post production, εργαλεία αναζήτησης κατάλληλων τοποθεσιών για γυρίσματα σκηνών κ.ά.)

Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών για παροχή προηγμένων υπηρεσιών ασφαλείας και προστασίας σε τουρίστες ή/και για τη πρόβλεψη, ανίχνευση και διαχείριση κινδύνων σε χώρους και εγκαταστάσεις τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος (π.χ. αντιμετώπιση τρομοκρατίας, φυσικές καταστροφές, εξ αποστάσεως παρακολούθηση της υγείας των επισκεπτών, μεταδοτικές ασθένειες, ακραία καιρικά φαινόμενα, επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής κλπ.).

Ανάπτυξη τεχνολογιών, εφαρμογών και υπηρεσιών για την υποστήριξη της δημιουργίας έξυπνων και βιώσιμων υποδομών (π.χ. μαρίνες/τουριστικοί λιμένες, αεροδρόμια, εμπορικά κέντρα, χώροι αναψυχής και γενικά σημεία ενδιαφέροντος ή χρηστικά σημεία των πόλεων) με στόχο την προηγμένη και αποδοτική παροχή πολιτιστικών και τουριστικών υπηρεσιών.

Ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων, εφαρμογών για την προώθηση και αναβάθμιση των πόρων και προϊόντων περιοχών πολιτιστικού, τουριστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος όπως μεταξύ άλλων, παραδοσιακά προϊόντα, προϊόντα που αναδεικνύουν την ιδιαίτερη πολιτιστική και παραγωγική ταυτότητα, την βιοποικιλότητα περιοχών και συμβάλλουν στην διασύνδεση τοπικών οικονομικών λειτουργιών με το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, νέα προϊόντα κυκλικής οικονομίας, αειφόρα παραγωγικά πρότυπα, προϊόντα που λαμβάνουν έμπνευση από την παράδοση (υλικά, τεχνικές, μοτίβα, σύμβολα, κοινωνικές αξίες).

Ανάπτυξη προϊόντων, τεχνολογιών και μεθοδολογιών για την υποστήριξη του απομακρυσμένου συνεργατικού και καταναμημένου σχεδιασμού και δικτύωσης ανεξάρτητων δημιουργών, ανάλογα με τον τομέα εφαρμογής (αρχιτεκτονική, αστικός σχεδιασμός, βιομηχανικός σχεδιασμός, παραστατικές τέχνες, κόσμημα, μόδα, γραφιστική, τοπικές κοινωνίες και ομάδες πολιτών, κλπ.). Ανάπτυξη ψηφιακών παιχνιδιών και τεχνικών παιχνιοποίησης (gamification) για ΗΥ, κινητές συσκευές και παιχνιδιομηχανές, αξιοποιώντας πολιτιστικό, τουριστικό ή άλλο περιεχόμενο (π.χ. τέχνες, ιστορία, επιστήμες, γαστρονομία ή άλλα), για σκοπούς ψυχαγωγίας, εκπαίδευσης, ανάπτυξης της σχεδιαστικής σκέψης (design thinking), υγείας, ευεξίας, φυσικής κατάστασης κλπ.

Υποστήριξη δικτύωσης και συνεργασίας φορέων για την διαμόρφωση και ανάδειξη ολοκληρωμένου πολιτιστικού αφηγήματος /προϊόντος/εικόνας της Λέσβου.

Ενίσχυση συλλογικών φορέων για την ανάδειξη της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής ιδιαίτερα μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων που κεφαλαιοποιούν τα πλεονεκτήματα και την ιδιαίτερη ταυτότητα της περιοχής.

Η Λέσβος θα πρέπει πλέον να εφαρμόσει έξυπνη προσέγγιση η οποία θα αποδώσει πραγματική προστιθέμενη και μετρήσιμη αξία στο περιβάλλον και το Πολιτισμό της. Το περιβάλλον και ο πολιτισμός είναι χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τη κοινωνική ταυτότητα και συνοχή και είναι αναπόφευκτο να δοθούν για αυτούς τους υποτομείς σημαντικά κίνητρα. Οι παρεμβάσεις πρέπει να "δραπετεύσουν" από τον εγκλωβισμό της συμβατικής διάστασης και να αποκτήσουν καινοτόμο, ολοκληρωμένο χαρακτήρα και πραγματική λειτουργικότητα για να έχουν προοπτική ανταπόδοσης στη κοινωνία.

1.3.6 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3. "ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ"

	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης / συμπληρωματικότητας με το ΣΣ ΚΑΠ και τις ανάγκες αυτού
A/A 3.1.	ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΖΕΙΣ	Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από την ΣΣ ΚΑΠ και ειδικότερα τους ειδικούς στόχους 4,5,6 και της συνεισφοράς στην υποστήριξη της προστασίας των οικοσυστημάτων, της βιοποικιλότητας και των τοπίων της περιοχής. Κλιματική ουδετερότητα, βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων, ανθεκτικότητα, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με: βιώσιμη διατροφή, επισιτιστική ασφάλεια, βιο-οικονομία, τοπικά προϊόντα υψηλής ποιότητας και αναγνωρισιμότητας, γαστρονομία, αλληλοτροφοδότηση, ανάδειξη φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου, ψηφιακή καινοτομία, απασχολησιμότητα.
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές εθνικές στρατηγικές
A/A 3.2.	ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΖΕΙΣ	Εθνικός Σχεδιασμός (ΕΣΠΑ 2021-2027). Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα με τον Εθνικό Σχεδιασμό (ΕΣΠΑ 2021-2027)., ο οποίος συνδέεται άμεσα με το 'Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 'Ελλάδα 2.0' και δομείται γύρω από τον ειδικό στόχο ΣΠ2 για μια πιο πράσινη Ευρώπη, μέσω της μετάβασης σε καθαρότερες μορφές ενέργειας, εξοικονόμηση και ορθολογική διαχείριση ενέργειάς και νερού, προώθησης ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, προστασία βιοποικιλότητας και αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση προστατευόμενων περιοχών. Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται έμμεσα ή έμμεσα με: Ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, ανθεκτικότητα, ψηφιακό μετασχηματισμό, καινοτομία και έξυπνη εξειδίκευση, κυκλική οικονομία, βιώσιμη ανάπτυξη, νέες δεξιότητες ενίσχυση του φυσικού, κοινωνικού και πολιτιστικού κεφαλαίου των αγροτικών και παράκτιων νησιωτικών περιοχών.
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές περιφερειακές στρατηγικές
A/A 3.3	ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΖΕΙΣ	ΠΕΠ 2021-2027 και RIS3 Β.ΑΙΓΑΙΟΥ Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου βασίζεται σε τέσσερεις άξονες: καινοτομία και επιχειρηματικότητα, αγροδιατροφή, τουρισμός-φύση-πολιτισμός και ίσες ευκαιρίες οι οποίοι αντανακλούν τόσο τους θεματικούς στόχους της Τ.Α.Σ., όσο και τον οριζόντιο στόχο για άρση των ανισοτήτων. Επιπλέον συνδετικό κρίκο με τη Τ.Α.Σ αποτελεί η ενσωμάτωση ψηφιακού μετασχηματισμού, εξειδίκευσης και εξωστρέφειας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομικών δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας για επιχειρήσεις που αξιοποιούν τοπικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους. Άμεση συσχέτιση υπάρχει με τις παρακάτω προτεραιότητες του ΠΕΠ 2021-2027: 5/Ένισχυση της Χωρικής Συνοχής των νησιών της Περιφέρειας μέσω ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών και με την συμμετοχή των

		<p>πολιτών' (ΕΤΠΑ) (κυρίως), (ΕΜΜΕΣΑ)</p> <p>1/Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας, με αύξηση του μεγέθους και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, κυρίως μέσω και της έξυπνης εξειδίκευσης' (ΕΤΠΑ) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>4B/΄Κοινωνική Ένταξη και Αντιμετώπιση της Φτώχειας' (ΕΚΤ+) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>Με τις οποίες δημιουργείται ειδικός διαχωρισμός στην ενεργοποίηση υποδράσεων όπου απαιτείται ή και εφαρμογή ειδικών όρων στα Τεχνικά Δελτία Υποδράσεων.</p>
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις κοινοτικές στρατηγικές
Α/Α 3.4	ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΖΕΙΣ	<p>Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από τις βασικές Ευρωπαϊκές Στρατηγικές: 'Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία', με τις επιμέρους Στρατηγικές 'από το Αγρόκτημα στο Πιάτο' και 'Κυκλική Οικονομία, καθώς και τη 'Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030 (SDGs)' και το 'Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις Αγροτικές Περιοχές' Οι παραπάνω διασυνδεδεμένες ευρωπαϊκές στρατηγικές εκφράζονται μέσα από τους προτεινόμενους αναπτυξιακούς στόχους και τις προτεινόμενες παρεμβάσεις της Τ.Α.Σ.: Ανθεκτικότητα, κλιματική ουδετερότητα, μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος, προστασία οικοσυστημάτων και βιοποικιλότητας, βιώσιμα προϊόντα & υπηρεσίες, βιώσιμη διατροφή/γαστρονομία, ψηφιακή και πράσινη καινοτομία, δίκτυα και συνεργασίες, ψηφιοποίηση και έξυπνη εξειδίκευση, πράσινες αλυσίδες αξίας, συνεργατισμός και συμμετοχικότητα.</p>

1.3.7 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4. "ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ-ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ-ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ"

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΤΔ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΣ ΚΑΠ	[ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ (ΕΝΤΟΣ Θ.Σ.) ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΩΤ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ].	ΙΕΡΑΡΧΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ
4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΘΣ-7	Κίνητρα ενίσχυσης συνεργασιών ομοειδών επιχειρήσεων και δια-τομεακών συνεργασιών με στόχο την δημιουργία τοπικών αλυσίδων αξίας, αύξησης της εξωστρέφειας και την αποτελεσματικότερης προώθησης των προϊόντων σε στοχευμένες αγορές.	18	7.1
	ΘΣ-7	Υποστήριξη συνεργασίας ομοειδών ΜΜΕ για την κοινή χρήση πόρων με στόχο την αύξηση της τυποποίησης και την πιστοποίηση των προϊόντων τους. Αύξηση της αναγνωρισιμότητας των προϊόντων μέσα από τη δημιουργία κοινού αφηγήματος και εξωστρέφειας.	20	7.1
	ΘΣ-7	Εκπαίδευση και απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού σε νέες δεξιότητες στους τομείς της πράσινης ενέργειας, του βιώσιμου τουρισμού και της γαλαζίας οικονομίας	27	7.2, 2.1, 2.2, 2.3
	ΘΣ-7	Υποστήριξη συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων για την εισαγωγή καινοτομίας στην παραγωγή προϊόντων και την διαχείριση των βιο-αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής βιο-οικονομίας	28	7.1, 7.2, 1.7
	ΘΣ-7	Κίνητρα δικτύωσης φορέων για την περιβαλλοντική προστασία, την προώθηση υγιεινής διατροφής και τη μείωση σπατάλης τροφίμων.	29	7.2, 1.7
	ΘΣ-7	Κίνητρα ανάπτυξης έξυπνων στρατηγικών (smart village strategies) για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την ενεργειακή ασφάλεια, την αξιοποίηση αποβλήτων μέσω της ενδυνάμωσης των τοπικών κοινωνιών.	33	7.3
	ΘΣ-1	Μεταφορά γνώσης/επιμόρφωση ομάδων τοπικού πληθυσμού στην ανάπτυξη δεξιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης, βιοοικονομίας, κυκλικής οικονομίας, στο πρωτογενή και δευτερογενή τομέα).	11	2.1, 2.2
	ΘΣ-2	Μεταφορά γνώσης και αναβάθμιση δεξιοτήτων κυρίως ψηφιακών, στο τριτογενή τομέα με έμφαση στην βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.	14	2.3
	ΘΣ-3	Δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας, ειδικά ανέργων, μακροχρόνια ανέργων, νέων και νέων με υψηλή κατάρτιση και δράσεις mentoring. Αξιοποίηση της θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Λέσβου.	36	3.1, 2.1, 2.2, 2.3
	ΘΣ-6	Μεταφορά γνώσης και ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα, βελτίωση δεξιοτήτων στην άσκηση επιχειρηματικότητας με περιβαλλοντικό πρόσημο αξιοποιώντας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.	16	1.7. 2.1, 2.2, 2.3
	ΘΣ-2	Κίνητρα σε επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού για δικτυώσεις και συνεργασίες, με σκοπό την αύξηση της πληρότητας και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος	19	7.1, 7.2, 7.3
	ΘΣ-4	Συνεργασία φορέων για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών, για τη δημιουργία ποιοτικών υποδομών και την ενίσχυση της (κοινωνικής) επιχειρηματικότητας. (Smart Villages/smart islands)	38	3.1, 4.1, 7.2, 7.3
ΘΣ-4	Συνεργασία δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, ΜΚΟ για τη στήριξη του τοπικού πληθυσμού και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων	41	4.1, 3.1, 7.2, 7.3	

Στην παρούσα συγκυρία, η ανάπτυξη της Λέσβου έχει τη δυνατότητα να δώσει ιδιαίτερο βάρος στη καινοτομία, την τεχνολογική, την οργανωτική, την μεθοδολογική και στον ιδιωτικό τομέα και στο δημόσιο, ακόμη περισσότερο σε ενέργειες που διαμορφώνουν συνθήκες συνεργασίας, έξυπνης εξειδίκευσης, επιχειρηματικής ανακάλυψης και συνέργειες.

Το αναπτυξιακό αποτέλεσμα θα είναι μακροπρόθεσμα υψηλότερο αν σε αυτήν ακριβώς τη συγκυρία δοθεί προτεραιότητα στην παράλληλη ενίσχυση των αδύνατων κρίκων του τοπικού οικονομικού σχηματισμού, συνδέοντας τους με πιο δυναμικούς ώστε με οικονομίες κλίμακας να δοθεί μεγαλύτερη ενίσχυση στις προσπάθειες των τοπικών κοινοτήτων, δημιουργώντας έτσι ένα νέο ολοκληρωμένο περιβάλλον κινήτρων που θα οδηγήσει σε

μια αναπτυξιακή διαδικασία λιγότερο ευάλωτη σε συνθήκες κρίσης αλλά και στις παγκόσμιες συνθήκες μεταβλητότητας.

Αναμφισβήτητα, η αδέσμευτη ατομική πρωτοβουλία και ο θεσμός της ελεύθερης αγοράς είναι εξαιρετικά αποτελεσματικοί μηχανισμοί στις περιπτώσεις που το ζητούμενο είναι η εκμετάλλευση των ευκαιριών πραγματοποίησης ιδιωτικού κέρδους. Σε πολλές περιπτώσεις όμως, είναι δύσκολο να επιτευχθεί παράλληλα η προστασία των κοινωνικών πόρων, ανθρώπινων ή φυσικών. Η εμπειρία δείχνει ότι, σε όσες περιοχές η τουριστική ανάπτυξη αφέθηκε στις δυνάμεις της αγοράς και μόνο, το αποτέλεσμα, από κοινωνική σκοπιά, υπήρξε αμφιλεγόμενο. Τάσεις προς την ίδια κατεύθυνση παρατηρούνται και στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης.

Ο προσεκτικός σχεδιασμός, έχει την δυνατότητα να ωθήσει την αναπτυξιακή διαδικασία. Η ύπαρξη δυνατότητας βέβαια, δεν εξασφαλίζει την αυτόματη κινητοποίηση των δυνάμεων της αγοράς, ειδικά όταν δεν έχει επιτευχθεί, στον βαθμό που απαιτείται, η κρίσιμη μάζα της ανάλογης επιχειρηματικότητας. Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι στην περιοχή, όπως άλλωστε και στις περισσότερες περιοχές της χώρας, υπάρχει ανάγκη να ενισχυθεί η περιβάλλουσα αίσθηση που θα επέτρεπε την αξιοποίηση αναφυόμενων ευκαιριών που όμως δεν μπορούν να αποτελέσουν λύση όταν αξιοποιούνται από μεμονωμένες περιπτώσεις.

Ένα από τα βασικά στοιχεία της πραγματικής οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης του συνόλου των μικρών νησιωτικών κοινοτήτων με την ευρύτερη περιοχή στην οποία εντάσσονται, είναι η κατανομή του παραγόμενου Ακαθάριστου Προϊόντος και του Εισοδήματος στο σύνολο του τοπικού πληθυσμού, κατ' αναλογία των διατιθέμενων από τον καθένα παραγωγικών συντελεστών, που είναι κατά κύριο λόγο η εργασία και το κεφάλαιο.

Με αυτό ως δεδομένο, για την ανάπτυξη μιας περιοχής και όχι μόνο για την οικονομική της μεγέθυνση, απαιτείται, αφ' ενός η δημιουργία και εξασφάλιση των προϋποθέσεων πρόσβασης όλων των πολιτών της στην παραγωγική διαδικασία, αφ' ετέρου η εφαρμογή κανόνων δίκαιης και ισόμετρης κατανομής του παραγόμενου πλούτου. Στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης, από την αποτύπωση της παρούσας κατάστασης και την SWOT ανάλυση, αλλά ιδιαίτερα από την καταγραφή των απόψεων των κατοίκων, διαπιστώνεται ότι για σειρά ετών υφίστανται, πέρα από τις έντονες διαπεριφερειακές ανισότητες, και αναπτυξιακές ανισότητες στο εσωτερικό των νησιών.

Πρόκειται για ανισότητες, είτε μεταξύ των Δημοτικών Διαμερισμάτων από τα οποία αποτελούνται, είτε μεταξύ αγροτικών περιοχών, που βρίσκονται σε απόσταση από τα σημεία συσσώρευσης δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα τουριστικών.

Οι ανισότητες αυτές αφορούν τόσο σε οικονομικά μεγέθη, όσο και σε δημογραφικά, κοινωνικά, όπως πληθυσμιακές συγκεντρώσεις, ηλικιακή διάρθρωση, κατάσταση απασχόλησης και ανεργίας. Αποτέλεσμα αυτών των ανισοτήτων, πέραν των σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργούν, με διαφανόμενο τον κίνδυνο άμβλυνσης της συνοχής του κοινωνικό-οικονομικού ιστού, έως και αποδιάρθρωσής του, είναι και η καθυστέρηση της οικονομικής μεγέθυνσης του συνόλου του νομού της Λέσβου. Κύριος λόγος είναι η ύπαρξη παραγωγικών συντελεστών και κυρίως εργατικού δυναμικού σε αργία ή υποαπασχόληση, με συνέπεια τα χαμηλά εισοδήματα και την αδυναμία δημιουργίας πλούτου, φαινόμενο που οφείλεται τόσο στη μείωση του άμεσα παραγόμενου προϊόντος, όσο και στη μη δημιουργία πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων. Η ανάσχεση των ανισοτήτων, είτε τοπικά, είτε ευρύτερα, εξυπηρετείται από την ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, με εξειδίκευση σε δράσεις συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών φορέων, τοπικών φορέων και της επιχειρηματικής κοινότητας που διαχέονται στις περιοχές χαμηλής ανάπτυξης, όπου σήμερα υφίστανται αναξιοποίητοι φυσικοί, ανθρώπινοι και πολιτισμικοί πόροι και υπάρχει έλλειμμα βασικών τεχνικών και κοινωνικών υποδομών και στις περισσότερο αναπτυγμένες περιοχές.

Η Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική, καλείται να προβάλει δυναμικές λύσεις στην έννοια της άρσης των ανισοτήτων, διότι μπορεί μέσω της ανελκυστικής διαδικασίας να εντοπίζει δυνατότητες συνεργασιών, ευκαιρίες εξειδίκευσης επικέντρωση δράσεων και παρεμβάσεων με καινοτομία σε τοπικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη και τις προγραμματιζόμενες, σε μεγάλη κλίμακα, παρεμβάσεις των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για τις Υποδομές, την Αγροτική Ανάπτυξη την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, Ψηφιακή Σύγκλιση, Έξυπνη εξειδίκευση κ.α. οι οποίες προγραμματίζονται να υλοποιηθούν στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, η εξειδίκευση του ανωτέρω στόχου θα αποτυπωθεί με αντίστοιχη εστίαση των σχετικών παρεμβάσεων, μέσω δράσεων που θα υλοποιηθούν σε συμπληρωματικό επίπεδο.

Οραματικά για τη Λέσβο η διαμόρφωση στρατηγικής κατεύθυνσης και κινήτρων μπορεί να οδηγήσει σε Κυκλικά, έξυπνα και υγιή χωριά χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος βάσει των αρχών της κυκλικής οικονομίας ανάπτυξη υποδομών ενεργοποίησης της κυκλικότητας με χρήση καινοτόμων τεχνολογιών ψηφιοποίησης και

εφαρμογής προωθημένων συστημάτων συλλογής για επαναχρησιμοποίησης ροών υλικών/αποβλήτων, Χωριά τα οποία στηρίζουν την κοινωνική συνοχή και διαμορφώνουν συνθήκες ποιότητας ζωής.

Ομοίως η επιχειρηματικότητα σε συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα, ακαδημαϊκούς φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση και φορείς όπως τα επιμελητήρια, ΜΚΟ, και συλλογικούς φορείς, μπορούν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά εφόσον το επιλέξουν την αναπτυξιακή διαδικασία επιτυγχάνοντας οικονομίες κλίμακας και συνθήκες ανθεκτικότητας βασιζόμενοι στη δύναμη των πολλών.

Η Διαδικασία της συνεργασίας, της καινοτομίας και εξειδίκευσης μπορεί να εξυπηρετήσει:

Κίνητρα ενίσχυσης συνεργασιών ομοειδών επιχειρήσεων και δια-τομεακών συνεργασιών με στόχο την δημιουργία τοπικών αλυσίδων αξίας, αύξησης της εξωστρέφειας και την αποτελεσματικότερης προώθησης των προϊόντων σε στοχευμένες αγορές.

Υποστήριξη συνεργασίας ομοειδών ΜΜΕ για την κοινή χρήση πόρων με στόχο την αύξηση της τυποποίησης και την πιστοποίηση των προϊόντων τους. Αύξηση της αναγνωρισιμότητας των προϊόντων μέσα από τη δημιουργία κοινού αφηγήματος, "story telling" και εξωστρέφειας.

Εκπαίδευση και απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού σε νέες δεξιότητες στους τομείς της πράσινης ενέργειας, του βιώσιμου τουρισμού και της γαλάζιας οικονομίας.

Υποστήριξη συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων για την εισαγωγή καινοτομίας στην παραγωγή προϊόντων και την διαχείριση των βιο-αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής βιο-οικονομίας

Κίνητρα δικτύωσης φορέων για την περιβαλλοντική προστασία, την προώθηση υγιεινής διατροφής και τη μείωση σπατάλης τροφίμων.

Μεταφορά γνώσης/επιμόρφωση ομάδων τοπικού πληθυσμού στην ανάπτυξη δεξιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης, βιοοικονομίας, κυκλικής οικονομίας, στο πρωτογενή και δευτερογενή τομέα).

Μεταφορά γνώσης και αναβάθμιση δεξιοτήτων κυρίως ψηφιακών, στο τριτογενή τομέα με έμφαση στην βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας, ειδικά ανέργων, μακροχρόνια ανέργων, νέων και νέων με υψηλή κατάρτιση και δράσεις mentoring. Αξιοποίηση της θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Λέσβου.

Μεταφορά γνώσης και ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα, βελτίωση δεξιοτήτων στην άσκηση επιχειρηματικότητας με περιβαλλοντικό πρόσημο αξιοποιώντας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Κίνητρα σε επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού για δικτυώσεις και συνεργασίες, με σκοπό την αύξηση της πληρότητας και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος

Κίνητρα συνεργασίας δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, ΜΚΟ για τη στήριξη του τοπικού πληθυσμού και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Συνεργασία φορέων για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών, για τη δημιουργία ποιοτικών υποδομών και την ενίσχυση της (κοινωνικής) επιχειρηματικότητας.

Κίνητρα συνεργασίας μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων ομοειδών ή συμπληρωματικών προϊόντων με σκοπό τη διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας, την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και την ανάπτυξη και/ή εμπορία κοινών προϊόντων.

Κίνητρα συνεργασίας μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών τοπικών φορέων με σκοπό την διαμόρφωση και πραγματοποίηση δράσεων που αφορούν στην κοινωνική ή / και πολιτιστική ή / και περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση της περιοχής καθώς και δράσεων με σκοπό την προώθηση της υγιεινής διατροφής και της μείωσης σπατάλης τροφίμων.

Κίνητρα ανάπτυξης έξυπνων στρατηγικών (smart village strategies) για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την ενεργειακή ασφάλεια, την αξιοποίηση αποβλήτων μέσω της ενδυνάμωσης των τοπικών κοινωνιών.

Οι Έξυπνες Αναπτυξιακές Στρατηγικές αποτελούν αναγκαίο στοιχείο στη διαδρομή των Smart Villages, αποτελώντας παράλληλα, ένα πολύτιμο και μέχρι σήμερα αναξιοποίητο εργαλείο για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η εστίαση στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο μιας ευέλικτης, διαφανούς και συμμετοχικής διαδικασίας.

Η εκπόνηση και η υλοποίηση σχετικών Στρατηγικών είναι πλήρως εναρμονισμένη με την αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στοχεύει σε μια σύγχρονη, ψηφιακή, αποδοτική ως προς τη χρήση πόρων και ανταγωνιστική οικονομία, καθώς και μια κλιματικά ουδέτερη Ευρωπαϊκή επικράτεια.

Οι Έξυπνες Αναπτυξιακές Στρατηγικές και η εφαρμογή των έξυπνων λύσεων που ενδέχεται να προτείνουν, αναμένεται να αποτελέσουν κινητήριο μοχλό για τις αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, ως προς:

- Την αναβάθμιση της εξυπηρέτησης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων,
- Τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος,
- Τη βελτίωση της ανθεκτικότητας τους και
- Την ανάδειξη της ελκυστικότητάς τους.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες και οι έξυπνες λύσεις μπορούν να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, τη συγκέντρωση και εκμετάλλευση μεγάλων δεδομένων ή καινοτομιών που σχετίζονται με τη χρήση του Διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT).

Έξυπνες λύσεις, φιλικές προς το περιβάλλον και οικονομικά ελκυστικές, που πέραν της πρωτογενούς παραγωγής (γεωργοκτηνοτροφία ακριβείας – π.χ. μηχανισμοί ελέγχου της υγρασίας εδάφους, μετεωρολογικοί σταθμοί κ.α.), μπορούν να συνεισφέρουν λύσεις σε σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Ενδεικτικά παραδείγματα έξυπνων λύσεων:

- Η έξυπνη παρακολούθηση βασικών παθολογικών παραμέτρων – e-health. Η τηλε-παρακολούθηση παραμέτρων στους ανθρώπους, κυρίως στους ηλικιωμένους, όπως το βάρος, η αρτηριακή πίεση, ο καρδιακός ρυθμός, η γλυκόζη αίματος, η οξύμετρία και η θερμοκρασία του σώματος είναι υψίστης σημασίας, καθώς σχετίζονται άμεσα με την παθολογία, ευθύνονται σε σημαντικό ποσοστό για τη θνησιμότητα και τη νοσηρότητα και, ως εκ τούτου, αντιπροσωπεύουν σχετικό οικονομικό κόστος για το Εθνικό Σύστημα Υγείας.
- Η έξυπνη ενεργειακή διαχείριση – smart energy (π.χ. οι Ενεργειακές Κοινότητες, δηλαδή συνεταιριστικά ενεργειακά πάρκα, που θα μπορούν να προσφέρουν ενέργεια στους κατοίκους τους και τις επιχειρήσεις τους με ελάχιστο κόστος. Παρέχετε η δυνατότητα επιχορήγησης από την «ενεργειακή κοινότητα» του κόστους της ενέργειας μιας νέας οικογένειας ή μιας νέας επιχείρησης που εγκαθίσταται στην περιοχή). Περιλαμβάνεται ακόμα ο έξυπνος οδικός φωτισμός – smart lighting (π.χ. led φωτισμός με ρυθμιζόμενη μειωμένη ένταση κατά τη διάρκεια της νύκτας),
- Η έξυπνη διαχείριση των υδάτινων πόρων και της υδρομέτρησης (τηλεμετρία) – smart water management και
- Η έξυπνη διαχείριση της βιώσιμης κινητικότητας και την ανάλυση κυκλοφοριακών συνθηκών – smart mobility, περιλαμβανομένων της έξυπνης στάθμευσης των οχημάτων – smart parking και της προώθησης της ηλεκτροκίνησης – EVs
- Η έξυπνη διαχείριση των δασών, π.χ. με την ανάπτυξη εφαρμογών στο δίκτυο Περιηγητικών Διαδρομών έτσι ώστε αυτά να καταστούν προορισμός σε άτομα με προβλήματα κινητικότητας ή με την ανάπτυξη εφαρμογών για τον έγκαιρο εντοπισμό συνθηκών πυρκαγιάς ή και πυρκαγιάς, προσομοίωσης της πορείας μια πυρκαγιάς κ.α.
- Η έξυπνη διαχείριση των απορριμμάτων – Smart waste management.

Η μεθοδολογική προσέγγιση της χρηματοδότησης παρεμβάσεων «Έξυπνων Αγροτικών Περιοχών», η προτεινόμενη μεθοδολογία μπορεί να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Εκπόνηση σχεδίου δράσης εστιασμένου στην αντιμετώπιση ενός ή περισσότερων προβλημάτων της περιοχής, όπου να καταγράφονται οι εξειδικευμένες ανάγκες και προτεραιότητες, οι ενέργειες και τα αναμενόμενα αποτελέσματα και η οικονομική βιωσιμότητα των προτάσεων.
- Πραγματοποίηση σχετικών δαπανών. Σχεδιασμός και προμήθεια απαραίτητου εξοπλισμού και επενδύσεων.
- Προώθηση και προβολή. Διάχυση των δυνατοτήτων που προσφέρονται. Δράσεις Πληροφόρησης, ενημέρωσης, εκπαίδευσης, ευαισθητοποίησης και εμπύχωσης της συμμετοχής του κοινού / των πολιτών.
- Εφαρμογή – Παρακολούθηση – Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

Η διαδικασία προσέγγισης συνεργατικών δράσεων με καινοτομία, έξυπνη εξειδίκευση και επιχειρηματική ανακάλυψη σε μικρο-περιοχές όπως η Λέσβος έχει ως καθοριστικό προαπαιτούμενο τη δημιουργία κρίσιμης μάζας σε εδαφικό επίπεδο και η συνέργειες πλέον είναι καθοριστικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της Λέσβου σε υπερτοπική κλίμακα, οι συνέργειες δεν θα πρέπει να περιορίζονται σε στενό γεωγραφικό χώρο ή σε περιορισμένους τομείς αλλά θα πρέπει να ενισχύεται η "ευφάνταστη συνέργια" και πρέπει να υπάρξει εντατική προσπάθεια η ΤΑΣ να στηρίξει την μεταφορά γνώσης για μειωθούν αντιστάσεις που παρατηρούνται σε συντηρητικές κοινωνίες και την ομαλή εισαγωγή καινοτομιών.

Η ΟΤΔ παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ της ΟΤΔ και των φορέων της περιοχής και του τοπικού πληθυσμού, την ενίσχυση των κοινών αξιών και της τοπικής ταυτότητας και συμβάλει στην προώθηση της καινοτομίας και της συνεργασίας αλλά και τη διαχείριση συγκρούσεων. Η φιλοσοφία LEADER παρέχει βελτιωμένα αποτελέσματα και επιπτώσεις πολιτικής μέσω της καλύτερης ποιότητας των έργων που υλοποιούνται.

Οι παρεμβάσεις LEADER κατά βάσει λειτουργούν συμπληρωματικά μεταξύ τους στην τοπική ανάπτυξη, χαρακτηρίζονται σε αρκετές περιπτώσεις ως καινοτόμες, ικανοποιούν τις τοπικές ανάγκες, συνεπώς διαμορφώνονται συνθήκες συλλογικότητας και καλύτερης βιωσιμότητας, ενισχύοντας την απασχόληση στις αγροτικές περιοχές και συμβάλλοντας με θετικό τρόπο σε πολύπλοκες στρατηγικές όπως η στρατηγικές για την κλιματική αλλαγή, την βιοποικιλότητα, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, το μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές, Farm to Fork, κ.α.

Η ΤΑΣ συμπληρώνεται αποτελεσματικά με τη κινητικότητα ιδεών και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη των συνεργασιών της ΟΤΔ και των φορέων της περιοχής με άλλες ΟΤΔ ή φορείς σε Ευρωπαϊκό και περιφερειακό επίπεδο. Οι διακρατικές και διαπεριφερειακές συνεργασίες από τις οποίες έμμεσα ωφελούνται συνολικά φορείς και κάτοικοι της περιοχής αποτελούν το ιδανικό πεδίο για τη σφυρηλάτηση των απαραίτητων διασυνδέσεων μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ, της επιχειρηματικότητας, των ερευνητικών κέντρων, των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των πολιτών. Η ΤΑΣ πρέπει να είναι περισσότερο διασυνδεδεμένη με περιοχές έξω από τα στενά όρια της περιοχής παρέμβασης.

Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούμε να εξασφαλίσουμε τη δημιουργία αξιακών αλυσίδων σε ολόκληρη την περιοχή της Λέσβου και να αποτρέψουμε περιττές αλληλεπικαλύψεις προγραμματικού σχεδιασμού.

1.3.8 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ- ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4. "ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ-ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ-ΚΑΙΝΟΜΙΑ"

	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης / συμπληρωματικότητας με το ΣΣ ΚΑΠ και τις ανάγκες αυτού.
A/A 4.1.	. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	<p>Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από τον οριζόντιο στόχο: Ενίσχυση γνώσης, καινοτομίας και ψηφιοποίηση της αγροτικής οικονομίας.:</p> <p>Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται έμμεσα ή άμεσα με: Ανθεκτικότητα, οικονομική βιωσιμότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα/τεχνολογία/ψηφιοποίηση, αλυσίδες αξίας,-έξυπνη εξειδίκευση, συνεργασίες και δίκτυα, βιώσιμη ενέργεια, ποιοτικά προϊόντα και υπηρεσίες, αύξηση παραγωγικότητας, βιώσιμη ανάπτυξη, βιοποικιλότητα, υποστήριξη νέων και ισότητα φύλων, κοινωνική ένταξη, ενίσχυση κοινωνικού κεφαλαίου αγροτικών κοινοτήτων άρση αποκλεισμών, βιοοικονομία και ενθάρρυνση για την ανταλλαγή γνώσεων, καινοτομίας και εξωστρέφεια στις αγροτικές περιοχές.</p>
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές εθνικές στρατηγικές
A/A 4.2.	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	<p>Εθνικός Σχεδιασμός (ΕΣΠΑ 2021-2027)</p> <p>Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα με τον Εθνικό Σχεδιασμό (ΕΣΠΑ 2021-2027).), ο οποίος συνδέεται άμεσα με το Έξυπνο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Έλλάδα 2.0' και δομείται γύρω από τους ειδικούς στόχους ΣΠ1, ΣΠ2, ΣΠ4 για μια εξυπνότερη, πιο πράσινη και πιο κοινωνική Ευρώπη, μέσω της προώθησης του έξυπνου,πράσινου οικονομικού μετασχηματισμού, και τον Ειδικό Στόχο Δίκαιης Μετάβασης μέσω της υποστήριξης καθαρής ενέργειας, έξυπνης αγροτικής παραγωγής, βιώσιμου τουρισμού και της εκπαίδευσης.</p> <p>Επιπλέον αντλεί στοιχεία από την εξειδίκευση των υπόλοιπων ειδικών στόχων και σχετίζεται έμμεσα ή άμεσα με: Ανθεκτικότητα, ψηφιακό μετασχηματισμό, επιχειρηματική καινοτομία, κυκλική οικονομία, βιώσιμη ανάπτυξη, εξωστρέφεια, συνεργασίες και δίκτυα, ανάπτυξη τουριστικού οικοσυστήματος και αλυσίδων αξίας, εξοικονόμηση νερού και ενέργειας, προσαρμογή δεξιοτήτων και υποστήριξη νέων και ανέργων στην απασχόληση, ενίσχυση του φυσικού και κοινωνικού κεφαλαίου των αγροτικών και παράκτιων νησιωτικών περιοχών, έξυπνη παραγωγή και εξειδίκευση.</p>
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις λοιπές περιφερειακές στρατηγικές
A/A 4.3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	<p>ΠΕΠ 2021-2027 και RIS3 Β.ΑΙΓΑΙΟΥ</p> <p>Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου βασίζεται σε τέσσερεις άξονες: καινοτομία και επιχειρηματικότητα, αγροδιατροφή, τουρισμός-φύση-πολιτισμός και ίσες ευκαιρίες οι οποίοι αντανακλούν τόσο τους θεματικούς στόχους της Τ.Α.Σ., όσο και τον οριζόντιο στόχο για άρση των ανισοτήτων. Επιπλέον συνδυαστικό κρίκο με τη Τ.Α.Σ αποτελεί η ενσωμάτωση ψηφιακού μετασχηματισμού, εξειδίκευσης και εξωστρέφειας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομικών δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας για επιχειρήσεις που αξιοποιούν τοπικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους.</p> <p>Άμεση συσχέτιση υπάρχει με τις παρακάτω προτεραιότητες του ΠΕΠ</p>

		<p>Β.ΑΙΓΑΙΟΥ:</p> <p>5/Ένισχυση της Χωρικής Συνοχής των νησιών της Περιφέρειας μέσω ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών και με την συμμετοχή των πολιτών' (ΕΤΠΑ) (κυρίως), (ΕΜΜΕΣΑ)</p> <p>1/Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας, με αύξηση του μεγέθους και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, κυρίως μέσω και της έξυπνης εξειδίκευσης' (ΕΤΠΑ) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>4B/΄Κοινωνική Ένταξη και Αντιμετώπιση της Φτώχειας' (ΕΚΤ+) (ΑΜΕΣΑ)</p> <p>Με τις οποίες δημιουργείται ειδικός διαχωρισμός στην ενεργοποίηση υποδράσεων όπου απαιτείται ή και εφαρμογή ειδικών όρων στα Τεχνικά Δελτία Υποδράσεων.</p>
	Τοπική Στρατηγική	Στοιχεία συσχέτισης/ συμπληρωματικότητας με τις κοινοτικές στρατηγικές
A/A 4.4	. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	<p>Η Τ.Α.Σ. σχετίζεται άμεσα και δομείται γύρω από τις βασικές Ευρωπαϊκές Στρατηγικές: 'Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία', με τις επιμέρους Στρατηγικές 'από το Αγρόκτημα στο Πιάτο' και 'Κυκλική Οικονομία, καθώς και τη 'Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030 (SDGs)' και το 'Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις Αγροτικές Περιοχές'. Οι παραπάνω διασυνδεδεμένες ευρωπαϊκές στρατηγικές εκφράζονται μέσα από τους προτεινόμενους αναπτυξιακούς στόχους και τις προτεινόμενες παρεμβάσεις της Τ.Α.Σ.: Κλιματική ουδετερότητα, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πράσινες μεταφορές, προστασία οικοσυστημάτων και βιοποικιλότητας, ασφαλή και ανταγωνιστικά προϊόντα, βιώσιμη διατροφή, μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος, κυκλική οικονομία, ψηφιακή και πράσινη καινοτομία, δίκτυα και συνεργασίες, ψηφιοποίηση και έξυπνη εξειδίκευση, έξυπνα χωριά, βιώσιμες αλυσίδες αξίας, αλληλοτροφοδότηση τομέων, συμβίωση και ανάπτυξη δεξιοτήτων στο πλαίσιο της κυκλικής βιοοικονομίας και βιώσιμου τουρισμού, ψηφιακές δεξιότητες, μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Η βελτίωση των ανθρώπινων δεξιοτήτων, η αύξηση της απασχολησιμότητας, αλλά και η ισότιμη πρόσβαση και η συμπεριληπτικότητα διατρέχουν τους θεματικούς στόχους της Τ.Α.Σ. και δημιουργούν τις συνθήκες για αξιοποίηση των ευκαιριών τοπικών δυνατοτήτων και στηρίζουν την βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.</p>

1.4 ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	Θ.Σ.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΘΟΥΝ	
1	Ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας	1.1 Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή γεωργικών προϊόντων	1ος: Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)	# Αφορά μόνο ποιοτικό εκσυγχρονισμό σε συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων # Αφορά Ίδρυση Μόνο από Νέους έως 35 ετών σε συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων	1	ΘΣ1-1	Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7
					2	ΘΣ1-3	Ενίσχυση παραγωγής και τυποποίησης προϊόντων αγροδιατροφής υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πιστοποίηση ποιότητας και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους για βελτιστοποίηση της ανταγωνιστικότητας τους.	1.1, 1.2
					3	ΘΣ1-4	Ενίσχυση της εξωστρέφειας των τοπικών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και ενίσχυση της γαστρονομίας ως εργαλείου προσέλκυσης τουριστικού ενδιαφέρον (αλληλοτροφοδότηση τομέων).	1.1, 1.2
					4	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
		1.2 Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή μη γεωργικών προϊόντων	1ος: Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)	# Αφορά μόνο ποιοτικό εκσυγχρονισμό σε συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων # Αφορά Ίδρυση Μόνο από Νέους έως 40 ετών σε συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων	1	ΘΣ1-1	Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7
					2	ΘΣ1-3	Ενίσχυση παραγωγής και τυποποίησης προϊόντων αγροδιατροφής υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πιστοποίηση ποιότητας και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους για βελτιστοποίηση της ανταγωνιστικότητας τους.	1.1, 1.2
					3	ΘΣ1-4	Ενίσχυση της εξωστρέφειας των τοπικών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και ενίσχυση της γαστρονομίας ως εργαλείου προσέλκυσης τουριστικού ενδιαφέρον (αλληλοτροφοδότηση τομέων).	1.1, 1.2
					4	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
		1.3 Ενίσχυση μονάδων του δασοοικονομικού τομέα	1ος: Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)	# Δεν ενεργοποιείται διότι δεν διαπιστώνεται κρίσιμη μάζα διαχείρισης δασοοικονομικού τομέα.	1	ΘΣ1-1	Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7
					2	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
		1.4 Ενίσχυση επιχειρήσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας και παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση	1ος: Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)	# Ίδρυση: Μόνο οι νέοι κάτω των 40 ετών # Εκσυγχρονισμός - μετεγκατάσταση: Το σύνολο του πληθυσμού και περιοχής	1	ΘΣ1-1	Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7
					2	ΘΣ1-6	Ειδικά κίνητρα για νέους και γυναίκες και για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες για την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον τομέα της χειροτεχνίας, της βιοτεχνίας και της παραγωγής προϊόντων μετά την 1η μεταποίηση.	1.4
					3	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
		1.5 Ενίσχυση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου	2ος: Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής	# Ίδρυση: Δεν ενεργοποιείται ίδρυση επιχειρήσεων διανυκτέρευσης, εξαίρονται τα camping/επιχειρήσεις οργανωμένης κατασκήνωσης και επιχειρήσεις εναλλακτικού τουρισμού. # Ίδρυση: Δεν ενεργοποιείται ίδρυση κέντρων εστίασης και αναψυχής. # Εκσυγχρονισμός - μετεγκατάσταση: Μόνο ποιοτικός εκσυγχρονισμός με κριτήρια επιλογής που θα διαμορφωθούν στη πρόσκληση για επιχειρήσεις έως 40 κλίνες και για κέντρα εστίασης σε συγκεκριμένους ΚΑΔ (ταβέρνες)	1	ΘΣ2-1	Ενίσχυση νεανικής επιχειρηματικότητας, ίδρυση (από νέους), ποιοτικός εκσυγχρονισμός (συνολικά) επιχειρήσεων στο τριτογενή τομέα, έμφαση σε ποιοτικό τουρισμό, μείωση ενεργειακού αποτυπώματος, δράσεις για μείωση σπατάλης τροφίμων στο τουρισμό.	1.5, 1.6, 1.7, 7.2
					2	ΘΣ2-2	Αξιοποίηση τουριστικών πόρων μέσω ανάπτυξης/διασύνδεσης με θεματικές – βιωματικές μορφές τουρισμού, ανάπτυξη πολιτιστικών δημιουργικών βιομηχανιών (ιαματικός, περιηγητικός, καταδυτικός κ.α.)	1.5, 1.6, 5.1, 5.2
					3	ΘΣ2-5	Αναβάθμιση με ποιοτικό εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων εστίασης που διαφοροποιούνται αξιοποιώντας τοπικά υλικά και τοπική γαστρονομία.	1.5
					4	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
		1.6 Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών	2ος: Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής	# Ίδρυση: Μόνο οι νέοι κάτω των 40 ετών # Εκσυγχρονισμός - μετεγκατάσταση: Ενεργοποιείται στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης για επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών που προσδιορίζονται βάση ΚΑΔ και κριτηρίων ποιοτικού εκσυγχρονισμού στη πρόσκληση.	1	ΘΣ2-1	Ενίσχυση νεανικής επιχειρηματικότητας, ίδρυση (από νέους), ποιοτικός εκσυγχρονισμός (συνολικά) επιχειρήσεων στο τριτογενή τομέα, έμφαση σε ποιοτικό τουρισμό, μείωση ενεργειακού αποτυπώματος, δράσεις για μείωση σπατάλης τροφίμων στο τουρισμό.	1.5, 1.6, 1.7, 7.2
					2	ΘΣ2-2	Αξιοποίηση τουριστικών πόρων μέσω ανάπτυξης/διασύνδεσης με θεματικές – βιωματικές μορφές τουρισμού, ανάπτυξη πολιτιστικών δημιουργικών βιομηχανιών (ιαματικός, περιηγητικός, καταδυτικός κ.α.)	1.5, 1.6, 5.1, 5.2
					3	ΘΣ2-3	Ενίσχυση ίδρυσης νέων και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων επιχειρήσεων παροχής βασικών υπηρεσιών στα χωριά της Λέσβου με στόχο την βελτίωση της ελκυστικότητας τους.	1.6
					4	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
		1.7 Εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, ενίσχυση βιο-οικονομίας και κυκλικής οικονομίας	1ος: Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή) και 2ος: Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής	# Εκσυγχρονισμός για υφιστάμενες επιχειρήσεις και με κριτήριο επιλεξιμότητας και επιλογής ειδική μελέτη που θα τεκμηριώνει ποσοστό εξοικονόμησης ενέργειας και νερού. # Εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων που τεκμηριώνουν ενέργειες βιο-οικονομίας και κυκλικής οικονομίας και μόνο για δαπάνες που αφορούν αυτές τις ενέργειες.	1	ΘΣ1-1	Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7
					2	ΘΣ1-2	Ενίσχυση επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα για την μείωση εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα, μείωση ενεργειακής κατανάλωσης και κατανάλωσης νερού και ορθολογική διαχείριση πόρων.	1.7
					3	ΘΣ2-1	Ενίσχυση νεανικής επιχειρηματικότητας, ίδρυση (από νέους), ποιοτικός εκσυγχρονισμός (συνολικά) επιχειρήσεων στο τριτογενή τομέα, έμφαση σε ποιοτικό τουρισμό, μείωση ενεργειακού αποτυπώματος, δράσεις για μείωση σπατάλης τροφίμων στο τουρισμό.	1.5, 1.6, 1.7, 7.2
					4	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
					5	ΘΣ6-3	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	1.7, 7.1, 7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3
					6	ΘΣ6-5	Μεταφορά γνώσης και ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα, βελτίωση δεξιοτήτων στην άσκηση επιχειρηματικότητας με περιβαλλοντικό πρόσημο αξιοποιώντας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.	1.7, 2.1, 2.2, 2.3
					7	ΘΣ7-3	Κίνητρα δικτύωσης φορέων για την περιβαλλοντική προστασία, την προώθηση υγιεινής διατροφής και τη μείωση σπατάλης τροφίμων.	7.2, 1.7
8	ΘΣ7-4				Υποστήριξη συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων για την εισαγωγή καινοτομίας στην παραγωγή προϊόντων και την διαχείριση των βιο-αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής βιο-οικονομίας	7.1, 7.2, 1.7		
2	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού	2.1 Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 1-γενή τομέα	1ος: Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)	# Δράσεις μεταφοράς γνώσης, Ψηφιακός μετασχηματισμός/ψηφιακές δεξιότητες: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης για υφιστάμενους επιχειρηματίες (μικρές/πολύ μικρές επιχειρήσεις) # Δράσεις μεταφοράς γνώσης, Πρωτογενής/Δευτερογενής/Τριτογενής Τομέας : Για υφιστάμενες επιχειρήσεις	1	ΘΣ1-5	Μεταφορά γνώσης/επιμόρφωση ομάδων τοπικού πληθυσμού στην ανάπτυξη δεξιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης, βιοοικονομίας, κυκλικής οικονομίας, στο πρωτογενή και δευτερογενή τομέα).	2.1, 2.2
					2	ΘΣ3-3	Δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας, ειδικά ανέργων, μακροχρόνια ανέργων, νέων και νέων με υψηλή κατάρτιση και δράσεις mentoring. Αξιοποίηση της θερμοκατιδάς επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Λέσβου.	3.1, 2.1, 2.2, 2.3
					3	ΘΣ6-3	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	1.7, 7.1, 7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3
					4	ΘΣ6-4	Ενίσχυση φορέων για έργα πράσινων με σκοπό την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της ευαλωτότητας του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά από πυρκαγιές, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα.	6.1, 6.2, 2.1, 2.2, 2.3
					5	ΘΣ6-5	Μεταφορά γνώσης και ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα, βελτίωση δεξιοτήτων στην άσκηση επιχειρηματικότητας με περιβαλλοντικό πρόσημο αξιοποιώντας και τον	1.7, 2.1, 2.2, 2.3

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	Θ.Σ.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΘΟΥΝ	
		2.2 Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 2-γενή τομέα	1ος: Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)	με έμφαση στο ποίότητα, εξωστρέφεια, βιο-οικονομία, περιβάλλον και καινοτομία/έξυπνη εξειδίκευση # βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές / επισκέψεις σε άλλες περιοχές ή δραστηριότητες επίδειξης & ενημέρωσης καλών πρακτικών στο σύνολο των τομέων.		ψηφιακό μετασχηματισμό.		
					1	ΘΣ1-5	Μεταφορά γνώσης/επιμόρφωση ομάδων τοπικού πληθυσμού στην ανάπτυξη δεξιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης, βιοοικονομίας, κυκλικής οικονομίας, στο πρωτογενή και δευτερογενή τομέα).	2.1, 2.2
					2	ΘΣ3-3	Δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας, ειδικά ανέργων, μακροχρόνια ανέργων, νέων και νέων με υψηλή κατάρτιση και δράσεις mentoring. Αξιοποίηση της θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Λέσβου.	3.1, 2.1, 2.2, 2.3
					3	ΘΣ6-3	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	1.7, 7.1, 7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3
					4	ΘΣ6-4	Ενίσχυση φορέων για έργα πράσινων υποδομών με σκοπό την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της ευαλωτότητας του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά από πυρκαγιές, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα.	6.1, 6.2, 2.1, 2.2, 2.3
					5	ΘΣ6-5	Μεταφορά γνώσης και ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα, βελτίωση δεξιοτήτων στην άσκηση επιχειρηματικότητας με περιβαλλοντικό πρόσημο αξιοποιώντας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.	1.7, 2.1, 2.2, 2.3
		6	ΘΣ7-6	Εκπαίδευση και απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού σε νέες δεξιότητες στους τομείς της πράσινης ενέργειας, του βιώσιμου τουρισμού και της γαλάζιας οικονομίας	7.2, 2.1, 2.2, 2.3			
		2.3 Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 3-γενή τομέα	2ος: Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής		1	ΘΣ2-4	Μεταφορά γνώσης και αναβάθμιση δεξιοτήτων κυρίως ψηφιακών, στο τριτογενή τομέα με έμφαση στην βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.	2.3
					2	ΘΣ3-3	Δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας, ειδικά ανέργων, μακροχρόνια ανέργων, νέων και νέων με υψηλή κατάρτιση και δράσεις mentoring. Αξιοποίηση της θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Λέσβου.	3.1, 2.1, 2.2, 2.3
					3	ΘΣ6-3	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	1.7, 7.1, 7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3
					4	ΘΣ6-4	Ενίσχυση φορέων για έργα πράσινων υποδομών με σκοπό την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της ευαλωτότητας του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά από πυρκαγιές, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα.	6.1, 6.2, 2.1, 2.2, 2.3
					5	ΘΣ6-5	Μεταφορά γνώσης και ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα, βελτίωση δεξιοτήτων στην άσκηση επιχειρηματικότητας με περιβαλλοντικό πρόσημο αξιοποιώντας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.	1.7, 2.1, 2.2, 2.3
6	ΘΣ7-6				Εκπαίδευση και απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού σε νέες δεξιότητες στους τομείς της πράσινης ενέργειας, του βιώσιμου τουρισμού και της γαλάζιας οικονομίας	7.2, 2.1, 2.2, 2.3		
3	Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού	3.1 Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού (παιδικό σταθμό, χώροι άθλησης, πολιτιστικά κέντρα κ.λπ.)	3ος: Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων	# Με δικαιούχους μόνο Συλλογικούς φορείς με σχετικό καταστατικό σκοπό, στο πλαίσιο της διαφοροποίησης με τις επιλέξιμες υποδράσεις του τομεακού προγράμματος, Βόρειο Αιγαίο 2021-2027	1	ΘΣ3-1	Ενίσχυση υποδομών για παροχή κοινωνικής μέριμνας και προστασίας σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και δράσεις καταπολέμησης της ένδειας.	3.1, 3.2
					2	ΘΣ3-3	Δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, απασχολησιμότητας, ειδικά ανέργων, μακροχρόνια ανέργων, νέων και νέων με υψηλή κατάρτιση και δράσεις mentoring. Αξιοποίηση της θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων του Επιμελητηρίου Λέσβου.	3.1, 2.1, 2.2, 2.3
					3	ΘΣ3-4	Υποδομές για κοινωνική δραστηριότητα και εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού.	3.1, 3.2
					4	ΘΣ3-5	Υποδομές παροχής υπηρεσιών για την ένταξη στη κοινωνικο-οικονομική ζωή της περιοχής αιτούντων ασύλου, δικτύωσης και συνεργασίες.	3.1, 7.2
					5	ΘΣ4-3	Συνεργασία φορέων για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών, για τη δημιουργία ποιοτικών υποδομών και την ενίσχυση της (κοινωνικής) επιχειρηματικότητας. (Smart Villages/smart islands)	3.1, 4.1, 7.2, 7.3
		3.2 Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενσωμάτωση προσφύγων / μεταναστών	3ος: Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων	# Με δικαιούχους μόνο Συλλογικούς φορείς με σχετικό καταστατικό σκοπό, στο πλαίσιο της διαφοροποίησης με τις επιλέξιμες υποδράσεις του τομεακού προγράμματος, Βόρειο Αιγαίο 2021-2027	1	ΘΣ3-2	Δράση κοινωνικής ένταξης και προστασίας ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ΑΜΕΑ, ρομά, αιτούντων άσυλο, αστέγων)	3.2
2	ΘΣ3-6	Ενίσχυση δράσεων εθελοντισμού από συλλογικούς φορείς για την αναβάθμιση της κοινωνικής ζωής.	3.2, 7.2, 7.3					
3	ΘΣ4-2	Διασύνδεση φορέων και δημιουργία υποδομών για την ενσωμάτωση προσφύγων/μεταναστών στην τοπική αγορά εργασίας και ιδιαίτερα στον πρωτογενή γεωργικό τομέα	3.2, 7.2					
4	Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού	4.1 Έργα υποδομών μικρής κλίμακας	4ος: Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών / προσφύγων	Δεν Ενεργοποιείται η υποδράση στο πλαίσιο της συμπληρωματικότητας με τις επιλέξιμες υποδράσεις του ΤΑΠΤΟΚ, Βόρειο Αιγαίο 2021-2027, προτεραιότητα 5.	1	ΘΣ4-1	Υλοποίηση μικρών έργων και ενίσχυση υποδομών αναψυχής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής με έξυπνες προσαρμογές (σήμανση, ΔΙΚΤΥΟ περιηγητικών, περπατητικών και ορεινών ποδηλατικών διαδρομών)	4.1, 4.2, 7.2
					2	ΘΣ4-4	Συνεργασία δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, ΜΚΟ για τη στήριξη του τοπικού πληθυσμού και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων	4.1, 3.1, 7.2, 7.3
					3	ΘΣ4-5	Ενίσχυση δημιουργίας θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης για νέους και αξιοποίηση της θετικής εικόνας της Λέσβου, ως "Νησί της Αλληλεγγύης	4.1
					4	ΘΣ4-6	Ενίσχυση κοινόχρηστων υποδομών μικρής κλίμακας (υγείας, κοινωνικής μέριμνας, ύδρευσης κ.α) για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την εξυπηρέτηση των πολιτών στα χωριά της Λέσβου	4.1, 4.2
		4.2 Ενίσχυση υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικών πληροφοριών και λοιπών υποδομών μικρής κλίμακας	4ος: Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών / προσφύγων	# Ενεργοποιείται η υποδράση στο πλαίσιο της συμπληρωματικότητας με τις επιλέξιμες υποδράσεις του ΤΑΠΤΟΚ, Βόρειο Αιγαίο 2021-2027, προτεραιότητα 5, μόνο για ενέργειες βελτίωσης και επέκτασης του δικτύου Περιηγητικών Διαδρομών, και σήμανση οικισμών της περιοχής παρέμβασης στο πλαίσιο ειδικού σχεδίου σύνδεσης περιοχών.	1	ΘΣ4-1	Υλοποίηση μικρών έργων και ενίσχυση υποδομών αναψυχής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής με έξυπνες προσαρμογές (σήμανση, ΔΙΚΤΥΟ περιηγητικών, περπατητικών και ορεινών ποδηλατικών διαδρομών)	4.1, 4.2, 7.2
					2	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
					3	ΘΣ4-6	Ενίσχυση κοινόχρηστων υποδομών μικρής κλίμακας (υγείας, κοινωνικής μέριμνας, ύδρευσης κ.α) για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την εξυπηρέτηση των πολιτών στα χωριά της Λέσβου	4.1, 4.2
5	Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων	5.1 Ενίσχυση πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων	5ος: Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής	# Δικαιούχοι μόνο συλλογικοί φορείς με σχετικό καταστατικό σκοπό και οι εκδηλώσεις θα πρέπει ως κριτήριο επιλεξιμότητας να συνδέονται με τους τομείς της οικονομίας και να δημιουργούν αλυσίδες αξίας.	1	ΘΣ5-3	Υποστήριξη δικτύωσης και συνεργασίας φορέων για την διαμόρφωση και ανάδειξη ολοκληρωμένου πολιτιστικού αφηγήματος /προϊόντος/εικόνας της Λέσβου. Ενίσχυση συλλογικών φορέων για την ανάδειξη της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής ιδιαίτερα μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων που κεφαλαιοποιούν τα πλεονεκτήματα και την ιδιαίτερη ταυτότητα της περιοχής.	5.1
					2	ΘΣ5-5	Συνεργασία και δικτύωση πολιτιστικών φορέων για ανάπτυξη κοινών δράσεων, για την αναβάθμιση και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής και ανάδειξης νέων ιδεών με χρήση κοινών πόρων. (υποδομές και άυλες δράσεις)	5.1, 5.2, 7.2
					3	ΘΣ5-6	Ανάδειξη και βελτίωση των πολιτιστικών υποδομών, μνημείων και τοποσημων και διασύνδεση με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας και επιχειρηματικότητας.	5.1, 7.2
					4	ΘΣ2-2	Αξιοποίηση τουριστικών πόρων μέσω ανάπτυξης/διασύνδεσης με θεματικές – βιωματικές μορφές τουρισμού, ανάπτυξη πολιτιστικών δημιουργικών βιομηχανιών (ιαματικός, περιηγητικός, καταδυτικός κ.α.)	1.5, 1.6, 5.1, 5.2
					5	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
		5.2 Ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον	5ος: Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής	# Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης και των κατηγοριών δικαιούχων.	1	ΘΣ2-2	Αξιοποίηση τουριστικών πόρων μέσω ανάπτυξης/διασύνδεσης με θεματικές – βιωματικές μορφές τουρισμού, ανάπτυξη πολιτιστικών δημιουργικών βιομηχανιών (ιαματικός, περιηγητικός, καταδυτικός κ.α.)	1.5, 1.6, 5.1, 5.2
					2	ΘΣ5-1	Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και έξυπνων ψηφιακών εργαλείων (πλατφόρμα υπηρεσιών, διαδικτυο πραγμάτων, επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα, ψηφιακός μετασχηματισμός)	5.2

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	Θ.Σ.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΘΟΥΝ	
		πολιτισμό και την αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς			3	ΘΣ5-2	Οργάνωση και ανάπτυξη θεματικών διαδρομών με διασύνδεση πολλαπλών πολιτιστικών πόρων, περιηγητικών διαδρομών στη γη και τη θάλασσα και φυσικών πόρων (Γεωπάρκο, Ιαματικές Πηγές, Θρησκευτικοί Προορισμοί, Γαστρονομία).	5.2
					4	ΘΣ5-4	Άνοιγμα πολιτιστικών χώρων στο κοινό μέσω νέων χρήσεων, (υποδομές και άυλες δράσεις). Περιβαλλοντική μέριμνα και προσβασιμότητα σε όλους.	5.2
					5	ΘΣ5-5	Συνεργασία και δικτύωση πολιτιστικών φορέων για ανάπτυξη κοινών δράσεων, για την αναβάθμιση και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτισμικού αποθέματος της περιοχής και ανάδειξη νέων ιδεών με χρήση κοινών πόρων. (υποδομές και άυλες δράσεις)	5.1, 5.2, 7.2
					6	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
6	Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	6.1 Έργα αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος με σκοπό την ανάδειξη αυτών	6ος: Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	Δεν Ενεργοποιείται η υποδράση στο πλαίσιο της συμπληρωματικότητας με τις επιλέξιμες υποδράσεις του ΤΑΠΤΟΚ, Βόρειο Αιγαίο 2021-2027, προτεραιότητα 5.	1	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
					2	ΘΣ6-2	Δημιουργία Φορέα Συντονισμού/Δικτύωσης, για την αξιοποίηση του δικτύου πεζοπορικών και ποδηλατικών διαδρομών, επέκτασή του με παρεμβάσεις διάνοιας, βελτίωσης βατότητας, σήμανσης, χαρτογράφησης και προβολής μέσω ηλεκτρονικών εφαρμογών.	7.2, 4.2, 6.1
					3	ΘΣ6-4	Ενίσχυση φορέων για έργα πράσινων υποδομών με σκοπό την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της ευαλωτότητας του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά από πυρκαγιές, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα.	6.1,6.2, 2.1, 2.2, 2.3
		6.2 Έργα πράσινων υποδομών "green infrastructure" για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές	6ος: Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	Αφορά μόνο υποδομές και δράσεις για τη πρόληψη κινδύνων από πυρκαγιές, στο πλαίσιο της συμπληρωματικότητας με τις επιλέξιμες υποδράσεις του ΤΑΠΤΟΚ, Βόρειο Αιγαίο 2021-2027, προτεραιότητα 5.	1	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2
					2	ΘΣ6-4	Ενίσχυση φορέων για έργα πράσινων υποδομών με σκοπό την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της ευαλωτότητας του φυσικού περιβάλλοντος ειδικά από πυρκαγιές, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα.	6.1,6.2, 2.1, 2.2, 2.3
7	7.1 Συνεργασία μεταξύ μικρών τοπικών επιχειρήσεων	7ος: Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας	# Αγροδιατροφική Αλυσίδα και παραγωγή προϊόντων, Τουρισμός, Εστίαση, Εργαστήρια /μικρές βιοτεχνικές μονάδες, επαγγέλματα που συνδέονται με πολιτισμό/τουρισμό. Συνολικά θα πρέπει να τεκμηριώνεται η δημιουργία αλυσίδων αξίας στη τοπική οικονομία	1	ΘΣ2-6	Κίνητρα σε επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού για δικτυώσεις και συνεργασίες, με σκοπό την αύξηση της πληρότητας και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος	7.1, 7.2, 7.3	
				2	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2	
				3	ΘΣ6-3	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	1.7, 7.1,7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3	
				4	ΘΣ7-1	Κίνητρα ενίσχυσης συνεργασιών ομοειδών επιχειρήσεων και δια-τομεακών συνεργασιών με στόχο την δημιουργία τοπικών αλυσίδων αξίας, αύξησης της εξωστρέφειας και την αποτελεσματικότερη προώθηση των προϊόντων σε στοχευμένες αγορές.	7.1	
				5	ΘΣ7-4	Υποστήριξη συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων για την εισαγωγή καινοτομίας στην παραγωγή προϊόντων και την διαχείριση των βιο-αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής βιο-οικονομίας	7.1, 7.2, 1.7	
				6	ΘΣ7-5	Υποστήριξη συνεργασίας ομοειδών ΜΜΕ για την κοινή χρήση πόρων με στόχο την αύξηση της τυποποίησης και την πιστοποίηση των προϊόντων τους. Αύξηση της αναγνωρισιμότητας των προϊόντων μέσα από τη δημιουργία κοινού αφηγήματος και εξωστρέφειας.	7.1	
	7.2 Συνεργασία μεταξύ τοπικών δημόσιων ή/και ιδιωτικών φορέων ή/και ΜΚΟ για την κοινωνική ή / και περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση της περιοχής, την προώθηση της υγιεινής διατροφής και της μείωσης σπατάλης τροφίμων.	7ος: Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας	# Τελικοί ωφελούμενοι νέοι (έως 35 ετών), ηλικιωμένοι (άνω των 65 ετών), ΑΜΕΑ, Ευάλωτες κοινωνικές ομάδες # Κοινές δράσεις που δημιουργούν θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, # κοινές δράσεις που αξιοποιούν και προάγουν το πολιτισμικό απόθεμα της περιοχής με εξωστρέφεια.	1	ΘΣ2-1	Ενίσχυση νεανικής επιχειρηματικότητας, ίδρυση (από νέους), ποιοτικός εκσυγχρονισμός (συνολικά) επιχειρήσεων στο τριτογενή τομέα, έμφαση σε ποιοτικό τουρισμό, μείωση ενεργειακού αποτυπώματος, δράσεις για μείωση σπατάλης τροφίμων στο τουρισμό.	1.5, 1.6, 1.7, 7.2	
				2	ΘΣ2-6	Κίνητρα σε επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού για δικτυώσεις και συνεργασίες, με σκοπό την αύξηση της πληρότητας και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος	7.1, 7.2, 7.3	
				3	ΘΣ3-6	Ενίσχυση δράσεων εθελοντισμού από συλλογικούς φορείς για την αναβάθμιση της κοινωνικής ζωής.	3.2, 7.2, 7.3	
				4	ΘΣ4-1	Υλοποίηση μικρών έργων και ενίσχυση υποδομών αναψυχής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής με έξυπνες προσαρμογές (σήμανση, ΔΙΚΤΥΟ περιηγητικών, περπατητικών και ορεινών ποδηλατικών διαδρομών)	4.1, 4.2, 7.2	
				5	ΘΣ4-2	Διασύνδεση φορέων και δημιουργία υποδομών για την ενσωμάτωση προσφύγων/μεταναστών στην τοπική αγορά εργασίας και ιδιαίτερα στον πρωτογενή γεωργικό τομέα	3.2, 7.2	
				6	ΘΣ4-4	Συνεργασία δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, ΜΚΟ για τη στήριξη του τοπικού πληθυσμού και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων	4.1, 3.1, 7.2, 7.3	
				7	ΘΣ5-5	Συνεργασία και δικτύωση πολιτιστικών φορέων για ανάπτυξη κοινών δράσεων, για την αναβάθμιση και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτισμικού αποθέματος της περιοχής και ανάδειξη νέων ιδεών με χρήση κοινών πόρων. (υποδομές και άυλες δράσεις)	5.1, 5.2, 7.2	
				8	ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2	
				9	ΘΣ6-2	Δημιουργία Φορέα Συντονισμού/Δικτύωσης, για την αξιοποίηση του δικτύου πεζοπορικών και ποδηλατικών διαδρομών, επέκτασή του με παρεμβάσεις διάνοιας, βελτίωσης βατότητας, σήμανσης, χαρτογράφησης και προβολής μέσω ηλεκτρονικών εφαρμογών.	7.2, 4.2, 6.1	
				10	ΘΣ6-3	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	1.7, 7.1,7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3	
				11	ΘΣ6-6	Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης και καταγραφής των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και δημιουργία βάσης δεδομένων που θα τεκμηριώνει επιμέρους αποφάσεις φορέων για έργα και παρεμβάσεις.	7.2, 7.3	
				12	ΘΣ7-3	Κίνητρα δικτύωσης φορέων για την περιβαλλοντική προστασία, την προώθηση υγιεινής διατροφής και τη μείωση σπατάλης τροφίμων.	7.2, 1.7	
				13	ΘΣ7-4	Υποστήριξη συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων για την εισαγωγή καινοτομίας στην παραγωγή προϊόντων και την διαχείριση των βιο-αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής βιο-οικονομίας	7.1, 7.2, 1.7	
				14	ΘΣ7-6	Εκπαίδευση και απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού σε νέες δεξιότητες στους τομείς της πράσινης ενέργειας, του βιώσιμου τουρισμού και της γαλάζιας οικονομίας	7.2, 2.1, 2.2, 2.3	
	7.3 Έξυπνα Χωριά: συνεργασία για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών	7ος: Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας	# Τελικοί ωφελούμενοι νέοι (έως 35 ετών), ηλικιωμένοι (άνω των 65 ετών), ΑΜΕΑ, Ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικό κεφάλαιο) # Κοινές δράσεις που δημιουργούν θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, # κοινές δράσεις που αξιοποιούν και προάγουν το πολιτισμικό απόθεμα της περιοχής με εξωστρέφεια.	1	ΘΣ2-6	Κίνητρα σε επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού για δικτυώσεις και συνεργασίες, με σκοπό την αύξηση της πληρότητας και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος	7.1, 7.2, 7.3	
				2	ΘΣ3-6	Ενίσχυση δράσεων εθελοντισμού από συλλογικούς φορείς για την αναβάθμιση της κοινωνικής ζωής.	3.2, 7.2, 7.3	
				3	ΘΣ4-3	Συνεργασία φορέων για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών, για τη δημιουργία ποιοτικών υποδομών και την ενίσχυση της (κοινωνικής) επιχειρηματικότητας. (Smart Villages/smart islands)	3.1, 4.1, 7.2, 7.3	
				4	ΘΣ4-4	Συνεργασία δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, ΜΚΟ για τη στήριξη του τοπικού πληθυσμού και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων	4.1, 3.1, 7.2, 7.3	
5				ΘΣ6-1	Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 7.3, 6.1, 6.2		
6				ΘΣ6-3	Ενίσχυση επιχειρήσεων και δημόσιων υποδομών για ενσωμάτωση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση νερού και εκμετάλλευση/διαχείριση υπολειμμάτων, αποβλήτων και παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.	1.7, 7.1,7.2, 7.3, 2.1, 2.2, 2.3		
7				ΘΣ6-6	Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης και καταγραφής των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και δημιουργία βάσης δεδομένων που θα τεκμηριώνει επιμέρους αποφάσεις φορέων για έργα και παρεμβάσεις.	7.2, 7.3		
8				ΘΣ7-2	Κίνητρα ανάπτυξης έξυπνων στρατηγικών (smart village strategies) για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την ενεργειακή ασφάλεια, την αξιοποίηση αποβλήτων μέσω της ενδυνάμωσης των τοπικών κοινωνιών.	7.3		

2 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**2.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΓΤΑΑ - ΤΕΧΝΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ**

Η ονοματολογία των ΔΡΑΣΕΩΝ προσαρμόζεται σύμφωνα με ορολογία που επιλέγει η ΟΤΔ. Στο επίπεδο των επιμέρους προσδιορισμών των υπο-δράσεων θα γίνει η σχετική απλοποίηση της ορολογίας στη διαδικασία σύνταξης των σχετικών προσκλήσεων του Τ.Π., για συγκριτική εξέταση στο παρόν σχέδιο ακολουθούνται προγραμματικοί όροι.

2.2 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. ΤΕΧΝΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ Σ.Σ. Κ.Α.Π.

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.1 Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή γεωργικών προϊόντων		
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_1.1		
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ1] Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)		
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης			
<p>Επιλέξιμες είναι οι πράξεις σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που αφορούν σε, Ιδρύσεις, εκσυγχρονισμούς, επεκτάσεις, μετεγκαταστάσεις με ταυτόχρονο εκσυγχρονισμό μονάδων μεταποίησης-τυποποίησης-εμπορίας γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν εκτός Αλιείας, σύμφωνα με κατηγορίες προϊόντων παραρτήματος Ι της συνθήκης Ε.Ε. (αρ.38).</p> <p>Επιλέξιμες κατηγορίες προϊόντων/Οι κλάδοι που ενισχύονται με βάση τη στρατηγική είναι: Κρέας – πουλερικά, Γάλα, Αυγά, Μελισσοκομία, Ζωοτροφές, Ελαιούχα Προϊόντα (αποκλειστικά ελαιόλαδο-εξαιρούνται οι ιδρύσεις ελαιοτριβείων), Οίνος, Οπωροκηπευτικά, ακρόδρυα, ξηροί καρποί, γεώμηλα, ρίζες, Φαρμακευτικά και Αρωματικά Φυτά.</p> <p>Ο μέγιστος προϋπολογισμός των πράξεων της υπό-παρέμβασης δεν μπορεί να ανέλθει άνω των 400.000€. Ο μέγιστος προϋπολογισμός άυλων πράξεων μπορεί να ανέλθει μέχρι τις 40.000€.</p> <p>Καν. Βάση (ΚΑΝ.ΕΕ) 2021/2115, Αρ.73, Καθεστώς Ενίσχυσης (ΚΑΝ.ΕΕ) 2021/2115, ένταση ενίσχυσης έως 80%.</p> <p>Από την παρούσα υπο-παρέμβαση αποκλείονται οι δικαιούχοι των παρεμβάσεων τομεακών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΕ.</p>			
Χρηματοδοτικά στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*
Συνολικός Προϋπολογισμός	1.000.000,00 €	14,82%	46,62%
Δημόσια Δαπάνη	800.000,00 €	14,12%	48,84%
Ιδιωτική Συμμετοχή	200.000,00 €	18,47%	39,44%
Δικαιούχοι			
Δικαιούχοι μπορούν να είναι υφιστάμενοι ή υπό σύσταση φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που βάσει καταστατικού ή άλλου νόμιμου εγγράφου δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα.			
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης			
<p># Αφορά μόνο ποιοτικό εκσυγχρονισμό σε συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων που προσδιορίζονται στη πρόσκληση.</p> <p># Αφορά Ίδρυση Μόνο από Νέους έως 40 ετών σε συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων που προσδιορίζονται στη πρόσκληση.</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής για πράξεις που διασφαλίζουν την ύπαρξη πρώτης ύλης.</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής για δικαιούχους γυναίκες ή νομικά πρόσωπα με πλειοψηφία γυναίκες και Συνεταιριστικά σχήματα/ΚΟΙΝΣΕΠ</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής για προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, και προϊόντα βάση προτύπων ποιότητας.</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής σε πράξεις που διασφαλίζουν μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία, βίο-οικονομία, βιώσιμη διατροφή, ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy (διαχείρισης ενέργειας, νερού και παραπροϊόντων/απορριμμάτων)</p>			
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται			

[ΘΣ1-01] Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.								
[ΘΣ1-03] Ενίσχυση παραγωγής και τυποποίησης προϊόντων αγροδιατροφής υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πιστοποίηση ποιότητας και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους για βελτιστοποίηση της ανταγωνιστικότητας τους.								
[ΘΣ1-04] Ενίσχυση της εξωστρέφειας των τοπικών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και ενίσχυση της γαστρονομίας ως εργαλείου προσέλκυσης τουριστικού ενδιαφέρον (αλληλοτροφοδότηση τομέων).								
[ΘΣ6-01] Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βιο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024- 2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	320.000	320.000	320.000	320.000	
O.24		0	0	1	1	1	0	3
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	40.000	240.000	360.000	160.000	800.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024- 2025	2024- 2026	2024- 2027	2024- 2028	2024- 2029	2024- 2029
R.37CU	ΕΣ8	0	0	0	0	0	3	3
R.39CU	ΕΣ8	0	0	1	2	3	3	3

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.2 Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή μη γεωργικών προϊόντων							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_1.2							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ1] Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
<p>Επιλέξιμες είναι οι πράξεις σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που αφορούν σε, Ιδρύσεις, εκσυγχρονισμούς, επεκτάσεις, μετεγκαταστάσεις με ταυτόχρονο εκσυγχρονισμό μονάδων παραγωγής μη γεωργικών προϊόντων από γεωργικά προϊόντα εκτός Αλιείας.</p> <p>Η εν λόγω υπο-παρέμβαση θα πρέπει υποχρεωτικά να στοχεύει στην διασύνδεση των κατηγοριών του πρωτογενή τομέα με τους λοιπούς τομείς της οικονομίας της περιοχής παρέμβασης και δημιουργία αλυσίδων αξίας.</p> <p>Επιλέξιμες κατηγορίες προϊόντων από τα οποία μπορεί να παραχθεί μη γεωργικό προϊόν με βάση τη στρατηγική είναι: Κρέας – πουλερικά, Γάλα, Αυγά, Μελισσοκομία, Ζωοτροφές, Ελαιούχα Προϊόντα (αποκλειστικά ελαιόλαδο), Οίνος, Οπωροκηπευτικά, ακρόδρυα, ξηροί καρποί, γεώμηλα, ρίζες, Φαρμακευτικά και Αρωματικά Φυτά.</p> <p>Ο μέγιστος προϋπολογισμός των πράξεων της υπο-παρέμβασης δεν μπορεί να ανέλθει άνω των 300.000€. Ο μέγιστος προϋπολογισμός άυλων πράξεων μπορεί να ανέλθει μέχρι τις 40.000€.</p> <p>Καν. Βάση (ΚΑΝ.ΕΕ) 2021/2115, Αρ.73, Καθεστώς Ενίσχυσης (ΚΑΝ.ΕΕ) 2021/2115, ένταση ενίσχυσης έως 80%.</p> <p>Από την παρούσα υπο-παρέμβαση αποκλείονται οι δικαιούχοι των παρεμβάσεων τομεακών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΕ.</p>								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*		
Συνολικός Προϋπολογισμός		250.000,00 €		3,71%		11,65%		
Δημόσια Δαπάνη		200.000,00 €		3,53%		12,21%		
Ιδιωτική Συμμετοχή		50.000,00 €		4,62%		9,86%		
Δικαιούχοι								
Δικαιούχοι μπορούν να είναι υφιστάμενοι ή υπό σύσταση φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που βάσει καταστατικού ή άλλου νόμιμου εγγράφου δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα.								
Ειδικό όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
<p># Αφορά μόνο ποιοτικό εκσυγχρονισμό σε συγκεκριμένες κατηγορίες αρχικών προϊόντων που προσδιορίζονται στη πρόσκληση.</p> <p># Αφορά Ίδρυση Μόνο από Νέους έως 40 ετών σε συγκεκριμένες κατηγορίες αρχικών προϊόντων που προσδιορίζονται στη πρόσκληση.</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής για πράξεις που διασφαλίζουν την ύπαρξη πρώτης ύλης.</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής για δικαιούχους γυναίκες ή νομικά πρόσωπα με πλειοψηφία γυναίκες και Συνεταιριστικά σχήματα/ΚΟΙΝΣΕΠ.</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής για προϊόντα βάσει προτύπων ποιότητας.</p> <p># Προτεραιότητα με κριτήρια επιλογής σε πράξεις που διασφαλίζουν μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία, βίο-οικονομία, βιώσιμη διατροφή, ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy (διαχείρισης ενέργειας, νερού και παραπροϊόντων/απορριμμάτων).</p>								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
[ΘΣ1-01] Υποστήριξη επιχειρήσεων ΜΜΕ δευτερογενούς τομέα ίδρυση και εκσυγχρονισμός, αξιοποίηση εργαλείων και κινήτρων μετάβασης στην ψηφιακή και κυκλική οικονομία.								
[ΘΣ1-03] Ενίσχυση παραγωγής και τυποποίησης προϊόντων αγροδιατροφής υψηλής προστιθεμένης αξίας, με πιστοποίηση ποιότητας και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους για βελτιστοποίηση της ανταγωνιστικότητάς τους.								
[ΘΣ1-04] Ενίσχυση της εξωστρέφειας των τοπικών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και ενίσχυση της γαστρονομίας ως εργαλείου προσέλκυσης τουριστικού ενδιαφέρον (αλληλοτροφοδότηση τομέων).								
[ΘΣ6-01] Υλοποίηση αυτοτελών έργων αλλά και επιμέρους δαπανών σε πράξεις επιχειρηματικότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος στηρίζοντας τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την βίο-οικονομία, την βιώσιμη διατροφή, τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργειακή μετάβαση σε zero carbon economy.								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029

	ΣΣ ΚΑΠ							
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	240.000	240.000	240.000	240.000	
O.24		0	0	1	0	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	10.000	60.000	90.000	40.000	200.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024- 2025	2024- 2026	2024- 2027	2024- 2028	2024- 2029	2024- 2029
R.37CU	ΕΣ8	0	0	0	0	0	1	1
R.39CU	ΕΣ8	0	0	1	1	1	1	1

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.3 Ενίσχυση επιχειρήσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας και παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_1.4							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ1] Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		857.142,86 €	12,70%		39,96%			
Δημόσια Δαπάνη		600.000,00 €	10,59%		36,63%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		257.142,86 €	23,75%		50,70%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	210.000	210.000	210.000	210.000	
O.24		0	0	1	2	0	0	3
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	30.000	180.000	270.000	120.000	600.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.37CU	ΕΣ8	0	0	0	0	0	3	3
R.39CU	ΕΣ8	0	0	1	3	3	3	3

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.4 Ενίσχυση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_1.5							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ2] Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		878.571,43 €	13,02%		53,79%			
Δημόσια Δαπάνη		615.000,00 €	10,86%		53,52%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		263.571,43 €	24,34%		54,42%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	210.000	210.000	210.000	210.000	
O.24		0	0	1	2	0	0	3
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	30.750	184.500	276.750	123.000	615.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.37CU	ΕΣ8	0	0	0	0	0	3	3
R.39CU	ΕΣ8	0	0	1	3	3	3	3

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.5 Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών σε όλους τους τομείς							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_1.6							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ2] Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		735.714,29 €	10,90%		45,05%			
Δημόσια Δαπάνη		515.000,00 €	9,09%		44,82%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		220.714,29 €	20,38%		45,58%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	210.000	210.000	210.000	210.000	
O.24		0	0	1	2	0	0	3
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	25.750	154.500	231.750	103.000	515.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.37CU	ΕΣ8	0	0	0	0	0	3	3
R.39CU	ΕΣ8	0	0	1	3	3	3	3

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.6 Εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, ενίσχυση βιο-οικονομίας και κυκλικής οικονομίας							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_1.7							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ6] Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		312.500,00 €	4,63%		60,98%			
Δημόσια Δαπάνη		250.000,00 €	4,41%		55,56%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		62.500,00 €	5,77%		100,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	240.000	240.000	240.000	240.000	
O.24		0	0	1	1	0	0	2
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	12.500	75.000	112.500	50.000	250.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.37CU	ΕΣ8	0	0	0	0	0	2	2
R.39CU	ΕΣ8	0	0	1	2	2	2	2

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.7 Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 1-γενή τομέα							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_2.1							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ1] Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		19.000,00 €	0,28%		0,89%			
Δημόσια Δαπάνη		19.000,00 €	0,34%		1,16%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		0,00 €	0,00%		0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	20.000	20.000	20.000	
0.33		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	5.700	8.550	4.750	19.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.1CU PR	ΕΣ10	0	0	0	20	20	20	20

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.8 Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 2-γενή τομέα							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_2.2							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ1] Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος			Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός	19.000,00 €	0,28%			0,89%			
Δημόσια Δαπάνη	19.000,00 €	0,34%			1,16%			
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00 €	0,00%			0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	20.000	20.000	20.000	
0.33		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	5.700	8.550	4.750	19.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.1CU PR	ΕΣ8	0	0	0	20	20	20	20

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.9 Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 3-γενή τομέα							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_2.3							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ2] Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος			Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός	19.000,00 €	0,28%			1,16%			
Δημόσια Δαπάνη	19.000,00 €	0,34%			1,65%			
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00 €	0,00%			0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	20.000	20.000	20.000	
O.33		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	5.700	8.550	4.750	19.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.1CU PR	ΕΣ8	0	0	0	20	20	20	20

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.10 Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_3.1							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ3] Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος			Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός	100.000,00 €	1,48%			40,00%			
Δημόσια Δαπάνη	100.000,00 €	1,77%			40,00%			
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00 €	0,00%			0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	400.000	400.000	400.000	
O.22		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	30.000	45.000	25.000	100.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.41CU PR	ΕΣ8	0	0	0	5.000	5.000	5.000	5.000

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.11 Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενσωμάτωση προσφύγων / μεταναστών.							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_3.2							
Θεματικός Στόχος	[ΟΣ3] Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*				
Συνολικός Προϋπολογισμός	150.000,00 €	2,22%		60,00%				
Δημόσια Δαπάνη	150.000,00 €	2,65%		60,00%				
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00 €	0,00%		0,00%				
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	400.000	400.000	400.000	
0.22		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	45.000	67.500	37.500	150.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.42CU	ΕΣ8	0	0	0	5.000	5.000	5.000	5.000

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.12 Ενίσχυση υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικών πληροφοριών και λοιπών υποδομών μικρής κλίμακας.							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_4.2							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ4] Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών / προσφύγων							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*		
Συνολικός Προϋπολογισμός		250.000,00 €		3,71%		100,00%		
Δημόσια Δαπάνη		250.000,00 €		4,41%		100,00%		
Ιδιωτική Συμμετοχή		0,00 €		0,00%		0,00%		
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	400.000	400.000	400.000	
0.22		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	75.000	112.500	62.500	250.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.41CU PR	ΕΣ8	0	0	0	2.000	2.000	2.000	2.000

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.13 Ενίσχυση πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_5.1							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ5] Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		100.000,00 €	1,48%		33,33%			
Δημόσια Δαπάνη		75.000,00 €	1,32%		27,27%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		25.000,00 €	2,31%		100,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	15.000	15.000	15.000	
0.22		0	0	0	2	3	0	5
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	22.500	33.750	18.750	75.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.41CU PR	ΕΣ8	0	0	0	2.000	5.000	5.000	5.000

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.14 Ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον πολιτισμό και την αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_5.2							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ5] Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		200.000,00 €	2,96%		66,67%			
Δημόσια Δαπάνη		200.000,00 €	3,53%		72,73%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		0,00 €	0,00%		0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών/ Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	400.000	400.000	400.000	
0.22		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	60.000	90.000	50.000	200.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.41CU PR	ΕΣ8	0	0	0	2.000	2.000	2.000	2.000

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.15 Έργα πράσινων υποδομών “green infrastructure” για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές.							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_6.2							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ6] Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		200.000,00 €	2,96%		39,02%			
Δημόσια Δαπάνη		200.000,00 €	3,53%		44,44%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		0,00 €	0,00%		0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών /Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	400.000	400.000	400.000	
0.22		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	60.000	90.000	50.000	200.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.41CU PR	ΕΣ8	0	0	0	1.500	1.500	1.500	1.500
R.27CU	ΕΣ4	0	0	0	1	1	1	1

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.16 Συνεργασία μεταξύ μικρών τοπικών επιχειρήσεων							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_7.1							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ7] Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		40.000,00 €	0,59%		16,67%			
Δημόσια Δαπάνη		36.000,00 €	0,64%		15,25%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		4.000,00 €	0,37%		100,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκροών /Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	36.000	36.000	36.000	
0.32		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	10.800	16.200	9.000	36.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.1LCU	ΕΣ10	0	0	0	3	3	3	3

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.17 Συνεργασία μεταξύ τοπικών δημόσιων ή/και ιδιωτικών φορέων ή/και ΜΚΟ για την κοινωνική ή / και πολιτιστική ή / και περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση της περιοχής, την προώθηση της υγιεινής διατροφής και της μείωσης σπατάλης τροφίμων							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_7.2							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ7] Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*				
Συνολικός Προϋπολογισμός	40.000,00 €	0,59%		16,67%				
Δημόσια Δαπάνη	40.000,00 €	0,71%		16,95%				
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00 €	0,00%		0,00%				
Δικαιούχοι								
Ειδικό όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών / Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	40.000	40.000	40.000	
Ο.32		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	12.000	18.000	10.000	40.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.1LCU	ΕΣ10	0	0	0	3	3	3	3

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.18 Έξυπνα Χωριά: συνεργασία για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_7.3							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ7] Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος			Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*	
Συνολικός Προϋπολογισμός		40.000,00 €		0,59%			16,67%	
Δημόσια Δαπάνη		40.000,00 €		0,71%			16,95%	
Ιδιωτική Συμμετοχή		0,00 €		0,00%			0,00%	
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών /Έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	40.000	40.000	40.000	
0.32		0	0	0	1	0	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	12.000	18.000	10.000	40.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.40CU	ΕΣ8	0	0	0	1	1	1	1

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.19 Σχέδια διατοπικής συνεργασίας							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_8.1							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ7] Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		80.000,00 €	1,19%		33,33%			
Δημόσια Δαπάνη		80.000,00 €	1,41%		33,90%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		0,00 €	0,00%		0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών /έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	80.000	80.000	80.000	
0.32		0	0	0	1	1	0	2
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	24.000	36.000	20.000	80.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.1LCU	ΕΣ10	0	0	0	4	8	8	8

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.20 Σχέδια διακρατικής συνεργασίας							
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_8.2							
Θεματικός Στόχος	[ΘΣ7] Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας							
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης								
Χρηματοδοτικά στοιχεία								
		Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*			
Συνολικός Προϋπολογισμός		40.000,00 €	0,59%		16,67%			
Δημόσια Δαπάνη		40.000,00 €	0,71%		16,95%			
Ιδιωτική Συμμετοχή		0,00 €	0,00%		0,00%			
Δικαιούχοι								
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης								
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται								
Δείκτες								
Δείκτης Εκρών /έτος Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2024-2029
Μοναδιαίο Ποσό (δημόσια δαπάνη ευρώ)		0	0	0	40.000	40.000	40.000	
0.32		0	0	0	0	1	0	1
Δημόσια Δαπάνη (ευρώ)		0	0	0	12.000	18.000	10.000	40.000
Δείκτης Αποτελέσματος/ Έτη Πληρωμής	Ειδικός Στόχος ΣΣ ΚΑΠ	2024	2024-2025	2024-2026	2024-2027	2024-2028	2024-2029	2024-2029
R.1LCU	ΕΣ10	0	0	0	0	4	4	4

Τίτλος Υπο-παρέμβασης	2.2.21 Λειτουργικές δαπάνες της ΟΤΔ και εμπύχωση του τοπικού πληθυσμού		
Κωδικός Υπο-παρέμβασης	Π3_77_4.1_9.1		
Θεματικός Στόχος	-		
Αναλυτική Περιγραφή Υπο-παρέμβασης			
Χρηματοδοτικά στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Θεματικού Στόχου*
Συνολικός Προϋπολογισμός	1.416.000,00 €	20,99%	100,00%
Δημόσια Δαπάνη	1.416.000,00 €	25,00%	100,00%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00 €	0,00%	0,00%
Δικαιούχοι			
Ειδικοί όροι εφαρμογής Υπο-παρέμβασης			
Ανάγκες οι οποίες καλύπτονται			

2.3 ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΕΓΤΑΑ & ΕΤΘΑ)

Σύμφωνα με το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος όπως προκύπτει από την ανάλυση που έχει προηγηθεί, και την ιεραρχική προσέγγιση ΟΡΑΜΑ-ΣΤΟΧΟΙ-ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ, προσεγγίζεται η μεθοδολογία συσχέτισης και συμπληρωματικότητας για την μεγιστοποίηση της επίδρασης των διατιθέμενων πόρων στην επίτευξη των στόχων. Οι καταναμημένοι πόροι με τη διαδικασία **earmarking** όσον αφορά τους στόχους, προκύπτουν κυρίως από την αναγκαιότητα ισορροπίας υλοποίησης δράσεων αφενός μεν με επίκεντρο τον άνθρωπο και την άσκηση επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με τις βασικές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής και την αντίληψη μιας βελτιωμένης εικόνας για αυτήν μέσα από το τοπικό πρόγραμμα. Προφανώς υπολογίζεται και η φέρουσα ικανότητα της περιοχής με έμφαση στη μέριμνα και προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτισμικής ταυτότητας αλλά και η κρίσιμη μάζα που διαθέτει για την εφαρμογή των δράσεων και των επιμέρους ενεργειών τους. Οι δράσεις έχουν δομηθεί ώστε να αποτελούν η μία συμπληρωματική της άλλης. Με βασικό σημείο αναφοράς την **αλληλοτροφοδότηση των τομέων της οικονομίας και την αξιοποίηση των τοπικών πόρων** με βασική παράμετρο την τοπική διαχείριση. Η προσέγγιση επανέρχεται στην βασική αντίληψη της συνεισφοράς όλων των δράσεων και των επιμέρους ενεργειών στους δύο πυλώνες που προκύπτουν από τη SWOT ανάλυση

ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**Η ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ, ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ**

3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ**3.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

ΚΩΔ.	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
				Ποσό	%	Ποσό	%*	Ποσό	%*	Ποσό	%
Π3_77_4.1_1.1	ΘΣ1	Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή γεωργικών προϊόντων	1.000.000,00	800.000,00	80%	640.000,00	80%	160.000,00	20%	200.000,00	20%
Π3_77_4.1_1.2	ΘΣ1	Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή μη γεωργικών προϊόντων	250.000,00	200.000,00	80%	160.000,00	80%	40.000,00	20%	50.000,00	20%
Π3_77_4.1_1.3	ΘΣ1	Ενίσχυση μονάδων του δασοκομικού τομέα	0,00	0,00	80%	0,00	80%	0,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_1.4	ΘΣ1	Ενίσχυση επιχειρήσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας και παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση	857.142,86	600.000,00	70%	480.000,00	80%	120.000,00	20%	257.142,86	30%
Π3_77_4.1_1.5	ΘΣ2	Ενίσχυση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου	878.571,43	615.000,00	70%	492.000,00	80%	123.000,00	20%	263.571,43	30%
Π3_77_4.1_1.6	ΘΣ2	Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών σε όλους τους τομείς	735.714,29	515.000,00	70%	412.000,00	80%	103.000,00	20%	220.714,29	30%
Π3_77_4.1_1.7	ΘΣ6	Εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, ενίσχυση βιο-οικονομίας και κυκλικής οικονομίας	312.500,00	250.000,00	80%	200.000,00	80%	50.000,00	20%	62.500,00	20%
Π3_77_4.1_2.1	ΘΣ1	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 1-γενή τομέα	19.000,00	19.000,00	100%	15.200,00	80%	3.800,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_2.2	ΘΣ1	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 2-γενή τομέα	19.000,00	19.000,00	100%	15.200,00	80%	3.800,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_2.3	ΘΣ2	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 3-γενή τομέα	19.000,00	19.000,00	100%	15.200,00	80%	3.800,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_3.1	ΘΣ3	Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού	100.000,00	100.000,00	100%	80.000,00	80%	20.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_3.2	ΘΣ3	Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενσωμάτωση προσφύγων / μεταναστών.	150.000,00	150.000,00	100%	120.000,00	80%	30.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_4.1	ΘΣ4	Έργα υποδομών μικρής κλίμακας	0,00	0,00	100%	0,00	80%	0,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_4.2	ΘΣ4	Ενίσχυση υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικών πληροφοριών και λοιπών υποδομών μικρής κλίμακας.	250.000,00	250.000,00	100%	200.000,00	80%	50.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_5.1	ΘΣ5	Ενίσχυση πολιτιστικών ή αθλητικών	100.000,00	75.000,00	75%	60.000,00	80%	15.000,00	20%	25.000,00	25%

ΚΩΔ.	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
		εκδηλώσεων									
Π3_77_4.1_5.2	ΘΣ5	Ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον πολιτισμό και την αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς	200.000,00	200.000,00	100%	160.000,00	80%	40.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_6.1	ΘΣ6	Έργα αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος με σκοπό την ανάδειξη αυτών	0,00	0,00	100%	0,00	80%	0,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_6.2	ΘΣ6	Έργα πράσινων υποδομών “green infrastructure” για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές.	200.000,00	200.000,00	100%	160.000,00	80%	40.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_7.1	ΘΣ7	Συνεργασία μεταξύ μικρών τοπικών επιχειρήσεων	40.000,00	36.000,00	90%	28.800,00	80%	7.200,00	20%	4.000,00	10%
Π3_77_4.1_7.2	ΘΣ7	Συνεργασία μεταξύ τοπικών δημόσιων ή/και ιδιωτικών φορέων ή/και ΜΚΟ για την κοινωνική ή / και πολιτιστική ή / και περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση της περιοχής, την προώθηση της υγιεινής διατροφής και της μείωσης σπατάλης τροφίμων	40.000,00	40.000,00	100%	32.000,00	80%	8.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_7.3	ΘΣ7	Έξυπνα Χωριά: συνεργασία για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών	40.000,00	40.000,00	100%	32.000,00	80%	8.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_8.1	ΘΣ7	Σχέδια διατοπικής συνεργασίας	80.000,00	80.000,00	100%	64.000,00	80%	16.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_8.2	ΘΣ7	Σχέδια διακρατικής συνεργασίας	40.000,00	40.000,00	100%	32.000,00	80%	8.000,00	20%	0,00	0%
Π3_77_4.1_9.1	-	Λειτουργικές δαπάνες των ΟΤΔ και εμπύχωση του τοπικού πληθυσμού	1.416.000,00	1.416.000,00	100%	1.132.800,00	80%	283.200,00	20%	0,00	0%
ΣΥΝΟΛΟ			6.746.928,57	5.664.000,00	84%	4.531.200,00	85%	1.132.800,00	15%	1.082.928,57	16,05%

*Ποσοστό κοινοτικής συμμετοχής (Αρ. 91, παρ. 3 του Καν. ΕΕ 2021/2115): 80% για την Περιφέρεια Αττικής και τα μικρά νησιά του Αιγαίου και 85% για τις λοιπές Περιφέρειες της χώρας.

3.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

A/A	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΚΩΔ. ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΔ*	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΔ (Συνολικό Τ.Π.)
1	ΘΣ1. Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (μεταποίηση και αγροδιατροφή)	Π3_77_4.1_1.1	39%	29%
		Π3_77_4.1_1.2		
		Π3_77_4.1_1.3		
		Π3_77_4.1_1.4		
		Π3_77_4.1_2.1		
		Π3_77_4.1_2.2		
2	ΘΣ2. Ενίσχυση επιχειρήσεων για την βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής	Π3_77_4.1_1.5	27%	20%
		Π3_77_4.1_1.6		
		Π3_77_4.1_2.3		
3	ΘΣ3. Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων	Π3_77_4.1_3.1	6%	4%
		Π3_77_4.1_3.2		
4	ΘΣ4. Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών / προσφύγων	Π3_77_4.1_4.2	6%	4%
5	ΘΣ5. Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής	Π3_77_4.1_5.1	6%	5%
		Π3_77_4.1_5.2		
6	ΘΣ6. Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	Π3_77_4.1_1.7	11%	8%
		Π3_77_4.1_6.1		
		Π3_77_4.1_6.2		
7	ΘΣ7. Ανάπτυξη της δικτύωση, της συνεργασίας και της καινοτομίας	Π3_77_4.1_7.1	6%	4%
		Π3_77_4.1_7.2		
		Π3_77_4.1_7.3		
		Π3_77_4.1_8.1		
		Π3_77_4.1_8.2		
ΣΥΝΟΛΟ			100%	75%

* μη συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας δαπάνης που αφορά στις λειτουργικές δαπάνες και δαπάνες εμψύχωσης αυτού

3.3 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΠΕ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ, ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ, ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΩΔ.	ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΔ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟ ΔΔ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΟΥΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΔ ΥΠΟ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΟΥΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ
Π3_77_4.1_1.1	Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή γεωργικών προϊόντων	800.000,00	80.000,00	10%
Π3_77_4.1_1.2	Ενίσχυση μεταποιητικών μονάδων για την παραγωγή μη γεωργικών προϊόντων	200.000,00	20.000,00	10%
Π3_77_4.1_1.3	Ενίσχυση μονάδων του δασοκομικού τομέα	0,00	0,00	0%
Π3_77_4.1_1.4	Ενίσχυση επιχειρήσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας και παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση	600.000,00	60.000,00	10%
Π3_77_4.1_1.5	Ενίσχυση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου	615.000,00	61.500,00	10%
Π3_77_4.1_1.6	Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών σε όλους τους τομείς	515.000,00	51.500,00	10%
Π3_77_4.1_1.7	Εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, ενίσχυση βιοοικονομίας και κυκλικής οικονομίας	250.000,00	250.000,00	100%
Π3_77_4.1_2.1	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 1-γενή τομέα	19.000,00	19.000,00	100%
Π3_77_4.1_2.2	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 2-γενή τομέα	19.000,00	19.000,00	100%
Π3_77_4.1_2.3	Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού στον 3-γενή τομέα	19.000,00	19.000,00	100%
Π3_77_4.1_3.1	Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού	100.000,00	100.000,00	100%
Π3_77_4.1_3.2	Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενσωμάτωση προσφύγων / μεταναστών.	150.000,00	150.000,00	100%
Π3_77_4.1_4.1	Έργα υποδομών μικρής κλίμακας	0,00	0,00	0%
Π3_77_4.1_4.2	Ενίσχυση υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικών πληροφοριών και λοιπών υποδομών μικρής κλίμακας.	250.000,00	250.000,00	100%
Π3_77_4.1_5.1	Ενίσχυση πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων	75.000,00	0,00	0%
Π3_77_4.1_5.2	Ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον πολιτισμό και την αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς	200.000,00	20.000,00	10%
Π3_77_4.1_6.1	Έργα αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος με σκοπό την ανάδειξη αυτών	0,00	0,00	0%
Π3_77_4.1_6.2	Έργα πράσινων υποδομών "green infrastructure" για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές.	200.000,00	200.000,00	100%
Π3_77_4.1_7.1	Συνεργασία μεταξύ μικρών τοπικών επιχειρήσεων	36.000,00	36.000,00	100%
Π3_77_4.1_7.2	Συνεργασία μεταξύ τοπικών δημόσιων ή/και ιδιωτικών φορέων ή/και ΜΚΟ για την κοινωνική ή / και πολιτιστική ή / και περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση της περιοχής, την προώθηση της υγιεινής διατροφής και της μείωσης σπατάλης τροφίμων	40.000,00	40.000,00	100%
Π3_77_4.1_7.3	Έξυπνα Χωριά: συνεργασία για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών	40.000,00	40.000,00	100%
Π3_77_4.1_8.1	Σχέδια διατοπικής συνεργασίας	80.000,00	80.000,00	100%
Π3_77_4.1_8.2	Σχέδια διακρατικής συνεργασίας	40.000,00	40.000,00	100%
ΣΥΝΟΛΟ		4.248.000,00	1.536.000,00	36%

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η διαμόρφωση της Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής αποτελεί ουσιαστικά την ανασκόπηση μιας πολυετούς εφαρμογής της ανελκτικής προσέγγισης LEADER για τη Λέσβο από την ΕΤΑΛ Α.Ε. Στη μελέτη που προηγήθηκε αποτυπώνεται η αντίληψη του αναπτυξιακού Οράματος που διαμορφώνουμε για την Λέσβο μέσα από την επισταμένη διερεύνηση όλως των παραγόντων που επηρεάζουν την αναπτυξιακή της πορεία.

Έγινε προσπάθεια για μια φιλόδοξη και φιλοπρόοδη προσέγγιση με τη θεώρηση ότι δίδεται βαθμός ελευθερίας για την διαμόρφωση δράσεων που αποτυπώνουν τις πραγματικές τοπικές ανάγκες της Λέβου και των κατοίκων της μέσα από μια ιδιαίτερα εντατική διαδικασία διαβούλευσης και ανταλλαγής απόψεων και ιδεών με ενδιαφέρουσες συζητήσεις με τους φορείς και κατοίκους της Λέσβου που οδήγησε σε μια πραγματική καταγραφή της άποψης της τοπικής κοινωνίας.

Για τη δημιουργία του φακέλου της Β' Φάσης της προετοιμασίας του Τοπικού προγράμματος εργάστηκαν τα παρακάτω στελέχη και συνεργάτες της Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου Α.Ε.

Για τη δομή, σύνταξη, και συγγραφή της στρατηγικής και τον συντονισμό.

- **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Μ. ΠΕΡΙΜΕΝΗΣ, ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ**

Για την έρευνα και την συμμετοχή στη διαμόρφωση Στρατηγικής και Δράσεων

- **ΔΡ. ΜΑΡΙΑ ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, ΧΗΜΙΚΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ**
- **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ, ΓΕΩΠΟΝΟΣ - ΙΧΘΥΟΛΟΓΟΣ**

Επιμέλεια πρότασης και Παραρτημάτων

Η ομάδα έργου της ΕΤΑΛ Α.Ε. στο σύνολό της.

Στο ψηφιακό και στο έντυπο παράρτημα παρατίθενται μια σειρά από επιπλέον στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη της παρούσας πρότασης.

«Η Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου (ΕΤΑΛ Α.Ε) υποβάλει μία και μόνη πρόταση, αποδεχόμενη τους όρους της 2545/10.10.2022 (όπως ισχύει μετά τις τροποποιήσεις αυτής), ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Π3-77-4.1 «ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ LEADER (ΤΑΠΤΟΚ – ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ)» ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2023-2027.

Για την Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου Α.Ε. – ΕΤΑΛ Α.Ε.

Αναστάσιος Μ. Περιμένης
Γενικός Διευθυντής ΕΤΑΛ Α.Ε.